

Ordynacja wyborcza

ARCHIWUM PAŃSTWOWE

W Warszawie

Oficjalne Ciągłości

A. m. C.
138

DZIENNIK USTAW



RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

18 sierpnia

No 66.

Rok 1922.

| | | |
|--------------------|---|------|
| Treść: 590. | Ustawa z dnia 28 lipca 1922 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu | 1155 |
| 591. | Ustawa z dnia 28 lipca 1922 r. Ordynacja wyborcza do Senatu | 1171 |
| 592. | Uchwała z dnia 28 lipca 1922 r. o terminie pierwszych wyborów do Sejmu i Senatu na zasadzie nowej ordynacji wyborczej | 1173 |
| 593. | Dekret z dnia 18 sierpnia 1922 r. o zarządzeniu wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. | 1173 |
| 594. | Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. w sprawie wolności zgromadzeń przedwyborczych | 1174 |
| 595. | Rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 sierpnia 1922 r. do ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. zawierającej ordynację wyborczą do Sejmu, oraz ustawy z dnia 28 lipca, zawierającej ordynację wyborczą do Senatu | 1175 |
| 596. | Ustawa z dnia 27 lipca 1922 r. Regulamin Zgromadzenia Narodowego dla wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej | 1183 |
| 597. | Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej | 1185 |
| 598. | Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. dzielnicy austriackiej | 1186 |
| 599. | Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 28 lipca 1922 r. w przedmiocie przesunięcia terminu do składania zeznań o dochodzie z art. 50 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym | 1186 |

590.

U s t a w a

z dnia 28 lipca 1922 r.

Ordynacja wyborcza do Sejmu.

ROZDZIAŁ I.

Prawo wybierania.

Art. 1.

Prawo wybierania posłów do Sejmu ma, wyłączający wojskowych w służbie czynnej, każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej bez różnicy płci, który w dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw ma ukończonych 21 lat wieku i w myśl postanowień niniejszej ustawy prawa tego nie jest pozbawiony.

Art. 2.

1. Każdy wyborca ma prawo wybierania tylko w tym okręgu wyborczym, w którym zamieszkuje przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.

2. Głosować wolno tylko osobiście.

3. Każdy wyborca ma prawo oddania jednego głosu w jednym tylko obwodzie głosowania, w którym zgodnie z przepisami art. 33 ustawy niniejszej zostanie wpisany do spisu wyborców.

Art. 3.

Prawo wybierania nie przysługuje:

1) pozbawionym całkowicie lub częściowo własności, tudzież upadłym dłużnikom — w czasie trwania tego stanu;

2) pozbawionym z mocy orzeczenia sądowego władzy ojcowskiej, względnie rodzicielskiej — w czasie trwania tego stanu;

3) prawomocnie skazanym wyrokiem sądowym, jeśli zarazem orzeczono oddanie, względnie

dopuszczalność oddania pod dozór policyjny lub do domu pracy — na czas trwania dozoru lub pobytu w domu pracy — w każdym razie przez lat 3 po prawomocności wyroku, o ile w myśl innych przepisów pozbawienie praw wyborczych nie rozciąga się na czas dłuższy;

4) nadto w b. dzielnicy rosyjskiej prawomocnie skazanym:

- a) za zbrodnie tudzież na kary, z którymi łączy się pozbawienie lub ograniczenie praw (art. 25 — 30 K. K.), tudzież pozbawionym praw w myśl kodeksu kar głównych i poprawczych;
- b) za przestępstwa, wymienione w art. 79 cz. 2, 149, 158 — 160, 168 cz. 2 ust. 2, 212 cz. 2, 274 — 276, 277 cz. 2, 279, 280 cz. 2, 283, 351, 352, 420 ust. 2, 427 — 429, 430 cz. 1, 431, 432, 433 cz. 2, 434, 435 cz. 2, 438 — 441, 442 cz. 3, 443 cz. 3, 445, 446, 466, 500 cz. 1 ust. 2, 502 cz. 2, 505 cz. 1, 515 — 521, 524 — 527, 529, 574 cz. 1 i 2, 575 — 578, 580, 599, 600, 601, 602, 607 — 610, 620 cz. 3, 657, 658, 665, 673 cz. 2, 674 Kodeksu Karnego z r. 1903 bez względu na wymiar orzeczonej kary;
- c) za przestępstwa, wymienione w art. 284 cz. 2, 285 cz. 2, 289 K. K. z r. 1903, jeżeli orzeczono, jako karę główną, conajmniej karę pozbawienia wolności;
- d) za przestępstwa, wymienione w art. 551, 552 cz. 1, 2 i 3 i 556 — 559 K. K. z r. 1903, jeżeli orzeczono, jako karę główną, przynajmniej karę trzymiesięcznego wzięcia;
- e) za przestępstwa, przewidziane w części XXXII, XXXIII i XXXVI K. K. z r. 1903, jeśli ustawa przewiduje karę wzięcia lub karę surowszą;
- f) za przestępstwa, przewidziane w części IV i XXXVII K. K. z r. 1903, jeżeli ustawa przewiduje karę wzięcia, zastępującego dom poprawy;
- g) za przestępstwa, przewidziane w ustawie z dnia 20 lutego 1920 r. w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. № 20 poz. 104), jeśli wymierzono karę wzięcia;
- h) za występki, przewidziane w dekreście z dnia 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (Dz. P. P. № 5 poz. 96), jeśli wymierzono karę pozbawienia wolności;
- i) za przestępstwa, polegające na lichwiarskim wyzysku: pozbawienie prawa wybierania rozciąga się na czas trwania skutków, przewidzianych w art. 25 — 30 K. K., a zresztą ustaje z upływem lat 3 po odbyciu kary, o ile przepis szczególny nie zawiera innego postanowienia;

5) w b. dzielnicy austriacko-węgierskiej prawomocnie skazanym;

- a) za zbrodnie, przewidziane w austr. ustawie karnej, tudzież za przekroczenia kradzieży, sprzeniewierzenia i uczestnictwa w tychże,

oszustwa i kuplerstwa (§§ 460, 451, 463, 464 512 Ust. Karn.);

- b) za przestępstwa, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 28 maja 1881 r. o środkach zaradczych przeciw nierzetelnemu postępowaniu w czynnościach kredytowych (Dz. P. P. № 47), względnie w §§ 2, 3 i 4 ces. roz. z dnia 12 października 1914 r. (Dz. P. P. № 275);
- c) za przestępstwa, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 25 maja 1883 r. o przepisach karnych przeciwko udaremnieniu egzekucji (Dz. P. P. № 78);
- d) za przekroczenia, przewidziane w § 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 24 maja 1885 r., zawierającej postanowienia karne o dopuszczalności osądzenia w domach pracy przymusowej lub zakładach poprawczych (Dz. P. P. № 89);
- e) za przekroczenia, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 19 lipca 1877 r., zawierającej przepisy, mające na celu położenie tamy opilstwu (Dz. P. P. № 67) i w §§ 523 i 524 Ust. Karn., jeśli orzeczono karę aresztu;
- f) za przestępstwa, przewidziane w §§ 66—69 ustawy z dnia 5 lipca 1912 r. w przedmiocie wprowadzenia nowej ustawy o sile zbrojnej (Dz. P. P. № 128), o ile przestępstwo popełniono przeciwko polskiej sile zbrojnej;
- g) za przestępstwa, przewidziane w ustawie z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. № 67, poz. 449), względnie poprzednio obowiązujących w tym przedmiocie przepisach, jeśli ze skazaniem łączą się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie oszustwa;
- h) za występki, przewidziane w ustawie z dnia 26 stycznia 1907 r. w przedmiocie postanowień karnych, mających na celu ochronę wyborów (Dz. P. P. № 18), a to na czas, określony w § 14 tejże ustawy;
- i) za przestępstwa, przewidziane w §§ 11, 18 i 19 ustawy z dnia 16 stycznia 1895 r. o kupczeniu żywnością i niektórymi przedmiotami użytkowymi (Dz. P. P. № 89, z r. 1897);

pozbawienie prawa wybierania, o ile skutków karno-sądowych skazania nie uchylono wcześniej, ustaje przy zbrodniach, wymienionych w § 6 ust. 1—10 ustawy z dnia 15 listopada 1867 r. (Dz. P. P. № 131); z chwilą odbycia kary, przy zbrodniach, za które orzeczono karę conajmniej pięcioletniego pozbawienia wolności — po dziesięciu latach po odbyciu kary, przy innych zbrodniach — po latach pięciu po odbyciu kary, zaś przy występkach i przekroczeniach — po upływie lat trzech po odbyciu kary;

6) w b. dzielnicy pruskiej:

- a) pozbawionym prawomocnym wyrokiem sądowym obywatelskich praw honorowych, a to na czas trwania tego stanu;
- b) prawomocnie skazanym za kradzież i sprzeniewierzenie (cz. 2 rozdział XIX Kodeksu Karnego, obowiązującego w byłej dzielnicy pruskiej), oszustwa i nieuczciwość (cz. 2 rozdział XXII Kodeksu), lichwiarski wyzysk, ku-

plerstwo, tudzież za zbrodnie i występki, odnoszące się do wykonywania praw obywatelskich (cz. 2 rozdział V Kodeksu), tudzież za przestępstwa, przewidziane w dekreście z dnia 2 maja 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (Tygodnik Urzędowy Poznański № 11 poz. 49), a to w braku innych przepisów prawnych na przeciąg lat trzech po odbyciu kary;

7) prawomocnie skazanym przez sądy wojskowe za przestępstwa pospolite, wyszczególnione powyżej w ustępach 4, 5 i 6, oraz za przestępstwa wojskowe, jeśli orzeczono utratę obywatelskich praw honorowych lub postąpiono w myśl art. 23, 24, 42 i 43 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzania w życie wojskowego Kodeksu Karnego (Dz. U. R. P. № 59, poz. 369).

Art. 4.

Kto w myśl art. 3 został pozbawiony prawa wybierania na obszarze jednej dzielnicy, traci to prawo na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

ROZDZIAŁ II.

Wybieralność.

Art. 5.

1. Wybieranymi do Sejmu mogą być wszyscy obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający prawo wybierania, nie wyłączając wojskowych w służbie czynnej, niezależnie od miejsca zamieszkania w kraju lub zagranicą, którzy do dnia ogłoszenia wyborów ukończyli 25 lat.

2. O zakwestjonowaniu prawie wybieralności rozstrzyga wyłącznie Sąd Najwyższy.

Art. 6.

1. Państwowi urzędnicy administracyjni wszelkich dekastacji oraz sędziowie i urzędnicy sądowi nie mogą być wybierani w tych okręgach wyborczych, w których pełnią swą służbę.

2. Przepis ten nie dotyczy urzędników, pełniących służbę przy władzach centralnych.

Art. 7.

1. Pracownicy państwowi i samorządowi z wyjątkiem ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni z chwilą wyboru na posła otrzymują na czas trwania mandatu poselskiego urlop bezpłatny.

2. Lata, spędzone na wykonywaniu mandatu poselskiego, liczą się do lat służby.

Art. 8.

Wojskowi w razie wyboru na posła zostają na czas trwania mandatu poselskiego przeniesieni w stan nieczynny ze zwolnieniem od wszelkiej zależności służbowej bez prawa noszenia munduru.

ROZDZIAŁ III.

Liczba posłów, okręgi wyborcze i obwody głosowania.

Art. 9.

Wyborcy z całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej wybierają 444 posłów, z których 372 przypada na listy, wystawione w okręgach, a 72 na listy państwowe.

Art. 10.

1. Dla przeprowadzenia wyborów obszar Rzeczypospolitej Polskiej dzieli się na okręgi wyborcze.

2. Wykaz okręgów wyborczych i liczbę posłów, przypadających na każdy okrąg wyborczy, wyszczególnia się w załączniku do niniejszej ustawy.

3. Powiaty przyjmuje się w takich granicach, jakie mieć one będą w dniu ogłoszenia wyborów.

4. W razie utworzenia nowego powiatu włącza się go do tego okręgu wyborczego, do którego należała większa część ludności, zamieszkanej w jego granicach.

Art. 11.

Podział na okręgi wyborcze oraz liczba posłów, przypadająca na poszczególne okręgi, będą określane osobną ustawą po każdym powszechnym spisie ludności.

Art. 12.

1. Każdy okrąg wyborczy dzieli się na obwody głosowania.

2. Władza administracyjna I instancji przeprowadza podział na obwody głosowania, wyznaczając jednocześnie lokal wyborczy, — o ile możliwości, w środku każdego obwodu, bacząc na to, aby w związku ze stosunkami miejscowymi możliwie równomiernie ułatwić wszystkim wyborcom korzystanie z prawa wybierania, tudzież przestrzegając następujących warunków:

1) żeby żaden obwód nie liczył więcej, aniżeli 3000 mieszkańców,

2) żeby żaden wyborca nie miał z mieszkania dalej do lokalu wyborczego, aniżeli 6 klm.,

3) żeby nie tworzą obwodów, składających się z różnych gmin, a względnie i części tychże.

3. W granicach powyższych postanowień jest dozwolone:

1) łączenie kilku wsi (osad, miejscowości), jako całości, w jeden obwód głosowania,

2) dzielenia większych wsi (osad, miejscowości), na dwa lub więcej samoistnych obwodów głosowania,

4. Odstępstwa od tych warunków są dopuszczalne tylko ze względu na niewykonalność.

ROZDZIAŁ IV.

Zarządzenie i ogłoszenie wyborów.

Art. 13.

1. Wybory zarządza Prezydent Rzeczypospolitej najpóźniej w tydzień po wygaśnięciu mandatów po-

przedniego Sejmu (art. 11 Konstytucji), o ile nie znajdzie zastosowania art. 26 Konstytucji.

2. Zarządzenie to będzie ogłoszone w Dzienniku Ustaw i ma zawierać kalendarz wyborczy, z oznaczeniem miesiąca i dnia, w którym upływają terminy, przewidziane w ordynacji.

Art. 14.

1. W akcie zarządzenia wyborów ma być oznaczony dzień głosowania, który przypaść powinien na niedzielę.

2. Głosowanie odbywa się jednego dnia w całym Państwie. Głosowanie wyznaczone będzie najwcześniej na 78-y dzień po dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.

ROZDZIAŁ V.

Komisje wyborcze.

Art. 15.

1. Dla przeprowadzenia wyborów będą ustanowione:

- 1) Państwowa Komisja Wyborcza,
- 2) okręgowe komisje wyborcze po jednej dla każdego okręgu wyborczego,
- 3) obwodowe komisje wyborcze po jednej dla każdego obwodu głosowania.

2. Państwowa Komisja Wyborcza i okręgowe komisje wyborcze będą ustanowione niezwłocznie po ogłoszeniu wyborów, obwodowe zaś komisje wyborcze—niezwłocznie po podziale okręgu na obwody.

3. Okręgowe i obwodowe komisje wyborcze rozwiązują się po ukończeniu czynności wyborczych. Państwowa zaś Komisja Wyborcza urzęduje aż do wygaśnięcia mandatów (art. 11 Konstytucji), względnie aż do rozwiązania Sejmu (art. 26 Konstytucji).

Art. 16.

1. Nadzór nad czynnościami komisji wyborczych sprawuje Generalny Komisarz Wyborczy.

2. Generalnego Komisarza Wyborczego i jego zastępcę mianuje na wniosek Prezesa Rady Ministrów Prezydent Rzeczypospolitej z pomiędzy trzech kandydatów, przedstawionych przez zebranie Prezesów Sądu Najwyższego.

Art. 17.

1. Państwowa Komisja Wyborcza składa się z Generalnego Komisarza Wyborczego, jako przewodniczącego, oraz z 8 członków, względnie 8 ich zastępców, przedstawionych Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu przez ośm najliczniejszych klubów poselskich ustępującego Sejmu.

2. Mężowie zaufania, delegowani przez pełnomocników ważnie zgłoszonych państwowych list wyborczych, po jednym od każdej listy, mają prawo uczestniczenia we wszystkich zebraniach Państwowej Komisji Wyborczej z głosem doradczym w sprawach, dotyczących ich list.

3. Zastępca Generalnego Komisarza Wyborczego, jakoteż zastępcy innych członków, wchodzi

w skład komisji tylko w razie nieobecności osoby, którą zastępują.

Art. 18.

Uprawnione kluby poselskie zakomunikują Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu imię, nazwisko, zawód i dokładny adres każdego z wydelegowanych członków komisji i zastępców przed upływem 8 dni od dnia ogłoszenia wyborów.

Art. 19.

1. Okręgowa komisja wyborcza składa się z przewodniczącego i 5 członków. Przewodniczącym komisji, względnie jego zastępcą, jest sędzia, urzędujący w okręgu wyborczym, a mianowany przez Generalnego Komisarza Wyborczego na wniosek prezesa sądu apelacyjnego, właściwego dla siedziby komisji.

2. Jednego członka komisji, względnie jego zastępcę, mianuje wojewoda, właściwy dla siedziby komisji. W okręgu wyborczym № 1 (m. st. Warszawa) mianuje go Komisarz Rządu.

3. Co do wyboru 4 członków komisji, tudzież 4 ich zastępców, mają zastosowanie przepisy następujące.

4. W okręgach wyborczych № 1, 13, 34, 41 i 50 (m. st. Warszawa, Łódź, Poznań, Kraków i Lwów) wybiera ich rada miejska,

5. W innych okręgach wyborczych wybiera 2 członków komisji i ich zastępców rada miejska miasta, w którym komisja ma swoją siedzibę, 2 członków zaś i ich zastępców wybiera sejmik powiatowy tego powiatu, w obrębie którego komisja ma swoją siedzibę.

6. Jeżeli w obrębie powiatu sejmik powiatowy nie istnieje, wybiera 2 członków komisji i ich zastępców zgromadzenie przełożonych gmin tego powiatu.

7. Rady powiatowe w Małopolsce nie są uważane za sejmik powiatowy w myśl niniejszego artykułu.

8. Zastępca przewodniczącego i zastępcy innych członków wchodzi w skład komisji tylko w razie nieobecności osoby, którą zastępują.

Art. 20.

1. Generalny Komisarz Wyborczy, względnie wojewoda (Komisarz Rządu) dokona nominacji, przewidzianych w art. 19, najpóźniej w 10 dni po dniu ogłoszenia wyborów. Nominacje należy ościsnąć najpóźniej w 12 dniu po dniu ogłoszenia wyborów w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.

2. Starosta, względnie prezydent miasta (burmistrz), zwoła bezzwłocznie po ogłoszeniu wyborów posiedzenie sejmiku, względnie rady miejskiej, celem dokonania wyboru członków komisji i ich zastępców.

3. Przewodniczących gmin zaprasza starosta dla dokonania wyboru co najmniej na 4 dni przed dniem wyboru.

4. Wybór powinien być w każdym razie dokonany w ciągu 12 dni od dnia ogłoszenia wyborów.

5. Gdyby do dni dwunastu wybór z jakichkolwiek powodów nie był dokonany, mianuje prze-

wodniczący okręgowej komisji wyborczej brakujących członków, którzy urzędować będą aż do chwili dokonania prawomocnego wyboru. Mianowanie takie musi być niezwłocznie w okręgu specjalnie ogłoszone wraz z motywami.

6. Wybór odbywa się kartkami. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali największą ilość głosów. W razie równości rozstrzyga los, wycofany przez starostę, względnie prezydenta miasta (burmistrza).

7. Przewodniczący zawiadomi zebranych bezwzględnie o wynikach głosowania i prześle protokół wyboru z dokładnym adresem wybranych przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej.

8. Ewentualne protesty przeciwko wyborom należy wnieść najpóźniej przed upływem 14 dni od dnia ogłoszenia wyborów do przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej. Protesty rozstrzyga senat sądu okręgowego, składający się z trzech sędziów, wyznaczonych przez prezesa sądu, w której zaś dzielnicy pruskiej—wojewódzki sąd administracyjny.

9. W razie unieważnienia wyborów należy zarządzić bezzwłocznie nowe wybory. Członkowie, wybrani w poprzednim wyborze, urzędują aż do dokonania nowego wyboru.

10. Najpóźniej 14 dnia po dniu ogłoszenia wyborów ogłosi przewodniczący okręgowej komisji wyborczej jej skład w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.

Art. 21.

1. Przy okręgowych komisjach wyborczych ustanowieni będą komisarze wyborczy, mianowani przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Okręgowe komisje wyborcze są obowiązane podawać swe decyzje na piśmie do wiadomości komisarza wyborczego w przeciągu 48 godzin.

3. Komisarz wyborczy ma prawo w ciągu dalszych 48 godzin zaskarżania orzeczeń komisji do Sądu Najwyższego tylko z powodu niezachowania przepisów prawa.

4. Zaskarżenie nie wstrzymuje postępowania wyborczego.

5. Komisarzowi wyborczemu przysługuje prawo przeglądania wszelkich aktów wyborczych.

Art. 22.

1. Obwodowa komisja wyborcza składa się z przewodniczącego i 4 członków.

2. Przewodniczącego komisji i jego zastępcę mianuje obwodowa komisja wyborcza na pierwszym posiedzeniu.

3. Jednego członka komisji i tegoż zastępcę mianuje władza administracyjna I instancji, 3 zaś członków i tyluż zastępców wybiera rada gminy, w której jest położony lokal wyborczy, przeznaczony dla komisji, tam zaś, gdzie rady gminnej nie ma, uprawnienie to przechodzi na zebranie sołtysów wsi, wchodzących w skład gminy, a w b. dzielnicy austriacko-węgierskiej na komisarza rządowego, który dokonywa nominacji na podstawie propozycji rady przybocznej.

4. Zastępcy wchodzi w skład komisji tylko w razie nieobecności członka, którego zastępują.

5. Przewodniczący i wszyscy członkowie komisji i ich zastępcy powinni być wyborcami obwodu, względnie gminy, której obwód jest częścią.

6. Od tej zasady wolno w razie konieczności odstąpić, o ile chodzi o członka, mianowanego przez władzę polityczną, za zgodą okręgowej komisji wyborczej.

7. Dla dokonania wyboru 3 członków zwoła przełożony gminy radę gminną (zebranie gminne) najpóźniej na 15 dzień po dniu ogłoszenia wyborów.

8. Wybór odbywa się kartkami, przyczem przepisy art. 20 ust. 3 i 6 znajdują zastosowanie.

9. O wyborze zawiadomi przełożony gminy bezzwłocznie prezesa okręgowej komisji wyborczej. Jeżeli zawiadomienie to nie nadejdzie do prezesa okręgowej komisji wyborczej najpóźniej przed upływem 18 dni po ogłoszeniu wyborów, mianuje 3 członków komisji obwodowej i ich zastępców obwodowa komisja wyborcza. Członkowie ci urzędują aż do ich odwołania przez prezesa okręgowej komisji wyborczej, co nastąpi po dokonaniu wyboru przez radę gminą.

Art. 23.

1. Do powzięcia uchwały w Państwowej Komisji Wyborczej niezbędna jest obecność Generalnego Komisarza Wyborczego, względnie jego zastępcy, i przynajmniej 4 członków, do powzięcia zaś uchwały w okręgowej i obwodowej komisji wyborczej—obecność przewodniczącego, względnie jego zastępcy, i przynajmniej 2 członków.

2. Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący nie głosuje, a w razie równości głosów—rozstrzyga.

Art. 24.

1. Jeden z członków komisji prowadzi protokół obrad komisji.

2. Protokoły powinny być podpisane przez wszystkich obecnych na zebraniu członków komisji.

Art. 25.

1. Członkiem Komisji Państwowej, okręgowej i obwodowej może być tylko osoba, posiadająca prawo wybierania w myśl art. 1 i umiejąca czytać i pisać po polsku.

2. Kandydat na posła nie może brać udziału w pracach komisji wyborczej okręgowej i obwodowej.

Art. 26.

1. Godność członków komisji wyborczych jest honorowa; od jej przyjęcia nikt nie może się uchylać bez usprawiedliwionych przyczyn. Członkowie komisji wyborczych, którzy uchylają się od spełnienia swych obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegają grzywnie do 20.000 mk.

2. Uiszczenie kary nie uwalnia od obowiązku, wynikającego z niniejszego artykułu.

3. Skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków komisji.

4. Kary nakłada przewodniczący okręgowej komisji wyborczej, zaś na członków Państwowej Komisji Wyborczej—Generalny Komisarz Wyborczy.

5. Przeciw orzeczeniom karnym, tudzież przeciw zarządzeniu wykreślenia z listy członków komisji przysługuje dotkniętemu odwołanie do pełnej komisji.

Art. 27.

Osoby, wchodzące w skład komisji wyborczych, podczas urzędowania pozostają pod ochroną prawa, przysługującą urzędnikom państwowym.

Art. 28.

1. Członkowie komisji wyborczych, o ile wskutek udziału w pracach wyborczych ponieśliby dotkliwe uszczerbek w swym zarobku dziennym, otrzymują za dni rzeczywistej pracy diety, o ile mieszkają poza miejscem urzędowania—również zwrot kosztów podróży.

2. Wysokość diet i kosztów podróży określi Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

ROZDZIAŁ VI.

Publiczne ogłoszenia w gminach.

Art. 29.

1. Najpóźniej 10 dnia od daty ogłoszenia wyborów władza administracyjna I instancji poda do publicznej wiadomości we wszystkich gminach zarządzeniach o ich podziale, względnie ugrupowaniu w obwody głosowania, o lokalu wyborczym i lokalu urzędowym obwodowych komisji wyborczych.

2. Jednocześnie powyższe wiadomości zakomunikowane być mają okręgowej komisji wyborczej i Głównemu Urzędowi Statystycznemu.

Art. 30.

Najpóźniej w 10 dni od dnia ogłoszenia wyborów ogłosi Generalny Komisarz Wyborczy w Monitorze Polskim skład osobowy i lokal urzędowy Państwowej Komisji Wyborczej, tudzież miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania państwowych list kandydatów. W ogłoszeniu powinny być powtórzone przepisy art. 58 i 59 niniejszej ustawy.

Art. 31.

1. Najpóźniej w 14 dniu od daty ogłoszenia wyborów okręgowa komisja wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani w okręgu, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur i oświadczeń w myśl art. 58, wreszcie skład osobowy i lokal urzędowy okręgowej komisji wyborczej.

2. Najpóźniej w 20 dni po dniu ogłoszenia wyborów zawiadamia prezes okręgowej komisji wyborczej naczelnika gminy o składzie obwodowych komisji wyborczych i podaje go do publicznej wiadomości.

3. Ogłoszenia te, jak również ogłoszenia, przepisane w art. 29, i wszelkie dalsze zmiany powinny być wykonane przez rozlepienie plakatów we wszystkich zamieszkałych miejscowościach, przynajmniej po jednym w każdej, i powinny być utrzymane, a w razie potrzeby zastępowane nowymi do końca procedury wyborczej; poatem ogłoszenia te powinny być wykonane w sposób, zwykle w danej gminie używany przy ogłoszeniu rozporządzeń.

ROZDZIAŁ VII.

Spisy wyborców.

Art. 32.

1. Naczelnicy gmin (prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, zarządcy obszarów dominjalnych) najpóźniej do dnia 20 od daty ogłoszenia wyborów sporządzają dla każdej miejscowości spis wyborców w trzech egzemplarzach.

2. Jeżeli miejscowość jest podzielona na dwa lub więcej obwodów głosowania, należy ułożyć spis dla każdego obwodu z osobna.

3. Spis wyborców będzie ułożony w miejscowościach, w których przeprowadzono numerację domów wedle ulic i placów, w porządku abecedowym ulic i placów, do obwodów przydzielonych. Dla każdej ulicy i placu należy podać domy, numerowane w porządku numerów domów, poczynając od numeru najniższego, dla każdego zaś domu — wyborców, w domu tym w dniu ogłoszenia wyborów, zamieszkałych, w porządku abecedowym.

4. W miejscowościach, w których numerowanie domów jest przeprowadzone bez wymienienia ulic lub placów, należy w spisie umieścić domy w porządku numerów, poczynając od numeru najniższego, dla każdego zaś domu należy wyszczególnić wyborców w porządku abecedowym.

5. W miejscowościach, w których numerowanie nie zostało przeprowadzone, należy spis wyborców sporządzić w porządku abecedowym.

6. Dla każdego wyborcy należy wpisać nazwisko w porządku abecedowym, imię, zawód, dzień, miesiąc i rok urodzenia, względnie wiek, wreszcie datę, od kiedy mieszka w obwodzie głosowania.

7. Wzór formularza dla spisu wyborców ustali rozporządzenie wykonawcze.

8. W każdym obwodzie będzie oprócz spisu urzędowego, w powyższy sposób sporządzonego, wyłożony razem z nim do przejrzenia także spis abecedowy ogólny z podaniem adresów wyborców.

9. W miastach, liczących więcej niż 10.000 mieszkańców, każdy wyborca może w ciągu dni 10 od ogłoszenia wyborów żądać od naczelnika gminy odbitki spisu wyborców. Naczelnik gminy wyda odbitkę zamawiającemu najpóźniej 21 dnia po dniu ogłoszenia wyborów za zwrotem kosztów, przypadających za jeden egzemplarz sporządzonej odbitki.

Art. 33.

Wyborcę należy wpisać do spisu wyborców tej miejscowości, względnie tego obwodu głosowania, w którym mieszkał w przededniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.

Art. 34.

1. Najpóźniej 21 dnia od ogłoszenia wyborów prześle naczelnik gminy trzy egzemplarze spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej, który zwoła komisję natychmiast i przedłoży jej spis do zbadania i zatwierdzenia.

2. Komisja ma prawo badania materiałów, na których podstawie sporządzone zostały spisy wyborców, i żądania od naczelnika gminy wyjaśnień.

3. Najpóźniej 27 dnia od ogłoszenia wyborów prześle komisja obwodowa jeden egzemplarz zatwierdzonego spisu wyborców okręgowej komisji wyborczej, równocześnie zaś ogłasza publicznie w gminie w sposób, używany do ogłoszeń gminnych, iż spis wyborców będzie wyłożony do przejrzania w lokalu komisji.

Art. 35.

1. Spisy wyborców będą wyłożone do przejrzania, poczynawszy od 28 dnia od ogłoszenia wyborów, przez dni 14 w lokalu urzędowym obwodowej komisji wyborczej, codziennie przez godzin 6 i to w takiej porze, by ułatwić wszystkim wyborcom przejrzanie spisu.

2. Prawo przeglądania spisu wyborców uprawnia także do robienia notatek i wyciągów ze spisu w sposób, nieuniemożliwiający innym osobom przeglądanie.

3. Godziny urzędowe komisji obwodowej będą ogłoszone w sposób, w danej miejscowości używany.

4. Najpóźniej do 42 dnia od daty ogłoszenia wyborów każdy obywatel ma prawo wnieść do komisji obwodowej reklamację przeciw pominięciu jego samego, lub kogokolwiek innego w spisie wyborców, jak również przeciw wpisaniu tamże kogokolwiek nieuprawnionego.

5. Reklamacje mogą być zgłaszane pisemnie lub ustnie do protokołu i powinny być poparte dowodami, o ile nie dotyczą faktów powszechnie znanych.

6. Reklamacje bezimienne nie będą przyjmowane.

Art. 36.

1. Reklamacje przeciw pominięciu osoby, uprawnionej do wybierania, załatwia komisja obwodowa niezwłocznie, wydaje w tej mierze decyzję i uzupełnia stosownie do niej spis wyborców.

2. W razie potrzeby może komisja obwodowa zażądać od żalącego się uzupełnienia przedłożonych dowodów.

3. Odmowną swoją decyzję komisja obwodowa osobie, pominiętej w spisie, doręcza w sposób, w art. 37 ust. 2 przepisany, i jednocześnie ogłasza ją przez wywieszenie obwieszczenia w lokalu komisji.

Art. 37.

1. O wniesieniu reklamacji przeciw wpisaniu do spisu wyborców osoby, nieuprawnionej do wybierania, komisja obwodowa jest obowiązana w przeciągu 24 godzin zawiadomić osobę, której prawo wybierania zostaje podane w wątpliwość, z pouczeniem, iż służy jej prawo w ciągu 3 dni od daty do-

roczenia zawiadomienia, nie później wszakże niż do 48 dnia od ogłoszenia wyborów, wnieść na piśmie lub ustnie do protokołu sprzeciw, popierając go dowodami.

2. Doręczenie nastąpić musi albo przez pocztę za recepisem zwrotnym, albo za potwierdzeniem odbioru do rąk własnych lub pełnoletniego członka rodziny, względnie domownika osoby, której prawo wybierania zaczepiono.

3. Komisja obwodowa rozpatruje reklamacje oraz ewentualnie wniesione sprzeciwy i wydaje decyzje.

4. Doręczenie decyzji stronom interesowanym następuje w sposób, w ustępie 2 przepisany, jednocześnie komisja obwodowa ogłasza ją przez wywieszenie obwieszczenia w lokalu komisji.

Art. 38.

1. Przeciw decyzjom obwodowej komisji wyborczej przysługuje każdemu wyborcy prawo zażalenia do okręgowej komisji wyborczej.

2. Jeżeli chodzi o osoby, w art. 36 ust. 3 i w art. 37 ust. 4 wymienione, należy zażalenie to wnieść przez właściwą komisję obwodową w ciągu dni trzech od daty doręczenia; dla innych w ciągu dni trzech od daty ogłoszenia decyzji.

Art. 39.

1. W razie uprawnomocnienia się decyzji komisji obwodowej prostuje ona odpowiednio do nich spisy wyborców.

2. Najpóźniej 52-go dnia od daty ogłoszenia wyborów komisje obwodowe przesyłają okręgowym komisjom wyborczym obydwie egzemplarze sprostowanych i uzupełnionych przez siebie spisów wyborców wraz z aktami wniesionych reklamacji, sprzeciwów oraz zażeń przeciw powyższym decyzjom.

3. Sprzeciwy, napływające do komisji obwodowych do dnia 56 po ogłoszeniu wyborów włącznie, mają być bezzwłocznie przesłane dodatkowo komisji okręgowej.

Art. 40.

Okręgowe komisje wyborcze rozpatrują wniesione zażalenia, rozstrzygają je i na tej podstawie ustalają ostatecznie spisy wyborców, a zatwierdziwszy je, przesyłają obydwie egzemplarze najpóźniej 62-go dnia od daty ogłoszenia wyborów obwodowym komisjom wyborczym, uzgadniając jednocześnie podług nich trzecie egzemplarze, poprzednio otrzymane (art. 34), które odsyłają do właściwego naczelnika gminy (art. 32).

Art. 41.

1. Prawo zaskarżania powyższych decyzji okręgowych komisji wyborczych przysługuje jedynie osobom, których prawa wybierania one dotyczą, tudzież okręgowym komisarzom wyborczym tylko z powodu niezachowania przepisów prawa. Skarga ma być wniesiona do Najwyższego Sądu bezpośrednio, a to przez osobę, której prawa wybierania decyzja dotyczyła, w ciągu 48 godzin od doręczenia decyzji, zaś

przez okręgowych komisarzy wyborczych w ciągu 48 godzin od ogłoszenia tejże.

2. Co do składu Sądu Najwyższego i postępowania przed nim znajdują zastosowanie przepisy art. 105 i następnych niniejszej ustawy.

3. Postępowanie, wszczęte na podstawie takiej skargi, nie wstrzymuje ustalenia list wyborczych i dalszego postępowania wyborczego.

Art. 42.

Od chwili zatwierdzenia spisu wyborców przez okręgową komisję wyborczą (art. 39) wolno w spisie czynić poprawki tylko na mocy wyroku Sądu Najwyższego, którego oryginał lub odpis, uwierzytelniony sądownie albo notarialnie, powinien być dołączony do aktów. Pozatem nie wolno umieszczać w spisie nowych wyborców, wykreślać zaś z listy wolno tylko osoby zmarłe za przedłożeniem urzędowego świadectwa skonu, które będzie dołączone do aktów wyborczych.

Art. 43.

1. Najpóźniej w 66-m dniu od daty rozpisania wyborów wyłoży przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zatwierdzony ostatecznie spis wyborców (art. 40) do publicznego przeglądu przez dni 5 w lokalu urzędowym komisji.

2. Co do prawa przeglądania spisu oraz godzin jego wyłożenia, mają zastosowanie przepisy art. 35. Wyłożenie to ma te same skutki, co doreczenie decyzji komisji wyborczej zainteresowanemu wyborcy w wypadkach reklamacji, sprzeciwu i zażalenia.

ROZDZIAŁ VIII.

Listy kandydatów.

Art. 44.

1. Kandydatury poselskie w okręgu wyborczym powinny być zgłaszane pisemnie na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej nie później, niż 30 dnia przed dniem wyborów.

2. Kandydatura może być zgłoszona tylko za zgodą kandydata. Odnosne oświadczenie, zaopatrzone jego własnoręcznym podpisem, powinno być wręczone przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej nie później, niż 22 dnia przed dniem wyborów. Oświadczenie to musi ponadto zawierać stwierdzenie, że kandydat uważa się za obywatela Państwa Polskiego i że wedle swej najlepszej wiedzy posiada bierne prawo wyborcze. W braku takiego oświadczenia należy wykreślić kandydata z listy.

3. Nikt nie może być w tym samym okręgu wyborczym zgłoszony na dwóch lub więcej listach kandydatów.

Art. 45.

Zgłoszenie winno być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach najmniej przez 50 wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym.

Art. 46.

Liczba kandydatów na liście okręgowej nie może przewyższać dwukrotnej liczby posłów, przypadających na dany okrąg.

Art. 47.

1. Zgłaszający okręgową listę kandydatów powinni jednocześnie w pisemnym oświadczeniu wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego do porozumiewania się z władzami wyborczymi i składania w imieniu zgłaszających oświadczeń w sprawie zgłoszenia.

2. Oprócz pełnomocnika należy równocześnie wskazać jego zastępcę.

3. Większość podpisanych na zgłoszeniu listy kandydatów może oświadczyć pisemnie, iż odwołuje pełnomocnika, względnie jego zastępcę, i mianuje nowego pełnomocnika, względnie nowego zastępcę. Oświadczenie to będzie uznane za ważne, jeżeli dla każdej osoby podpisującej będą wyszczególnione dane, wskazane w art. 48, i jeżeli własnoręczność podpisu będzie potwierdzona przynajmniej przez przełożonego gminy albo przez przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej.

4. Nowomianowany pełnomocnik wstępuje w miejsce pełnomocnika odwołanego z chwilą, gdy komisja stwierdzi, iż odwołanie zostało dokonane zgodnie z przepisami niniejszego artykułu.

5. Komisja jest obowiązana zgłoszone odwołanie niezwłocznie rozpatrzyć i załatwić.

Art. 48.

Wyborcy, podpisujący zgłoszenie okręgowej listy kandydatów, powinni podać obok swojego czytelnego podpisu swój wiek, zawód i dokładny adres tak, by co do osoby podpisującego nie mogło być żadnej wątpliwości.

Art. 49.

1. Każda zgłoszona lista kandydatów może być oznaczona albo przez wskazanie stronnictwa, zgłaszającego listę, albo też innymi słowami, odróżniającymi listę od wszystkich innych list.

2. Oznaczenia, zdolne wprowadzić w błąd wyborców nie są dozwolone.

3. Oznaczenie listy, jako listy stronnictwa, wymaga przedłożenia zgody władz danego stronnictwa, jeśli by przez pełnomocnika innej listy zaczepione zostało.

4. W razie podniesienia zarzutów z tego tytułu przez pełnomocników, przewodniczący komisji okręgowej wezwie zainteresowanych pełnomocników do porozumienia się, a gdyby ono nie było osiągnięte, komisja okręgowa oznaczy listy zgodnie z rzeczywistymi stosunkami wedle przedłożonych dowodów, listy zaś, których charakter partyjny nie został udowodniony, pozostawi bez oznaczenia.

Art. 50.

Oświadczenie kandydata, iż zgadza się na umieszczenie go na okręgowej liście kandydatów może być uczynione także telegraficznie pod wa-

runkiem wszakże, że najpóźniej przed wydrukowaniem listy nadejdzie pisemne oświadczenie kandydata.

Art. 51.

1. W zgłoszonych listach kandydatów należy podać nazwisko, imię, wiek, zawód i miejsce zamieszkania każdego kandydata tak, by nie mogło być wątpliwości co do jego osoby.

2. Nazwiska kandydatów powinny być oznaczone kolejnymi numerami, poczynając od 1, w porządku pierwszeństwa do otrzymania mandatu.

Art. 52.

Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej powinien wydać pisemne potwierdzenie zgłoszenia listy kandydatów oraz złożenia oświadczenia kandydatów co do przyjęcia kandydatury i zgłoszenia przyłączenia się listy okręgowej do listy państwowej (art. 57).

Art. 53.

Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej bada, czy zgłoszone listy kandydatów odpowiadają przepisom ustawy, o dostrzeżonych zaś brakach i wadach zawiadamia pełnomocnika listy najpóźniej w 3 dni po zgłoszeniu listy.

Art. 54.

Jeżeli wskazane wady i braki nie zostaną przez pełnomocnika grupy usunięte w ciągu 5 dni, właściwa komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatur, których wady dotyczą, i zawiadamia o swej decyzji pełnomocnika.

Art. 55.

W razie zgłoszenia w okręgu wyborczym w terminie przepisany (art. 44): a) kilku list z ogólną liczbą kandydatów, nie większą od liczby posłów, przypadającej na dany okrąg, b) jednej tylko listy kandydatów, — głosowanie nie odbywa się; natomiast za wybranych uważa się: w wypadku, podanym pod a) — wszystkich zgłoszonych kandydatów, przyczem jeżeli liczba ich jest mniejsza od liczby posłów, jakich wybiera się z okręgu, to pozostające z tego powodu mandaty przypadają na rzecz list państwowych; w wypadku zaś pod b) — osoby, które znajdują się na tyłu pierwszych miejscach listy, ilu posłów ma być wybranych z okręgu. Prócz tego ma w tym wypadku zastosowanie przepis, zamieszczony w art. 97 ust. 2 i 3.

Art. 56.

1. W razie zgłoszenia kilku list o łącznej liczbie kandydatów większej od liczby posłów, wybranych w okręgu, okręgowa komisja wyborcza po ostatecznym ustaleniu list zarządza wydrukowanie ich na afiszach wyborczych pod numerami i nazwami, jakie im przysługują, z uwzględnieniem kolejności ich numerów. Równocześnie należy ogłosić na tym samym afiszu te państwowe listy kandydatów, do których postawione w okręgu listy zgłosiły swoje przyłączenie.

2. Podpisów, umieszczonych na zgłoszeniach list kandydatów, nie należy drukować.

3. Afisze wyborcze najpóźniej 12 dnia, przed dniem wyborów mają być w dostatecznej liczbie rozslane do obwodowych komisji wyborczych z poleceniem rozplakatowania. Równocześnie należy przesłać afisz wyborczy do Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 57.

1. Pełnomocnik okręgowej listy kandydatów może złożyć na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej na piśmie oświadczenie, iż listę swoją przyłącza do oznaczonej w oświadczeniu państwowej listy kandydatów, jednakże tylko o tyle, o ile lista okręgowa, którą reprezentuje, jest oznaczona tem samem mianem, co i lista państwowa.

2. Oświadczenie to musi być złożone najpóźniej na 22 dni przed dniem wyborów, inaczej mandaty z tej listy uzyskane pozostaną przy rozdziale mandatów z list państwowych nie uwzględnione. Oświadczenie to prześle przewodniczący okręgowej komisji wyborczej natychmiast Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu.

3. Mandaty z listy okręgowej, do żadnej listy państwowej nie przyłączone, nie będą uwzględnione przy rozdziale mandatów z list państwowych.

Art. 58.

1. Państwowe listy kandydatów powinny być zgłaszane pisemnie na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego nie później, niż 40-go dnia przed dniem wyborów.

2. Zgłoszenie powinno być podpisane przez co najmniej 5-ciu posłów lub senatorów ustępującego Sejmu, względnie Senatu, albo przez co najmniej 1000 wyborców z dwóch okręgów wyborczych po co najmniej 500 z każdego okręgu. W tym wypadku może być zgłoszenie podpisywane w oddzielnych deklaracjach.

3. Ta sama osoba nie może podpisać więcej, niż jedno zgłoszenie.

4. Liczba kandydatów na liście państwowej nie może przekraczać 100.

Art. 59.

1. Kandydatura może być zgłoszona tylko za zgodą kandydata. Odnośne oświadczenie kandydata, zaopatrzone jego własnoręcznym podpisem, powinno być wręczone przewodniczącemu Państwowej Komisji Wyborczej nie później, niż 32 dnia przed dniem wyborów. Oświadczenie to musi ponadto zawierać stwierdzenie, że kandydat uważa się za obywatela Państwa Polskiego i że wedle swej najlepszej wiedzy posiada bierne prawo wyborcze. W braku takiego oświadczenia należy wykreślić kandydata z listy.

2. Nikt nie może być zgłoszony na dwóch lub więcej państwowych listach kandydatów.

Art. 60.

1. Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza nie później niż 30 dnia przed dniem wyborów w Monitorze Polskim ważne zgłoszone państwowe listy

kandydatów w formie, ustalonej przez Państwową Komisję Wyborczą.

2. Listy będą oznaczone numerem porządkowym w kolejności ich składania.

Art. 61.

1. Przepisy art. 47 — 54 włącznie mają odpowiednie zastosowanie w odniesieniu do list państwowych.

2. Listy okręgowe, które zgłosiły swoje przyłączenie do listy państwowej, będą oznaczone tym samym numerem porządkowym, co odpowiednie listy państwowe. Inne listy okręgowe otrzymują numery porządkowe w kolejności ich składania, poczynając od numeru, następującego po numerze listy państwowej, oznaczonej numerem najwyższym, choćby numer ten nie był w okręgu zużytkowany.

3. Żadna lista nie będzie oznaczona numerem dziesiątym.

ROZDZIAŁ IX.

O głosowaniu.

Art. 62.

1. Przeprowadzenie aktu głosowania należy do obwodowej komisji wyborczej.

2. Od chwili rozpoczęcia głosowania, aż do chwili ukończenia go w lokalu wyborczym powinni być obecni bez przerwy co najmniej przewodniczący i dwaj członkowie komisji wyborczej, względnie ich zastępcy.

3. Gdyby brakowało członków do tego kompletu, przewodniczący uzupełni komisję, powołując do niej jedną lub dwie osoby piśmienne z pośród obecnych wyborców.

4. Przewodniczący komisji i członek komisji, wybrany do pisania protokołu, nie mogą równocześnie opuszczać lokalu wyborczego.

Art. 63.

Wstęp do lokalu wyborczego mają tylko wyborcy i mężowie zaufania grup wyborczych, zgłoszeni przez pełnomocników z pośród miejscowych wyborców po jednym do każdej komisji, względnie zastępcy tych mężów zaufania po jednym dla każdego z nich.

Art. 64.

W przeddzień wyborów, począwszy od godziny 6-ej wieczorem, i przez cały dzień wyborów sprzedaż, wyszynk lub podawanie trunków alkoholowych są zakazane na całym obszarze wyborczym.

Art. 65.

1. Przewodniczący może usunąć z lokalu wyborczego osoby, które zakłócają spokój albo agitują, z zakazem powrotu, nie pozbawiając ich jednak prawa oddania głosu.

2. Męża zaufania, względnie jego zastępcę, komisja wyborcza może wydalic z lokalu wyborczego dopiero po bezskuteczności uprzedniego upomnienia, zaznaczając fakt ten oraz jego powody w protokole komisji.

Art. 66.

W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym, ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu 100 metrów wygłaszać przemówień, rozdawać kart do głosowania i w jakikolwiek sposób agitować.

Art. 67.

W razie gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do lokalu wyborczego lub też do urny wyborczej, przewodniczący komisji powinien stosowne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp.

Art. 68.

W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, zmierzających do utrzymania bezpieczeństwa i spokojnego przebiegu aktu wyborczego, władze administracyjne oddadzą do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

Art. 69.

1. Stół, przy którym urzęduje komisja wyborcza, należy ustawić tak, aby był ze wszystkich stron widoczny. Mężowie zaufania będą zasiadali przy stole komisji. Na stole należy ustawić urnę wyborczą, która powinna być tak zbudowana, żeby bez otwierania nie można było wydobywać z niej kart do głosowania.

2. Ekzemplarz niniejszej ordynacji wyborczej powinien znajdować się na stole komisji do publicznego użytku.

3. Przed rozpoczęciem głosowania komisja i mężowie zaufania powinni się przekonać, czy urna jest pusta. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny w żadnym wypadku otwierać nie wolno.

Art. 70.

1. Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania. Karty do głosowania powinny być koloru białego. Karta zawierać ma jedynie wyrażony słowami lub cyframi numer listy kandydatów, na którą wyborca oddaje swój głos.

2. Numer może być odbiły mechanicznie lub pisany.

Art. 71.

1. Karty do głosowania będą wkładane do kopert, ostemplowanych stemplem przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej. Koperty powinny być sporządzone z papieru nieprzejrzystego w formacie 9×12 cm.

2. Wszystkie koperty, przeznaczone dla jednego obwodu głosowania, powinny być jednakowej barwy.

3. Koperty nie będą oznaczone żadnym znakiem odróżniającym oprócz stempla.

4. Kopert ostemplowanych dostarcza przewodniczący okręgowej komisji wyborczej na koszt Państwa.

Art. 72.

Głosowanie rozpoczyna się o godzinie 9 rano i trwa bez przerwy do godziny 9 wieczorem.

Art. 73.

1. Głosowanie odbywa się publicznie w następujący sposób. Wyborca, zbliżywszy się do stołu, przy którym zasiada komisja wyborcza, wymienia swe nazwisko i imię. Po sprawdzeniu przez członka, prowadzącego protokół, czy imię i nazwisko wymienione znajduje się w spisie wyborców, wyborca otrzymuje osteplowaną kopertę do głosowania, wkłada w nią kartę do głosowania i wręcza przewodniczącemu komisji, który, sprawdzwszy stempel na kopercie i nie zaglądając do jej wnętrza, wrzuca ją do urny wyborczej. Jednocześnie członkowie komisji obok nazwiska wyborcy w obu egzemplarzach spisu zaznaczają, że tenże swój głos oddał.

2. Wyborcy, którzy z powodu ułomności cielesnej nie mogą wykonać czynności, w tym artykule określonych, mogą się posługiwać pomocą osoby swego zaufania.

Art. 74.

Przewodniczący nie może przyjąć do głosowania karty, którąby wyborca pragnął oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej, również nie przyjmie przewodniczący kopert, oznaczonych jakimkolwiek znakiem poza stemplem urzędowym.

Art. 75.

1. Każdy członek komisji i każdy mąż zaufania może wystąpić z zarzutem co do tożsamości osoby głosującego. Zarzuty te mogą być czynione tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi, nie oddała głosu.

2. W takim wypadku przewodniczący komisji wyborczej za zgodą komisji może zażądać od głosującego udowodnienia tożsamości jego osoby; jeśli osoba, której tożsamość została zakwestjonowana, nie przedstawi dokumentów, uznanych za wystarczające przez komisję, może się powołać na świadectwo dwóch świadków, osobiście znanych choćby jednemu członkowi komisji. Nazwiska tych świadków i nazwisko członka komisji, znającego ich osobiście, będą zaznaczone w protokule komisji.

3. Od decyzji komisji w sprawie tożsamości wyborcy niema odwołania.

4. W razie niejednomyslności powyższych orzeczeń komisji należy zaznaczyć to w protokule.

Art. 76.

1. Gdyby komisji przedłożono wyrok Sądu Najwyższego, iż wyborca został niezgodnie z prawem wpisany do spisu wyborców, komisja nie dopuści wyborcy do oddania głosu i wykreśli go z listy.

2. Gdyby komisji przedłożono wyrok Sądu Najwyższego, iż wyborca został niezgodnie z prawem pominięty w spisie wyborców, komisja zarządzi wpisanie go do spisu wyborców, poczem dopuści go do oddania głosu.

3. Wszelkie wypadki tego rodzaju powinny być w protokule komisji zaznaczone.

Art. 77.

Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek wydarzeń siły wyższej czynności wyborcze były na czas przejściowy wręcz uniemożliwione, komisja wyborcza może przedłużyć głosowanie lub odroczyć je do dnia następnego. Zarządzenie takie musi być natychmiast ogłoszone publicznie w sposób, w danym miejscu używany.

Art. 78.

W razie przerywania głosowania komisja wyborcza opieczętowała akta wyborcze i urnę wyborczą i oddaje je na przechowanie przewodniczącemu pod jego osobistą odpowiedzialnością. Po ponownym podjęciu głosowania należy protokularnie stwierdzić, czy pieczęcie były nie naruszone.

Art. 79.

1. Z uderzeniem godziny 9 wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy przed uderzeniem godziny 9 weszli do lokalu.

2. Jeżeli wszyscy wyborcy, wpisani do spisu wyborców, oddali swoje głosy, komisja może także przed godziną 9 uznać głosowanie za ukończone.

ROZDZIAŁ X.

Ustalenie wyniku głosowania w obwodzie.

Art. 80.

Natychmiast po zamknięciu głosowania uskutecznia komisja obliczenie wyniku w obecności mężów zaufania, względnie ich zastępców.

Art. 81.

1. Przewodniczący otwiera urnę wyborczą, poczem liczy koperty, w niej złożone, nie otwierając ich.

2. Jednocześnie ustala się na podstawie notatek w spisie wyborców liczbę wyborców, którzy głosowali.

3. Gdyby liczba ta mimo kilkakrotnego liczenia różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to zaznaczyć w protokule, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę powyższej niezgodności.

Art. 82.

1. Po ukończeniu tej czynności komisja obwodowa przystępuje niezwłocznie do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów.

2. W tym celu jeden z członków komisji otwiera kopertę każdą z osobna, wyjmując z niej kartę do głosowania i po obejrzeniu jej podaje przewodniczącemu, który odczytuje głośno treść karty, poczem, okazawszy ją mężom zaufania, oddaje ją wraz z kopertą innemu członkowi komisji do sprawdzenia i przechowania aż do ukończenia obliczenia. Podczas odczytywania przez przewodniczącego dwaj członkowie komisji czynią odpowiednie zapiski na formularzach obliczeniowych, dostarczonych na koszt Skarbu Państwa przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Po ukończeniu tych czynności oblicza się na oby-

dwóch formularzach liczby głosów, przypadające na poszczególne listy. Liczby te na obydwóch formularzach powinny zgadzać się ze sobą i mają odpowiadać liczbie ważnie oddanych głosów.

3. Obydwie listy powinny być podpisane przez wszystkich członków komisji i dołączone do protokołu.

Art. 83.

1. Nie ważne są: 1) karty do głosowania, włożone do koperty, urzędownie nie ostemplowanej lub też do koperty, oznaczonej znakiem odróżniającym, 2) karty do głosowania puste, 3) karty do głosowania, wypełnione niezgodnie z przepisem art. 70, tudzież karty koloru oczywiście innego niż biały, 4) karty do głosowania, znalezione w kopercie w liczbie większej, niż jedna, o ile nie opiewają na jeden i ten sam numer, gdyż wówczas liczą się za jedną, 5) karty do głosowania, nie opiewające na jedną z ważnie zgłoszonych okregowych list kandydatów.

2. W wypadku wszakże, wymienionym pod liczbą 4, jeżeli wszystkie karty opiewają na jeden i ten sam numer, liczą się one za jedną, a je-dnobrzmiące duplikaty przewodniczący niezwłocznie zniszczy, o czym zaznacza się w protokole komisji.

Art. 84.

Karty do głosowania, o których ważności decydowała komisja, należy oznaczyć na odwrotnej stronie numerami porządkowymi i osobno zapakowane i opieczetowane dołączyć do protokołu. W protokole należy podać powody, dla których karta uznana została za ważną lub nieważną. Jeżeliby powodem unieważnienia karty do głosowania była wadliwość koperty, należy dołączyć do karty także kopertę, oznaczwszy ją numerem porządkowym odnośnej karty.

Art. 85.

Wszystkie oddane podczas głosowania karty, nie podпадаjące pod przepisy artykuły 84, komisja wyborcza starannie zapakuje. Na opakowaniu należy umieścić napis, wskazujący obwód głosowania, z którego karty pochodzą.

Art. 86.

1. Z czynności swoich obwodowa komisja wyborcza spisuje protokół według wzoru, ustalonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. W protokole tym musi być uwidoczniona: 1) liczba osób, mających prawo wybierania według spisu wyborców, który służył za podstawę głosowania, 2) liczba wyborców głosujących, 3) liczba głosów nieważnych w myśl art. 83, 4) liczba głosów ważnych, 5) liczba głosów, ważnie oddanych na poszczególne listy kandydatów, przyczem wyszczególnić należy, ile z nich było kwestjonowanych.

3. Protokół musi być podpisany przez wszystkich obecnych członków komisji i mężów zaufania, a następnie łącznie z kartami do głosowania oraz ze spisami wyborców, użytymi podczas głosowania, ma być odesłany niezwłocznie do okręgowej komisji wyborczej.

4. Każdy członek komisji lub mąż zaufania, jeśli uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywi-

stością, ma prawo podyktować swoje oświadczenie w tej mierze lub złożyć je na piśmie.

5. Oświadczenie to musi być dołączone do protokołu.

ROZDZIAŁ XI.

Ustalenie i ogłoszenie wyniku wyborów w okręgach wyborczych i w Państwie.

Art. 87.

1. Posiedzenie okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyników głosowania odbywa się najpóźniej na trzeci dzień po głosowaniu.

2. Przewodzący komisji oznacza posiedzenie na dzień i godzinę, w której można oczekiwać nadejścia protokołów wyborczych ze wszystkich obwodów głosowania, i zawiadamia o miejscu i czasie tego posiedzenia conajmniej na 24 godzin przed terminem wszystkich członków komisji, pełnomocników i zastępców tychże.

Art. 88.

1. Okręgowa komisja wyborcza przegląda protokoły obwodowych komisji wyborczych w miarę ich napływania i bada, czy uchwały komisji co do ważności kart głosowania są zgodne z przepisami art. 83 tudzież, czy w liczbach, podanych według przepisu art. 86 ust. 2 w protokole obwodowej komisji wyborczej niema widocznych błędów arytmetycznych.

2. Jeżeliby uchwały komisji obwodowej były niezgodne z przepisami art. 83, uskuteczni komisja okręgowa odpowiednie sprostowanie wyników głosowania, ustalonych przez obwodową komisję wyborczą. Widoczne błędy arytmetyczne poprawi komisja okręgowa, o ile to na podstawie protokołu lub spisu wyborców jest możliwe.

3. Jeżeliby poza tem przeprowadzenie wyborów w obwodzie nasuwało pewne wątpliwości, zaznaczy je komisja okręgowa w swym protokole — nie może jednak sprostować wyników głosowania, ustalonych przez komisję obwodową.

Art. 89.

1. Po nadejściu wyników głosowania z całego okręgu wyborczego zestawia je komisja okręgowa według odpowiedniego formularza, podając dla każdego obwodu głosowania, a następnie dla każdego powiatu i dla całego okręgu wyborczego:

- 1) liczbę osób, uprawnionych do głosowania,
- 2) liczbę głosujących,
- 3) liczbę głosów nieważnych według uchwał komisji obwodowych,
- 4) liczbę głosów nieważnych według uchwał komisji okręgowych (ostateczną liczbę głosów nieważnych),
- 5) ostateczną liczbę głosów ważnych,
- 6) liczbę głosów ważnych, oddanych na każdą ważnie zgłoszoną listę kandydatów.

2. Obliczenie to będzie sporządzone w dwóch egzemplarzach i powinno być podpisane przez wszystkich obecnych członków komisji i dołączone do protokołu.

3. Zestawianie wyników obliczania może być przerwane jedynie z powodu wydarzeń siły wyższej, uniemożliwiających tę czynność. Postanowienia art. 78 co do opieczętowania i przechowania aktów mają tu zastosowanie.

Art. 90.

1. Ustaliwszy wyniki głosowania w całym okręgu, okręgowa komisja wyborcza skutecznie podział mandatów pomiędzy poszczególne listy w następujący sposób.

2. Liczby głosów ważnych, złożonych na poszczególne listy, dzieli się kolejno przez 1, 2, 3 i t. d. aż do tej chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile jest mandatów w okręgu do podziału.

3. Każdej liście kandydatów przyznaje się tyle mandatów poselskich, ile przypada jej liczb z pośród ustalonego w powyżej przepisany sposób szeregu liczb kolejno największych.

4. Jeżeli kilka list wykazało ilorazy równe ostatniej z uszeregowanych w wyżej podany sposób liczb i list tych było więcej, aniżeli mandatów do obsadzenia, pierwszeństwo mają listy w kolei ogólnej liczby oddanych na nie w okręgu głosów, a gdyby dwie listy lub więcej miały równą ilość głosów, rozstrzyga między nimi los, wyciągnięty przez przewodniczącego posiedzenia komisji.

5. Jeżeli na rzecz listy którejkolwiek przypadło więcej mandatów, aniżeli ta lista zawiera nazwisk, to brakujące nazwiska bierze się z listy państwowej, do której ona została przyłączona, zaś gdyby do żadnej listy państwowej nie była przyłączona, to nieobsadzone z tego powodu mandaty dolicza się do liczby 72 mandatów, które mają być obsadzone z list państwowych.

6. Państwowej Komisji Wyborczej przekazuje się do obsadzenia te mandaty, które pozostały w okręgu nieobsadzone.

Art. 91.

1. Okręgowa komisja wyborcza spisuje ze swoich czynności protokół. W protokole uwidocznione powinny być wszystkie obliczenia, dokonane w celu stwierdzenia wyniku wyborów, a nie uwidocznione w formularzu, wymienionym w art. 89.

2. Wzór protokołu ustali Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 92.

1. Po ustaleniu treści protokołu przewodniczący okręgowej komisji wyborczej ogłasza na publicznym posiedzeniu komisji wyborczej rezultaty wyborów, a więc liczbę głosów ważnych, oddanych w całym okręgu wyborczym wogóle na poszczególne listy, imiona i nazwiska wybranych posłów, ewentualnie (art. 90 ust. 5) liczbę mandatów, które pozostały w okręgu nieobsadzone.

2. Przewodniczący zarządzi bezzwłoczne ogłoszenie wszystkich tych danych w dziennikach i w inny sposób, używany zwykle w danej miejscowości, poczem dla każdego z wybranych posłów wystawia

list wierzytelny, podpisany przez obecnych członków komisji wyborczej.

3. List wierzytelny ma zawierać:

1) numer i nazwę okręgu wyborczego,

2) dzień wyborów,

3) imię i nazwisko, wiek, zawód i miejsce zamieszkania osoby, wybranej na posła.

4. Poseł może podjąć list wierzytelny w ciągu 5 dni od dnia ogłoszenia wyborów u przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej. Listy wierzytelne, niepodjęte w tym terminie, przesyła przewodniczący do Biura Sejmowego.

5. List wierzytelny zastępuje wybranemu legitymację poselską do chwili jej otrzymania.

Art. 93.

1. Po wystawieniu listów wierzytelnych protokół odczytuje się, poczem podpisują go wszyscy obecni członkowie komisji i pełnomocnicy.

2. Protokół wraz z formularzami, wymienionymi w art. 89, tudzież z protokołami obwodowych komisji wyborczych należy opieczętować i przesyłać bezzwłocznie Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu.

3. Karty do głosowania oraz wszelkie inne akta wyborcze, zarówno okręgowe jak i obwodowej komisji wyborczej, będą osobno opieczętowane, opatrzone napisem, oznaczającym zawartość, i przesłane prezesowi sądu okręgowego, właściwego dla siedziby okręgowej komisji wyborczej.

4. W razie wniesienia protestu przeciwko wyborowi będą akta te odesłane do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

5. Akta te należy przechowywać do końca okresu wyborczego.

6. Odpis protokołu, uwierzytelniony przez przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej, przesyła się do Biura Sejmowego.

7. Taki sam odpis protokołu wraz z odpisem formularza, wymienionego w art. 89, przesyła przewodniczący do Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 94.

1. Po ustaleniu wyniku wyborów we wszystkich okręgach Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, czy pozostały jeszcze jakie mandaty nie obsadzone i dolicza je do stałej liczby 72 mandatów z list państwowych.

2. Mandaty te przypadają do podziału między zgłoszone ważne państwowe listy kandydatów, przy czem jednak pozostają nie uwzględnione listy państwowe takich grup wyborców (stronnictw), które z przyłączonych do danej listy państwowej list okręgowych nie przeprowadziły w całym Państwie posłów conajmniej w 6 okręgach wyborczych.

Art. 95.

1. Komisja ustala według odpowiedniego formularza, ilu posłów zostało wybranych w całym Państwie ze wszystkich tych list okręgowych, które zgłosiły zgodnie z przepisami art. 57 swoje przyłączenie do poszczególnych list państwowych.

2. Otrzymane w ten sposób liczby mandatów poszczególnych grup wyborczych (stronnictw) pisze

się obok siebie, poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej, następnie zaś dzieli się te liczby kolejno przez 1, 2, 3 i t. d. tak długo, aż z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile mandatów jest do rozdzielenia przez Państwową Komisję Wyborczą.

3. Każda państwowa lista kandydatów, wchodząca w rachubę, otrzyma tyle mandatów poselskich, ile przypada jej liczb z pośród ustalonego w powyżej przepisany sposób szeregu liczb kolejno największych.

4. Gdyby kilka list wykazało ilorazy równe ostatniej z uszeregowanych w powyżej podany sposób liczb i list tych było więcej, niż mandatów do dyspozycji, należy dać pierwszeństwo liście ugrupowania, które przeprowadziło w okręgach więcej posłów, gdyby zaś wchodzące w grę ugrupowania przeprowadziły równą ilość posłów, rozstrzyga między nimi los, wyciągnięty przez Generalnego Komisarza Wyborczego na posiedzeniu Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 96.

Państwowa Komisja Wyborcza spisuje ze swoich czynności protokół i ogłasza wynik wyborów w Monitorze Polskim. Przepisy art. 91, 92 i 93 ust. 1 i 4 mają i tutaj zastosowanie.

Art. 97.

1. Posłami z listy okręgowej lub państwowej zostają osoby, wymienione z kolei na tylu pierwszych miejscach listy kandydatów, ile tejże przypada mandatów poselskich.

2. Jeżeli na listy okręgowe przypada więcej mandatów poselskich, aniżeli jest na nich kandydatów, przechodzą mandaty poselskie, nie obsadzone, z tych list, na rzecz listy państwowej, do której dana lista okręgowa zgłosiła swe przyłączenie. Odnosne mandaty należy uwzględnić przy obliczeniu, dokonywanym w myśl art. 95 ust. 1.

3. Jeżeli liście państwowej zostanie przydzielonych więcej mandatów, aniżeli lista ma kandydatów, należy przydzielić mandaty nie obsadzone po jednym tym listom okręgowym, przyłączonym do danej listy, które wykazują z kolei najwyższe nie zużyte resztki.

Art. 98.

1. Jeżeli jedna i ta sama osoba została wybrana równocześnie z kilku list okręgowych albo z listy państwowej i z listy okręgowej, winna oświadczyć na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego najpóźniej w ciągu tygodnia po ogłoszeniu wyniku wyborów z listy państwowej w Monitorze Polskim, który mandat przyjmuje.

2. Jeżeliby takie oświadczenie nie zostało w terminie tym złożone, należy uważać osobę tę za wybraną z listy okręgowej, a powołać zastępcę w myśl art. 99 z listy państwowej, a jeżeliby wybraną była z kilku list okręgowych, należy ją uważać za wybraną z tej listy, na którą oddano więcej głosów, zaś w razie równości głosów—według losu.

Art. 99.

1. Ogłaszając wynik wyborów, ogłosi przewodniczący okręgowej, a względnie Państwowej Komisji Wyborczej, osoby, wymienione po wybranych posłach na dalszych miejscach na liście—zastępcami posłów, a to w kolejności, w jakiej na liście są umieszczone.

2. Każdemu zastępcy przysługuje prawo ustąpienia pierwszeństwa swemu bezpośredniemu następcy na liście, jednak bez przymusowego zrzeczenia się prawa zastępstwa.

3. Zastępcy posłów zostają posłami na wypadek unieważnienia (art. 107) lub wygaśnięcia mandatu (art. 111) posłów z tej samej listy. Przepisy art. 97 i 98 mają i tu analogiczne zastosowanie.

ROZDZIAŁ XIII.

Koszty wyborów.

Art. 100.

1. Dostarczeniem lokalu, urny, sprzętów i wyborów do pisania dla komisji wyborczej obwodowej i okręgowej zajmuje się na swój koszt gmina, w obrębie której komisja urzęduje.

2. Gmina ponosi również koszt sporządzenia spisu wyborców (art. 32) i djet (art. 28) członków komisji obwodowych, wybranych przez radę gminną.

3. Wszystkie inne wydatki, połączone z przeprowadzeniem wyborów, ponosi Skarb Państwa, który też dostarcza formularzy, przepisanych w niniejszej ordynacji wyborczej.

4. Wykaz wydatków, które mają być pokryte przez Skarb, komisje wyborcze przesyłają Ministrowi Spraw Wewnętrznych najpóźniej w trzy miesiące po dniu wyborów.

Art. 101.

Wszelkie pisma w sprawach wyborczych, zwłaszcza zaś podania stron w postępowaniu reklamacyjnym (art. 35 — 41), zgłoszenia list kandydatów i potwierdzenia podpisów na tych zgłoszeniach, wszelkie protokoły, oświadczenia i t. d. są wolne od jakichkolwiek stempli i należytości.

ROZDZIAŁ XIII.

Sprawdzanie ważności wyborów.

Art. 102.

1. W ciągu czternastu dni od ogłoszenia wyniku wyborów (art. 92 względnie 96) każdy wyborca może wnieść protest przeciwko wyborowi posła lub wyborom.

2. Protest przeciwko wyborowi posła z listy okręgowej lub też przeciwko wyborom w okręgu ma być wniesiony na piśmie lub ustnie do protokołu, na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej.

3. Protest zaś przeciwko wyborowi posła z listy państwowej lub też przeciwko ustalonym przez Komisję Państwową wynikom wyborów ma być na piśmie wniesiony na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego.

Art. 103.

1. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej, a względnie Generalny Komisarz Wyborczy, ogłasza niezwłocznie w Monitorze Polskim i w dziennikach miejscowych o wniesieniu protestu, wyznaczając 14-dniowy od dnia ogłoszenia termin do wnoszenia zarzutów przeciwko treści tegoż.

2. Przed upływem oznaczonego terminu wolno każdemu wyborcy przeglądać protest w lokalu komisji i czynić z niego odpisy.

3. Następnie protest wraz z wniesionymi zarzutami przesyła się do Sądu Najwyższego, odpis zaś jego do Biura Sejmowego.

Art. 104.

1. Nie zaczepione protestem mandaty poselskie mogą być jedynie z powodu braku prawa wybieralności zakwestjonowane w ciągu 3 pierwszych posiedzeń Sejmu trybem, przepisany dla nagłych wniosków poselskich.

2. Mandaty nie zaprotestowane i nie zakwestjonowane przyjmuje Sejm do wiadomości bez dyskusji.

3. W razie zakwestjonowania mandatu Sejm uchwałą przekazuje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Art. 105.

1. O ważności wyborów, zaprotestowanych lub przez Sejm zakwestjonowanych, rozstrzyga Sąd Najwyższy.

2. Sąd Najwyższy rozstrzyga w sprawach wyborczych w komplecie 3-ch sędziów na posiedzeniu jawnym po wysłuchaniu prokuratora i interesowanych.

3. Postępowanie w sprawach wyborczych jest wolne od wszelkich opłat.

Art. 106.

Do chwili kiedy protest lub zakwestjonowanie zostaną rozstrzygnięte przysługuje posłowi, zaopatrzonemu w list wierzytelny, prawo wstępu do Izby i udziału w jej pracach.

Art. 107.

Sąd Najwyższy unieważni wybór posła lub wybory zaprotestowane:

1) jeżeli zostanie stwierdzone, iż w danym okręgu wyborczym dopuszczono się przy wyborach przekupstw, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podejść w rozmiarach zdolnych zmienić wynik wyborów;

2) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami niniejszej ustawy, a uchybienia popełnione mogły wpłynąć na wynik wyborów.

Art. 108.

Unieważniając wybory, Sąd Najwyższy jednocześnie orzeka, czy głosowanie, względnie wybory, mają być unieważnione w całym okręgu wyborczym, czy też tylko w niektórych obwodach głosowania.

Art. 109.

1. W razie unieważnienia głosowania i wyborów stosownie do art. 107 i 108 niniejszej ustawy Minister Spraw Wewnętrznych zarządza w ciągu 14 dni od daty unieważnienia wybory ponowne w tym okręgu lub obwodzie, w którym głosowanie zostało unieważnione.

2. Wybory te przeprowadzać mogą te same komisje na podstawie tych samych spisów wyborców, co wybory pierwsze, chyba że uchybienia, w art. 107 wymienione, odnoszą się do komisji lub spisów, w których to wypadkach należy bezzwłocznie założyć nowe spisy, względnie w sposób, ustawą tą przepisany, wybrać nową komisję.

Art. 110.

1. Jeżeli stosownie do art. 109 odbędą się wybory ponowne Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie ich wyników przystąpi niezwłocznie do rewizji obliczeń, dokonanych na mocy art. 94 i 95.

2. Jeżeliby wskutek wyniku obliczeń przypadało na pewną listę państwową więcej mandatów, niż dotychczas, należy mandaty, przyznane dodatkowo danej liście, obsadzić według art. 97 ust. 2. Gdyby natomiast przypadało na pewną listę państwową mniej mandatów niż dotychczas, uznaje Państwowa Komisja Wyborcza odpowiednią liczbę mandatów za unieważnione. Co do kolejności w ustępowaniu posłów z danej listy obowiązuje zasada, iż ten, który został posłem na ostatnim miejscu ustępuje pierwszy, następnie zaś ustępuje ten, który został posłem na przedostatnim miejscu i t. d.

3. W tym ostatnim wypadku posłowie, tracący mandaty, pozostają na odpowiedniej liście zastępców w poprzedniej kolej.

ROZDZIAŁ XIV.

Wygaśnięcie mandatu posła.

Art. 111.

1. Mandat posła wygasa w razie: 1) śmierci posła, 2) zrzeczenia się mandatu, 3) utraty prawa wybieralności, 4) zajścia wypadku, przepisanego w ust. 2 art. 114, 5) nie uczestniczenia bez prawidłowego urlopu w 15-tu z kolei posiedzeniach Sejmu, 6) odmówienia złożenia ślubowania, przepisanego w art. 20 Konstytucji, 7) objęcia przez posła, płatnej służby państwowej, z wyjątkiem stanowiska ministra, podsekretarza stanu lub profesora wyższych uczelni, 8) przyjęcia lub zatrzymania przez posła stanowiska odpowiedzialnego redaktora, 9) zajścia wypadków, przewidzianych w art. 22 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 44 poz. 267).

2. Korzystanie z reformy rolnej przez nabycie działki gruntu nie podpada pod przepisy art. 22 Ustawy Konstytucyjnej.

3. Pozbawienie wolności posła, wydanego sądowi przez Sejm, nie pociąga za sobą wygaśnięcia mandatu, niezależnie od liczby posiedzeń, które z tego powodu opuści.

Art. 112.

W razie zajścia okoliczności, powodujących wygaśnięcie mandatu poselskiego stosownie do art. 111 niniejszej ustawy, władze, stwierdzające te okoliczności, obowiązane są o tem zawiadomić Marszałka Sejmu.

Art. 113.

Wygaśnięcie mandatu poselskiego stwierdza Sejm.

Art. 114.

1. Jeżeli ta sama osoba zostanie wybrana na posła i senatora, powinna złożyć na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego oświadczenie, który mandat przyjmuje. Przed złożeniem tego oświadczenia nie może osoba ta wstąpić ani do Sejmu ani do Senatu.

2. Po upływie 3 miesięcy od dnia wyborów brak takiego oświadczenia powoduje wygaśnięcie obu mandatów.

Art. 115.

1. W wypadkach unieważnienia lub wygaśnięcia mandatu posła Państwową Komisja Wyborcza ogłasza o wstąpieniu na jego miejsce kolejnego zastępcy posła i wystawia mu list wierzytelny.

2. Jeżeli okręgowa lista zastępców zostanie wyczerpana, należy mandat obsadzić z listy państwowej w sposób, w art. 97 ust. 2 przepisany.

3. Jeżeli także i lista państwowa zostanie wyczerpana, a również jeśli wyczerpana lista okręgowa do żadnej listy państwowej nie była przylączona, mandat do końca kadencji pozostanie nieobsadzony.

ROZDZIAŁ XV.**Wykonanie ustawy.****Art. 116.**

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą swoją moc obowiązującą:

1) dekret z dnia 28 listopada 1918 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. P. P. P. № 18, poz. 46);

2) dekret z dnia 28 listopada 1918 r. o wyborach do Sejmu Ustawodawczego (Dz. P. P. P. № 18, poz. 47);

3) dekret z dnia 19 grudnia 1918 r. o przedłużeniu niektórych terminów prekluzyjnych przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego (Dz. P. P. P. № 20, poz. 63);

4) dekret z dnia 26 grudnia 1918 r. o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. P. P. P. № 21, poz. 74);

5) dekret z dnia 11 stycznia 1919 r. o nadaniu praw wyborczych obywatelom, którzy po dniu 5 grudnia 1918 r. powrócili do kraju (Dz. P. P. P. № 5 poz. 97);

6) dekret z dnia 8 lutego 1919 r. w sprawie zmiany art. 9 ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. P. P. P. № 14, poz. 198);

7) ustawa z dnia 5 kwietnia 1919 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej, objętej dekretami poz. 46 i 47 № 18 Dz. P. P. P. z dnia 6 grudnia 1918 r. celem przeprowadzenia wyborów posłów do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej z części ziem polskich z b. zaboru pruskiego (Dz. P. P. P. № 30, poz. 253);

8) ustawa z dnia 10 maja 1919 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej z dnia 28 listopada 1918 r. celem przeprowadzenia wyborów w okręgach 33 i 34 (Dz. P. P. P. № 40, poz. 294);

9) ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o uzupełniających wyborach do Sejmu Ustawodawczego z dalszych części b. zaboru pruskiego (Dz. P. P. P. № 65, poz. 393), oraz wszelkie rozporządzenia, na ich podstawie wydane.

Art. 117.

Pierwsze wybory do Sejmu i Senatu będą zarządzane na podstawie art. 3 ustawy przechodniej do Konstytucji z dnia 18 maja 1921 r. (Dz. U. R. P. № 44, poz. 268).

Art. 118.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 119.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Marszałek:
Trąpczyński

Prezydent Ministrów:
Juljan Nowak

Minister Spraw Wewnętrznych:
A. Kamieński

Minister Sprawiedliwości:
W. Makowski

Załącznik do ustawy z dnia
28 lipca 1922 r. Ordynacja wyborcza
do Sejmu.

OKRĘGI WYBORCZE DO SEJMU.

| Numer okręgu | P O W I A T Y | Ilość mandatów |
|--------------|---|----------------|
| 1. | Miasto stoł. Warszawa | 14 |
| 2. | Warszawa pow., Radzymin, Mińsk | 5 |
| 3. | Siedlce, Sokółów, Węgrów | 4 |
| 4. | Ostrów, Bielsk, Wysokie Mazowieckie | 4 |
| 5. | Białystok, Sokółka, Wołkowysk | 6 |
| 6. | Grodno, Suwałki, S jny, Augustów | 4 |
| 7. | Łomża, Kolno, Ostrołęka, Szczuczyn | 4 |
| 8. | Ciechanów, Mława, Pułtusk, Przysnysz, Maków | 5 |
| 9. | Płock, Sierpc, Rypin, Płońsk | 5 |
| 10. | Włocławek, Nieszawa, Lipno | 5 |

| | | | |
|---|---|---|-----|
| 11. Łowicz, Kutno, Gostynin, Sochaczew | 5 | 52. Stryj, Drohobycz, Turka, Skole, Dolina, Kałusz | 6 |
| 12. Błonia (Grodzisk), Skierniewice, Rawa, Grójec | 6 | 53. Stanisławów, Tłumacz, Bohorodczany, Nadwórna, Kołomyja, Horodenka, Śniatyn, Kosów, Peczeniżyn | 9 |
| 13. Łódź miasto | 7 | 54. Tarnopol, Zbaraż, Trembowla, Skalat, Podhajce, Czortków, Buczacz, Husiatyn, Borszczów, Zaleszczyki | 10 |
| 14. Łódź pow., Łask, Sieradz | 6 | 55. Złoczów, Zborów, Kamionka Strumiłowa, Brody, Radziechów, Bóbrka, Przemyślany, Rohatyn, Żydaczów, Brzeżany | 9 |
| 15. Konin, Koło, Słupca, Łęczyca | 6 | 56. Kowel, Luboml, Włodzimierz Wołyński, Horochów | 5 |
| 16. Kalisz, Turek, Wieluń | 7 | 57. Łuck, Równo | 6 |
| 17. Częstochowa, Radomsk | 6 | 58. Krzemieniec, Dubno, Ostróg | 5 |
| 18. Piotrków, Brzeziny | 5 | 59. Brześć Litewski, Kobryń, Prużany, Kosów, Drohiczyn, Kamień Koszyrski | 5 |
| 19. Radom, Końskie, Opoczno | 7 | 60. Pińsk, Luniniec, Sarny | 5 |
| 20. Kielce, Jędrzejów, Włoszczowa | 5 | 61. Nowogródek, Stalpcy, Nieśwież, Baranowicze, Slonim | 6 |
| 21. Będzin | 6 | 62. Lidź, Oszmiana, Wołożyn, Wilejka | 7 |
| 22. Sandomierz, Stopnica, Pińczów | 5 | 63. Wilno miasto i pow., wraz z pasem neutralnym | 5 |
| 23. Ilża (Wierzbnik), Kozielnice, Opatów | 6 | 64. Święciany, Brasław, Duniłowicze, Dzisna | 6 |
| 24. Łuków, Garwolin, Puławy | 6 | | |
| 25. Biała Podlaska, Radzyń, Konstantynów, Włodawa | 4 | | |
| 26. Lublin, Chełm, Lubartów | 6 | | |
| 27. Zamość, Biłgoraj, Tomaszów | 5 | | |
| 28. Krasnostaw, Hrubieszów, Janów | 5 | | |
| 29. Tczew, Starogard, Gniew, Kościerzyna, Kartuzy, Wejherowo, Puck | 5 | | |
| 30. Grudziądz miasto i pow., Świecie, Tuchola, Chojnice, Sępólno | 4 | | |
| 31. Toruń miasto i pow., Chełmno, Wąbrzeźno, Brodnica, Lubawa, Działdów | 5 | | |
| 32. Bydgoszcz miasto i pow., Inowrocław, Szubin, Wyrzysk, Strzelno, Żnin | 6 | | |
| 33. Gniezno, Mogilno, Września, Środa, Witkowo, Węgrowiec, Oborniki | 5 | | |
| 34. Poznań miasto | 4 | | |
| 35. Poznań wschód i zach., Śrem, Kościan, Leszno, Rawicz | 4 | | |
| 36. Szamotuły, Czarneków, Chodzież, Międzychód, Nowotomysk, Grodzisk, Wolsztyn, Śmigiel | 5 | | |
| 37. Ostrów, Odolanów, Ostrzeszów, Kępno, Pleszew, Jarocin, Koźmin, Krotoszyn, Gostyń | 6 | | |
| 38. Huta Królewska, Świętochłowice, Lubliniec, Tarnowskie Góry | 5 | | |
| 39. Katowice miasto i pow., Ruda | 5 | | |
| 40. Cieszyn, Bielsk miasto i pow., Pszczyna, Rybnik | 7 | | |
| 41. Kraków miasto | 4 | | |
| 42. Kraków pow., Chrzanów, Oświęcim, Podgórze, Olkusz, Miechów | 8 | | |
| 43. Wadowice, Biała, Myślenice, Żywiec, Nowy Targ, Spisz, Orawa | 7 | | |
| 44. Nowy Sącz, Limanowa, Bochnia, Wieliczka | 6 | | |
| 45. Tarnów, Pilzno, Brzesko, Dąbrowa, Grybów, Gorlice | 7 | | |
| 46. Jasło, Ropczyce, Strzyżów, Mielec, Kolbuszowa, Tarnobrzeg | 6 | | |
| 47. Rzeszów, Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Nisko | 7 | | |
| 48. Przemyśl, Dobromil, Sanok, Brzozów, Krosno | 6 | | |
| 49. Sambor, Stary Sambor, Lisko, Rudki, Mościska, Gródek | 6 | | |
| 50. Lwów miasto | 4 | | |
| 51. Lwów pow. Żółkiew, Sokal, Rawa Ruska, Jaworów, Cieszanów | 7 | | |
| | | Ogółem mandatów | 372 |

591.

U s t a w a

z dnia 28 lipca 1922 r.

Ordynacja wyborcza do Senatu.

Art. 1.

Wyборы senatorów odbywać się będą przy odpowiednim zastosowaniu przepisów ustawy, zawierającej ordynację wyborczą do Sejmu, o ile niniejsza ustawa nie zawiera odmiennych postanowień.

Art. 2.

1. Prawo wybierania ma każdy wyborca do Sejmu, który w dniu ogłoszenia wyborów ma ukończonych lat 30 i w dniu tym zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od roku, licząc wstecz od dnia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.

2. Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy: a) świeżo osiadłych kolonistów, b) robotników, którzy zmienili miejsce pobytu wskutek zmiany miejsca pracy, oraz c) urzędników państwowych, przeniesionych służbowo.

Art. 3.

Wybieranymi do Senatu mogą być wszyscy obywatele, niezależnie od miejsca zamieszkania w kraju lub zagranicą, posiadający prawo wybierania do Senatu, o ile w dniu ogłoszenia wyborów mają ukończonych lat 40, nie wyłączając wojskowych.

Art. 4.

Wyborcy z całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej wybierają 111 senatorów, z których 93 przypadają na listy okręgowe, zaś 18 na listy państwowe.

Art. 5.

Każde województwo stanowi jeden okrąg wyborczy; m. st. Warszawa stanowi oddzielny okrąg wyborczy.

Art. 6.

1. Wymienione poniżej okręgi wyborcze wybierają senatorów:

| | |
|------------------------------------|---|
| województwo Pomorskie | 3 |
| " Poznańskie | 7 |
| " Śląskie | 4 |
| " Krakowskie | 7 |
| " Lwowskie | 9 |
| " Stanisławowskie | 4 |
| " Tarnopolskie | 5 |
| " Wołyńskie | 5 |
| " Lubelskie | 7 |
| " Kieleckie | 9 |
| " Łódzkie | 8 |
| " Warszawskie | 7 |
| m. st. Warszawa | 4 |
| województwo Białostockie | 4 |
| " Poleskie | 3 |
| " Nowogródzkie | 3 |
| " Wileńskie | 4 |

Razem. 93

2. Ustawa, zmieniająca granice poszczególnych województw, oznaczy także, czy i o ile zmiana tych granic pociąga za sobą zmianę liczby senatorów, przypadających na odnośne województwa.

Art. 7.

Obwody głosowania przy wyborach do Senatu odpowiadają obwołom głosowania, ustanowionym dla wyborów do Sejmu.

Art. 8.

Wybory do Senatu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej jednocześnie z ogłoszeniem wyborów do Sejmu.

Art. 9.

Dzień głosowania wyznaczony będzie na następną niedzielę po dniu wyborów do Sejmu. Jednakże wszystkie terminy, liczone wstecz od dnia wyborów, będą liczone od dnia wyborów do Sejmu.

Art. 10.

Jednocześnie ze spisem wyborców do Sejmu naczelnicy gmin sporządzą oddzielny spis wyborców do Senatu.

Art. 11.

Reklamacje przeciwko pominięciu kogokolwiek w spisie wyborców lub wpisaniu kogokolwiek nieu-

prawnionego rozstrzygane będą przez te same władze, co przy wyborach do Sejmu.

Art. 12.

Wszystkie czynności władz wyborczych, związane z ustaleniem list kandydatów oraz ustaleniem wyników wyborów w całym okręgu, spełniać będą następujące okręgowe komisje wyborcze, ustanowione dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu:

| | |
|-------------------------------------|---------------------|
| W okręgu woj. pomorskiego | komisja okręgu № 31 |
| " " " poznańskiego | " " " № 35 |
| " " " śląskiego | " " " № 39 |
| " " " krakowskiego | " " " № 42 |
| " " " lwowskiego | " " " № 51 |
| " " " stanisławowskiego | " " " № 53 |
| " " " tarnopolskiego | " " " № 54 |
| " " " wołyńskiego | " " " № 57 |
| " " " lubelskiego | " " " № 26 |
| " " " kieleckiego | " " " № 20 |
| " " " łódzkiego | " " " № 14 |
| " " " warszawskiego | " " " № 2 |
| " " m. st. Warszawy | " " " № 1 |
| " " woj. białostockiego | " " " № 5 |
| " " " poleskiego | " " " № 60 |
| " " " nowogródzkiego | " " " № 61 |
| " " " wileńskiego | " " " № 63 |

Art. 13.

Dekret z dnia 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (Dz. P. P. P. № 5 poz. 96) znajduje zastosowanie na całym obszarze b. dzielnicy rosyjskiej także do wyborów do Senatu.

Art. 14.

1. Zgłaszający państwową listę kandydatów do wyborów sejmowych mogą oświadczyć, iż zgłoszą także państwową listę kandydatów do wyborów do Senatu i proszą o oznaczenie listy kandydatów do Senatu tym samym numerem, jakim będzie oznaczona ich lista kandydatów do Sejmu. Żądanie takie należy uwzględnić, o ile rzeczywiście państwowa lista kandydatów do Senatu zostanie w przepisany terminie zgłoszona.

2. Jeżeli ta sama grupa posłów, względnie ta sama grupa wyborców, zgłosiła tylko państwową listę kandydatów do Sejmu, nie zgłosiła zaś takiej listy do Senatu, to numer, który lista ta przy wyborach do Sejmu otrzymała, nie może być użyty na oznaczenie jakiegokolwiek listy państwowej, czy wojewódzkiej przy wyborach do Senatu.

3. Przepisy niniejsze mają analogiczne zastosowanie także przy oznaczeniu numerami wojewódzkich list kandydatów do Senatu, które nie zgłosiły swojego przyłączenia do żadnej ważnie zgłoszonej państwowej listy kandydatów.

Art. 15.

1. Liczba kandydatów na liście państwowej nie może przewyższać liczby 25, zaś na liście wojewódzkiej dwukrotnej liczby senatorów, przydzielonych województwu według przepisu art. 6.

2. Nieuwzględnione zostają listy państwowe takich grup wyborców (stronnictw), które z przyłączonych do danej listy państwowej list okręgowych nie przeprowadziły w całym Państwie senatorów co najmniej w trzech okręgach wyborczych.

Art. 16.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 17.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Marszałek:
Trąpczyński

Prezydent Ministrów:
Juljan Nowak

Minister Spraw Wewnętrznych:
A. Kamiński

Minister Sprawiedliwości:
W. Makowski

592.

U c h w a ł a

z dnia 28 lipca 1922 r.

o terminie pierwszych wyborów do Sejmu i Senatu na zasadzie nowej ordynacji wyborczej.

W wykonaniu art. 3 ustawy przechodniej z dn. 18 maja 1921 r. do ustawy konstytucyjnej (Dz. U. R. P. № 44 poz. 268) Sejm Ustawodawczy oznacza termin wyborów do Sejmu na zasadzie nowej ordynacji wyborczej na niedzielę, dnia 5 listopada 1922 r., a wyborów do Senatu na następną niedzielę, dnia 12 listopada 1922 r. i poleca Panu Naczelnikowi Państwa, aby na podstawie tej uchwały, która ma być ogłoszona w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, zarządził pierwsze wybory do Sejmu i Senatu na zasadzie nowej ordynacji wyborczej.

Marszałek:
Trąpczyński

Prezydent Ministrów:
Artur Śliwiński

593.

D e k r e t

z dnia 18 sierpnia 1922 r.

o zarządzeniu wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Na mocy art. 117, art. 13 ust. 2 ordynacji wyborczej do Sejmu, zawartej w ustawie z dn. 28 lipca

1922 r. (Dz. U. R. P. № 66 poz. 590), art. 9 ordynacji wyborczej do Senatu, zawartej w ustawie z dn. 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. № 66 poz. 591) oraz uchwały Sejmu Ustawodawczego z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. № 66 poz. 592), — zarządzam wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Głosowanie do Sejmu ma się odbyć dnia 5 listopada, a do Senatu dnia 12 listopada 1922 r.

Czynności wyborcze mają być wykonane w terminach oznaczonych w dołączonym do niniejszego dekretu kalendarzu wyborczym.

Dan w Warszawie 18 sierpnia 1922 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:
Juljan Nowak

Minister Spraw Wewnętrznych:
A. Kamiński

Minister Sprawiedliwości:
W. Makowski

Załącznik do dekretu Naczelnika Państwa z dnia 18 sierpnia 1922 r. o zarządzeniu wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

KALENDARZ WYBORCZY.

Uwaga: daty wymienione oznaczają ostateczne terminy dla poszczególnych czynności wyborczych. Wszystkie terminy przed dniem głosowania do Senatu dotyczą zarówno wyborów do Sejmu jak i Senatu.

26 sierpnia. 8 najliczniejszych Klubów Poselskich przedstawia Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu 8 członków Państwowej Komisji Wyborczej i tyluż ich zastępców (art. 17 ust. 1 i art. 18).

28 sierpnia. Generalny Komisarz Wyborczy na wniosek prezesa właściwego Sądu Apelacyjnego mianuje przewodniczących okręgowych komisji wyborczych (art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1).

Wojewoda (Komisarz Rządu) mianuje po jednym członku okręgowych komisji wyborczych (art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1).

Władza administracyjna i instancji ogłasza we wszystkich gminach o ich podziale na obwody głosowania, o lokalu wyborczym i lokalu urzędowym obwodowych komisji wyborczych; jednocześnie o powyższym też władza zawiadamia przewodniczącego komisji wyborczej i Główny Urząd Statystyczny (art. 29).

Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza w „Monitorze Polskim” o składzie osobowym i lokalu urzędowym Państwowej Komisji Wyborczej tudzież o miejscu, czasie, sposobie i ostatnim terminie zgłaszania państwowych list kandydatów (art. 30).

30 sierpnia. Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym nominacje przewodniczących okręgowych komisji wyborczych i ich zastępców (art. 20 ust. 1).

Wojewoda (Komisarz Rządu) ogłasza nominacje członków okręgowych komisji wyborczych przez niego mianowanych (art. 20 ust. 1).

Rady miejskie i sejmiki względnie zgromadzenie przelożonych gmin dokonywują wyboru członków okręgowej komisji wyborczej o czym zawiadamia się okręgową komisję wyborczą (art. 19 ust. 3, 4, 5, 6, 7 i art. 20 ust. 2, 3, 4, 5).

1 września. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej ogłasza skład osobowy komisji w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 20 ust. 10).

Okręgowa komisja wyborcza ogłasza we wszystkich gminach okręgu o dniu wyborów, godzinach głosowania, liczbie posłów, którzy mają być wybrani z okręgu, miejscu, czasie, sposobie i ostatnim terminie zgłaszania kandydatur i oświadczeń o przylączeniu listy okręgowej do listy państwowej oraz o składzie osobowym i lokalu urzędowym okręgowej komisji wyborczej (art. 31 ust. 1).

2 września. Rada gminna wybiera trzech członków obwodowej komisji wyborczej (art. 22 ust. 7).

7 września. Prezes okręgowej komisji wyborczej zawiadamia naczelnika gminy o składzie oddzielnych obwodowych komisji wyborczych i podaje o tem do publicznej wiadomości (art. 31 ust. 2 i 3).

Naczelnicy gmin (prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, zarządcy obszarów dominialnych) sporządzają dla każdej miejscowości spis wyborców w 3 egzemplarzach (art. 32).

8 września. Naczelnik gminy przesyła 3 egzemplarze spisu wyborców przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej (art. 34 ust. 1).

14 września. Komisja obwodowa przesyła jeden egzemplarz spisu wyborców okręgowej komisji wyborczej (art. 34 ust. 3).

15 września. Obwodowa komisja wyborcza wyklada spisy wyborców do publicznego przeglądu (art. 35).

28 września. Ostatni dzień wyłożenia spisu wyborców do przeglądu.

Zgłaszanie państwowych list kandydatów (art. 58 ust. 1).

30 września. Ostateczny termin wnoszenia reklamacji do obwodowej komisji wyborczej przeciwko pominięciu w spisie lub wpisaniu kogokolwiek nieuprawnionego (art. 35 ust. 4).

5 października. Ostateczny termin zgłaszania sprzeciwów przeciwko reklamacji o wykreśleniu ze spisu (art. 37).

6 października. Kandydaci z list państwowych składają na ręce przewodniczącego komisji wyborczej oświadczenia o zgodzie na ubieganie się o mandat (art. 59 ust. 1).

8 października. Zgłaszanie okręgowych list kandydatów (art. 44).

9 października. Obwodowe komisje wyborcze przesyłają okręgowym komisjom wyborczym 2 egzemplarze spisu wyborców (art. 39 ust. 2).

13 października. Komisja obwodowa przyjmuje napływające sprzeciwy przeciwko wykreśleniu i przesyła je dodatkowo okręgowej komisji wyborczej (art. 39 ust. 3).

16 października. Pełnomocnicy okręgowej listy kandydatów składają na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej oświadczenie o przylączeniu listy okręgowej do listy państwowej (art. 57 ust. 1 i 2).

19 października. Okręgowe komisje wyborcze przesyłają obwodowym komisjom wyborczym 2 egzemplarze ostatecznie zatwierdzonego spisu wyborców, jednocześnie 3-cie egzemplarze przesyłają właściwym naczelnikom gmin (art. 40).

23 października. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej wyklada ustalony ostatecznie spis wyborców do publicznego przeglądu (art. 43 ust. 1).

28 października. Ostatni dzień powtórnego wyłożenia spisu wyborców (art. 43 ust. 1).

5 listopada. Głosowanie do Sejmu.

12 listopada. Głosowanie do Senatu.

8 listopada. Posiedzenie okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku wyborów do Sejmu (art. 87).

15 listopada. Posiedzenie okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku wyborów do Senatu (art. 87).

594.

U s t a w a

z dnia 5 sierpnia 1922 r.

w sprawie wolności zgromadzeń przedwyborczych.

Art. 1. Wszystkie zgromadzenia, zwoływane przez wyborców, względnie przez kandydatów na posłów, w okresie wyborczym, t. j. od dnia rozpisanie wyborów aż do dnia wyborów, nie wymagają zezwolenia władz administracyjnych.

Art. 2. Zgromadzenie przedwyborcze na drogach i placach publicznych winno być zgłoszone przez osobę, zwołującą zgromadzenie, przed odpowiednią władzą administracyjną I instancji lub najbliższym posterunkiem policyjnym w terminie nie późniejszym niż na 24 godziny przed rozpoczęciem zgromadzenia.

Art. 3. Zgłoszenie, wspomniane w art. 2, może być pisemne albo ustne i powinno zawierać: 1) imię i nazwisko zwołującego, 2) oświadczenie, że zgromadzenie to jest przedwyborcze, 3) adres zwołującego. Władze niezwłocznie wystawiają poświadczenie o zgłoszeniu zgromadzenia.

Art. 4. Wymienione w art. 3 zgłoszenie i poświadczenie są wolne od wszelkich opłat stempowych.

Art. 5. Ustawa niniejsza nie krępuje w niczem zebrania w lokalach zamkniętych, przyczem podwórza i ogródki, stanowiące organicznie zamkniętą całość z gmachem, uważa się za lokal zamknięty.

Art. 6. Wszystkie postanowienia dotychczasowych przepisów, sprzeczne z niniejszą ustawą, tracą moc prawa.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a wykonanie jej powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Marszałek: *Trąmpczyński*

Prezydent Ministrów: *Juljan Nowak*

Minister Spraw Wewnętrznych: *A. Kamiński*

595.

**Rozporządzenie wykonawcze Ministra
Spraw Wewnętrznych**

z dnia 18 sierpnia 1922 r.

do ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. zawierającej ordynację wyborczą do Sejmu (Dz. U. R. P. № 66 poz. 590), oraz ustawy z dnia 28 lipca, zawierającej ordynację wyborczą do Senatu (Dz. U. R. P. № 66, poz. 591).

Na zasadzie art. 32 ust. 7, art. 82 ust. 2, art. 86 ust. 1, art. 89 ust. 1, art. 91 ust. 2 i art. 118 ustawy z dnia 28 lipca 1922 r., zawierającej ordynację wyborczą do Sejmu (Dz. U. R. P. № 66 poz. 590) oraz art. 1 i 16 ustawy z dnia 28 lipca 1922 r., zawierającej ordynację wyborczą do Senatu (Dz. U. R. P. № 66 poz. 591), zarządza się co następuje:

I. Spisy wyborców.

§ 1. Spisy wyborców (Rozdz. VII ord. wyb. do Sejmu i art. 10 ord. wyb. do Senatu) mają być sporządzane w formie zeszytu o kartkach wielkości $\frac{1}{2}$ arkusza. Kartki zeszytu mają być zesnurowane, a końce sznurka mają być przymocowane do okładki zeszytu lakową pieczęcią gminy. O ile gmina lakowej pieczęci nie posiada, to końce sznurka należy przykleić za pomocą małej kartki papieru, na której winien być wyciśnięty stempel urzędu gminnego w ten sposób, aby część odcisku znalazła się na kartce, a druga część na okładce zeszytu.

§ 2. Spisy winny być sporządzone według wzorów, podanych w dodatku niniejszego rozporządzenia pod № 1 i pod № 1 a).

§ 3. Wszelkie skreślenia i poprawki na spisie winne być omówione obok w rubryce „uwagi”.

§ 4. W razie skreślenia kogokolwiek z listy, — bieżącej numeracji zmieniać nie należy.

§ 5. Na końcu spisu, tuż pod ostatniem nazwiskiem należy wpisać: „Spis ten zawiera nazwisk wyborców”.

§ 6. Spis winien być podpisany przez naczelnika gminy i nosić ma pieczęć urzędu gminnego.

§ 7. Do spisu podpisanego przez naczelnika gminy nie można dopisywać żadnych nazwisk. W razie konieczności uzupełnienia spisu należy sporządzić spis dodatkowy, według wyżej podanych przepisów.

II. Karty obliczeniowe.

§ 8. Podczas odczytywania przez przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej kart do głosowania (art. 82 ord. wyb. do Sejmu) dwaj członkowie komisji mają czynić zapiski na kartach obliczeniowych, które będą sporządzone według wzorów, podanych w dodatku № 2 i 2 a).

§ 9. Zapiski te mają być uskuteczniane w następujący sposób: dla każdej, z wystawionych w okręgu

list kandydatów, należy zająć na karcie obliczeniowej jedną rubrykę i obok niej wystawić numer odnośnej listy kandydatów. Jeżeli list kandydatów jest więcej niż 6, to należy dobrać jedną, a w razie potrzeby i więcej dodatkowych kart obliczeniowych (wzór w dodatku № 2 a) i zająć na nich odpowiednią liczbę rubryk, postawiwszy obok nich numery odnośnych list kandydatów.

Po odczytaniu przez przewodniczącego numeru karty, stawia się pionową kreskę w tej rubryce, do której się odnosi przeczytany numer.

Wpisywać należy tylko głosy ważne. W jednej kratce stawia się tylko pięć kresek. Kratki wypełnia się w kierunku poziomym. Po wypełnieniu wszystkich kretek w całej rubryce, należy dla tegoż numeru (listy kandydatów) zająć nową rubrykę na karcie dodatkowej.

Każda użyta dodatkowa karta obliczeniowa winna być oznaczona kolejnym rzymskim numerem (I, II, III, i t. d.).

Na dole głównej karty obliczeniowej ma być wymienione, ile użyto dodatkowych kart obliczeniowych.

Po ukończeniu odczytywania kart należy przeciągnąć poziomą kreskę przez niewypełnioną część kratki, oraz przez kratkę następną, poczem należy obliczyć według postawionych w poszczególnych rubrykach kresek, ile głosów ważnych oddanych zostało na poszczególne listy kandydatów i wpisać odpowiednie cyfry w przeznaczonych na to rubryce na karcie obliczeniowej.

W razie uskutecznienia jakiegokolwiek poprawki na karcie należy to zaznaczyć w rubryce „uwagi”.

Po wypełnieniu karty członek komisji, który kartę wypełniał winien ją podpisać.

§ 10. Na odwrotnej stronie karty obliczeniowej mają być wydrukowane przepisy, zawarte w § 8 i 9 niniejszego rozporządzenia.

III. Protokoły komisji.

§ 11. Okręgowe komisje wyborcze mają spisywać protokoły ze swoich czynności (art. 91 i 93 ord. wyb. do Sejmu) według wzoru, podanego w dodatku № 3; prócz tego każda komisja okręgowa ma zestawzić wyniki głosowania w całym okręgu (art. 89, ord. wyb. do Sejmu) według wzoru w dodatku № 3 a). Zestawienie to dołączone być winno do protokołu, wraz z innemi aktami.

§ 12. Obwodowe komisje wyborcze spisywać będą protokoły ze swoich czynności (art. 86 ord. wyb.) według wzoru w dodatku № 4; prócz tego Obwodowe komisje wyborcze winny spisać oddzielny protokół głosowania (według wzoru w dodatku № 4 a).

IV. Przepis końcowy.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia go w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister Spraw Wewnętrznych:

A. Kamieński

Dodatek № 1.

Spis wyborców $\frac{\text{do Sejmu}}{\text{Senatu}}$ Rzeczypospolitej Polskiej z miejscowości _____ gminy _____

_____ powiatu _____ obwodu głosowania _____ okręgu № _____

| № bież. | Ulica (plac) | № domu | Nazwisko, Imię | Data urodzenia albo wiek | Zawód | otrzymał kopertę | złożył kopertę | U w a g i |
|------------|-----------------|-----------|----------------|-----------------------------------|-------|---------------------|-------------------|-----------|
| | | | | | | | | |

Spis ten zawiera _____ nazwisk wyborców

Naczelnik gminy:

Pieczczę urzędu gminnego:

Dodatek № 1a.

Abecedłowy spis wyborców $\frac{\text{do Sejmu}}{\text{Senatu}}$ Rzeczypospolitej Polskiej z miejscowości _____
gminy _____ powiatu _____ obwodu głosowania _____ okręgu № _____

| № bież. | Nazwisko, Imię | Data urodzenia albo wiek | miejsce zamieszkania | otrzymał kopertę | złożył kopertę | U w a g i |
|------------|----------------|-----------------------------------|-------------------------|---------------------|-------------------|-----------|
| | | | | | | |

Spis ten zawiera _____ nazwisk wyborców

Naczelnik gminy:

Pieczczę urzędu gminnego:

Zastępcy:

Przewodniczącego

(nazwisko, imię, zawód, miejsce zamieszkania)

Członka mianowanego przez Wojewodę

„ „ „ „ „

Pozostałych członków

„ „ „ „ „

„ „ „ „ „

„ „ „ „ „

Przy komisji działał jako komisarz wyborczy

„ „ „ „ „

Komisja zebrała się na pierwsze posiedzenie dn. _____

Ogółem komisja odbyła posiedzeń _____

Komisja nałożyła kary na członków komisji obwodowych:

na członków komisji okręgowej:

Komisja rozpatrzyła:

_____ zażaleń przeciwko decyzjom obwodowych komisji wyborczych, z czego uwzględniono zażalenia w _____ sprawach, a oddalono w _____ sprawach.

Na podstawie uprawomocnionych decyzji komisji wpisano do spisu wyborców _____

_____ osób, skreślono ze spisu wyborców _____ osób.

Zgłoszone zostały następujące listy kandydatów:

№ _____ (nazwa) _____

№ _____ (nazwa) _____

Zgłosiły swoje przystąpienie do państwowych list kandydatów opatrzonych temi samemi numerami i nazwami listy №№ _____

Nie zgłosiły swego przystąpienia do list państwowych listy №№ _____

Uznano za nieważne listy kandydatów:

№ _____ z powodu _____

Uznano za nieważne kandydatury:

(nazwisko, imię) _____ z listy № _____ z powodu _____

Posiedzenie celem ustalenia wyniku wyborów w okręgu odbyło się dnia _____

Decyzje komisji obwodowej z obwodu (№ i nazwa), co do nieważności wzgl. ważności kart głosowania, zmieniono jak następuje:

W obwodzie № _____ unieważniono dodatkowo _____ kart; przywrócono ważność _____ kart

W protokule nadesłanym przez komisję obwodową z obwodu (№ i nazwa) stwierdzono następujące błędy wzgl. niedokładności _____

Wyniki wyborów ustalono drogą następujących obliczeń:

Liczby głosów ważnych oddanych na listy:

| | | | | | | | | | |
|----------------|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | № | № | № | № | № | № | № | № | № |
| dzielone przez | 1 | | | | | | | | |
| " | 2 | | | | | | | | |
| " | 3 | | | | | | | | |
| " | 4 | | | | | | | | |

_____ największych kolejno ilorazów:

- 1) _____ z listy № _____
 2) _____ " № _____
 3) _____ " № _____
 4) _____ " № _____

W ten sposób lista № _____ otrzymuje: _____ mandatów

" № _____ " _____
 " № _____ " _____

Z powodu równości ilorazów z list № _____ komisja rozstrzygnęła na korzyść listy № _____, a to na podstawie _____ większej liczby głosów oddanych na tę listę _____ (art. 90 ust. 4 ord. wyb.).
 _____ wyniku losowania

Na podstawie powyższych obliczeń komisja uznała za wybranych na posłów i wystawiła listy wierzytelne następującym osobom:

Z listy № _____

Z listy № _____

Z powodu braku kandydatów na liście kandydatów № _____ pozostało nieobsadzonych w okręgu _____ mandatów i to przekazuje się państwowej komisji wyborczej do obsadzenia.
 Do niniejszego protokołu dołącza się _____

Protokół spisano dnia:

Pieczęć Komisji:

Przewodniczący Komisji:

Członkowie Komisji:

Dodatek № 3a.

Zestawienie wyników głosowania w okręgu wyborczym № _____

| Okręg № i nazwa | Liczba uprawnio- nych do gło- wania według spisu | Liczba złożo- nych głosów | Liczba głosów unieważnionych przez komisję obwodową | Liczba głosów unieważnionych przez komisję okręgową | Ogólna liczba głosów ważnych | Liczby głosów ważnych oddanych na listy | | | | | | | | | |
|--------------------|---|------------------------------|--|--|---------------------------------------|--|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | № | № | № | № | № | № | № | № | № | № |
| | | | | | | | | | | | | | | | |
| Ogółem | | | | | | | | | | | | | | | |

Pieczęć komisji:

Przewodniczący komisji:

Członkowie komisji:

Dodatek № 4.

Okrąg wyborczy № _____

PROTOKUŁ CZYNNOŚCI

obwodowej komisji wyborczej № _____ w _____
powiatu _____

Komisja składała się z następujących osób:

Przewodniczący: _____ (nazwisko, imię, zawód, miejsce zamieszkania)

Członek mianowany
przez władzę adm.
I instancji

Członkowie mianowani
przez radę gminną
(zebranie sołtysów,
komisarza rządowego)

Zastępcami byli:

przewodniczącego

Członka mianowanego
przez władzę adm.
I instancji

Pozostałych członków

Komisja zebrała się na pierwsze posiedzenie dnia _____

Ogółem komisja odbyła posiedzeń _____

Komisja otrzymała od naczelnika gminy spis wyborców dnia _____

W spisie wyborców komisja stwierdziła braki wzgl. niedokładności polegające na tem, że _____

Braki te wzgl. niedokładności usunięto w ten sposób, że _____

Egzemplarz spisu wyborców przesłano okręgowej komisji wyborczej dnia _____

Spis wyborców wyłożono do publicznego przejrzania dnia _____

Komisja rozpatrzyła:

a) _____ reklamacji przeciwko pominięciu w spisie, z czego uwzględniono reklamacje w _____
sprawach a oddalono w _____ sprawach:

b) _____ reklamacji przeciwko wpisaniu do spisu z czego _____ uwzględniono _____
oddalono.

Przeciwko decyzjom komisji wniesiono zażalenia do okręgowej komisji wyborczej w terminie oznaczonym
(art. 38 ustęp 3 ord. wyb.) w _____ sprawach.

Po upływie terminu wniesiono zażalenia w _____ sprawach.

Na podstawie uprawomocnionych decyzji komisji wpisano do spisu wyborców _____ osób,
skreślono ze spisu wyborców _____ osób.

Po upływie terminu dla reklamacji (art. 35 ust. 4 ord. wyb.) zgłoszono _____ reklamacji przeciw-
ko spisowi.

Wpisano do spisu wyborców na mocy przedstawionego wyroku Sądu Najwyższego _____ osób.

Skreślono ze spisu wyborców _____ osób na mocy wyroku Sądu Najwyższego; _____ osób na pod-
stawie przedstawionego urzędowego świadectwa skonu.

Spis wyborców wyłożono powtórnie do publicznego przejrzania dnia _____

Do niniejszego protokołu dołącza się _____

Protokół spisano dnia _____ r.

Przewodniczący komisji:

Członek komisji prowadzący protokół:

Pozostali członkowie komisji:

Dodatek № 4 a.

Okrag wyborczy № _____

PROTOKUŁ GŁOSOWANIA

spisany przez obwodową komisję wyborczą № _____ w _____

powiatu _____

Działo się dnia _____ r. _____ w lokalu wyborczym mieszczącym się
w _____ powiatu _____ przy ulicy _____ № _____

Obecni byli:

Przewodniczący _____

Członkowie komisji _____

Powołani do komisji w czasie głosowania w myśl art. 62 ust. 3 _____

Mężowie zaufania:

(Nazwisko, imię, zawód) od listy № _____

Głosowanie rozpoczęło się o godz. _____

Liczba uprawnionych do głosowania według spisu wyborców wynosiła _____ osób.

Liczba głosujących wyborców według notatek na spisie wynosiła _____

W urnie znaleziono _____ kopert.

Liczba kopert nie zgadza się z liczbą głosujących według spisu z powodu _____

W kopertach znaleziono kart _____

Kart o których ważności komisja decydowała było _____

Z tego uznano za ważne kartki oznaczone na odwrotnej stronie:

№ _____ z powodu _____

№ _____ z powodu _____

№ _____ z powodu _____

Uznano za nieważne kartki oznaczone na odwrotnej stronie numerami:

a) jako włożone do koperty nieostemplowanej urzędowo:

№ № _____

b) włożono do koperty oznaczonej znakiem odróżniającym:

№ № _____

c) karty puste № № _____

d) wypełniono niezgodnie z przepisem art. 70 ord. wyb. № № _____

e) znalezione w kopercie w liczbie większej niż jedna i opiewające na różne № № _____

f) nieopiewające na żadną ze zgłoszonych list kandydatów № № _____

Zniszczono _____ duplikatów opiewających na listę № _____

Głosy ważne rozłożyły się następująco:

Na listę № _____ złożono _____ głosów ważnych z czego _____ było kwestjonowanych.

Ogółem głosów ważnych złożono _____ z czego _____ kwestjonowanych.

W czasie głosowania udowodnili swą tożsamość za pomocą świadków:

(nazwisko, imię wyborcy) _____

Nazwiska świadków _____

Świadkowie ci znani są osobiście członkowi komisji _____

Nie dopuszczono do głosowania:
(nazwisko i imię, № na spisie wyborców) z powodu _____

Decyzja co do tożsamości głosujących powzięta była przez komisję niejednogłośnie w sprawach:
(nazwisko i imię), a to wbrew opinii członków komisji _____

W czasie głosowania wydano z sali mężów zaufania:
(nazwisko i imię) _____ z powodu _____

Głosowanie przerwano od _____ do _____ z powodu _____

Głosowanie ukończono o godz. _____
Obliczanie wyników głosowania ukończono o godz. _____
Ogólne uwagi o przebiegu głosowania _____

Do niniejszego protokołu dołącza się: _____

Protokół spisano dnia _____ r. _____

Przewodniczący Komisji:

Członek komisji prowadzący protokół:

Pozostali członkowie komisji:

Mężowie zaufania:

596.

U s t a w a

z dnia 27 lipca 1922 r.

**Regulamin Zgromadzenia Narodowego dla wy-
boru Prezydenta Rzeczypospolitej.**

Art. 1. Zgromadzenie Narodowe dla wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej w miejscu i w czasie, przez siebie oznaczonych, nie później jednak niż na 30 dni przed upływem siedmioletnia swego urzędowania.

Jeżeli zwołanie nie nastąpi na 30 dni przed upływem siedmioletnia, jak również w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, Zgromadzenie Narodowe zwołuje Marszałek Sejmu w miejscu i w czasie, przez siebie oznaczonych.

Art. 2. Prezydium Zgromadzenia Narodowego składa się z Marszałka Sejmu, jako przewodniczącego, Marszałka Senatu, jako jego zastępcy, oraz z ośmiu sekretarzy, z których czterech powołuje Marszałek Sejmu z pośród sekretarzy Sejmu, a czterech Marszałek Senatu z pośród sekretarzy Senatu.

Sekretarze urzędują po dwóch jednocześnie na zaproszenie Przewodniczącego, przyczem jeden z nich musi należeć do składu Sejmu, a drugi do składu Senatu.

Art. 3. Wszelkie czynności biurowe, związane z działalnością Zgromadzenia Narodowego, załatwia kancelaria sejmowa.

Art. 4. Władzę policyjną w obrębie gmachu, w którym obraduje Zgromadzenie Narodowe, sprawuje wyłącznie jego Przewodniczący.

Art. 5. O terminie zwołania Zgromadzenia Narodowego zawiadamia Przewodniczący na piśmie wszystkich jego członków przynajmniej na tydzień przedtem, nadto zaś obwieszcza o niem w gazecie rządowej.

Art. 6. Udział w Zgromadzeniu Narodowym mogą brać i w niem głosować także i tacy posłowie, względnie senatorzy, których mandaty nie zostały ostatecznie zweryfikowane, o ile według regulaminu właściwej Izby mają prawo w jej posiedzeniach uczestniczyć z głosem stanowczym.

Posłowie i senatorzy, którzyby przed otwarciem Zgromadzenia w swojej Izbie ślubowania, w art. 20 Konstytucji przepisanego, nie złożyli jeszcze, mogą to uczynić w Zgromadzeniu.

Art. 7. Posiedzenie otwiera Przewodniczący nie później niż w 15 minut po godzinie, na którą zostało zwołane, niezależnie od liczby obecnych. Do prawomocności uchwał i wyborów potrzebna jest obecność przynajmniej połowy ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego. W razie stwierdzenia przez Przewodniczącego z własnej inicjatywy lub na żądanie jednego z członków braku kompletu przed głosowaniem, Przewodniczący może posiedzenie odroczyć na czas, który uzna za stosowny, nie później jednak, niż na dzień trzeci.

Art. 8. Posiedzenia Zgromadzenia Narodowego są jawne.

Art. 9. Językiem rozpraw Zgromadzenia Narodowego jest język polski.

Art. 10. Prawo wstępu na salę posiedzeń mają tylko członkowie Zgromadzenia Narodowego, Prezy-

dent Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawiciele Rządu i potrzebni na posiedzeniu funkcjonariusze kancelarii sejmowej.

Art. 11. Zgromadzenie Narodowe, zwołane dla dokonania wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, zajmuje się wyłącznie tym jednym punktem porządku dziennego.

Jakiegokolwiek przemówienia, obrady i uchwały poza wyborami i zaprzysiężeniem Prezydenta oraz zatwierdzeniem protokołów są wykluczone i z góry nieprawomocne.

Art. 12. Po otwarciu posiedzenia Przewodniczący niezwłocznie wzywa członków do zgłaszania kandydatur na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej.

Nazwiska kandydatów zgłasza się na piśmie, przyczem za ważne zgłoszone uważa się jedynie kandydatury, poparte przez co najmniej 50 członków Zgromadzenia Narodowego. Na podstawie zgłoszeń pisemnych Przewodniczący ustala listę kandydatów, poczem natychmiast zarządza wybory.

Rozprawa nad zgłoszonymi kandydaturami jest niedopuszczalna.

Gdyby została zgłoszona kandydatura Marszałka Sejmu na Prezydenta Rzeczypospolitej, nie przeszkadza mu to w urzędowaniu w charakterze przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego, jednakże przy ogłaszaniu wyniku wyboru przewodnictwo w takim wypadku obejmie Marszałek Senatu.

To samo obowiązuje odwrotnie, gdyby była zgłoszona kandydatura Marszałka Senatu.

Art. 13. Po zarządzeniu wyborów Przewodniczący wzywa członków do zajęcia miejsc, poczem jeden z urzędujących sekretarzy odczytuje listę imienną wszystkich członków Zgromadzenia Narodowego, a inny sekretarz odczytuje po wywołaniu nazwiska nieobecnego członka jego usprawiedliwienie, jeśli zostało nadesłane. Zaproszeni przez Przewodniczącego z pośród pozostałych członków Prezydium czterej skrutatorzy odbierają na mównicy od wywoływanych członków, którzy osobiście do mównicy podchodzą, kartki, złożone we dwoje, zawierające nazwisko kandydata. Po ukończeniu głosowania Przewodniczący ogłasza je za zamknięte, skrutatorzy obliczają głosy; wynik ogłasza się z mównicy.

Art. 14. Za wybranego uważa się kandydata, który uzyska bezwzględną większość ważnie oddanych głosów, przyczem kartek białych, kartek, zawierających nazwiska kandydatów, którzy nie zostali ważnie zgłoszeni, oraz kartek, zawierających nazwiska głosujących, nie bierze się w rachubę.

Art. 15. Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyska bezwzględnej większości ważnie oddanych głosów, Przewodniczący zarządza powtórne głosowanie, które odbywa się w ten sam sposób, jak pierwsze.

Art. 16. Jeżeli i drugie głosowanie nie da pomyślnego wyniku, zarządza się trzecie głosowanie, które odbywa się tak samo, jak poprzednie z tą różnicą, że kandydat, który otrzymał najmniejszą ilość głosów w drugim głosowaniu, jest wykluczony od wyboru.

Jeżeli i trzecie głosowanie nie da pomyślnego wyniku, zarządza się czwarte głosowanie, a w razie potrzeby i dalsze głosowania, przyczem przy każdym następnym głosowaniu wyklucza się kolejno tego z kandydatów, który w poprzednim uzyskał najmniejszą ilość głosów.

Art. 17. Jeżeli kilku kandydatów uzyskało tę samą najmniejszą ilość głosów—wyklucza się ich wszystkich od wyboru. Jeżeli jednak jeden z kandydatów uzyska względną większość, a wszyscy inni kandydaci otrzymają po równej ilości głosów, los rozstrzyga, którego z nich wykluczy się od wyboru. Sposób, w jaki ma się odbyć losowanie, określi Przewodniczący.

Art. 18. Jeżeli w dwóch następujących po sobie głosowaniach głosy rozdziela się równo pomiędzy więcej niż dwóch kandydatów, los rozstrzyga, którego z nich wykluczy się od wyboru.

Art. 19. Jeżeli pozostanie tylko dwóch kandydatów i w ciągu dwóch kolejnych głosowań uzyskają oni równą ilość głosów, los rozstrzyga, który z nich zostanie wybrany.

Art. 20. Po ukończeniu wyborów Przewodniczący niezwłocznie ogłasza ich wynik.

Art. 21. O dokonanym wyborze Przewodniczący zawiadomi natychmiast Prezesa Rady Ministrów i ustępującego Prezydenta Rzeczypospolitej, przysyłając im odpis wierzytelny protokołu Zgromadzenia, poczem Prezes Rady Ministrów w obecności obu Marszałków zawiadomi o dokonanym wyborze nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 22. W dniu i czasie, przez siebie oznaczonym, zwołą Marszałek Sejmu, lub w jego zastępstwie Marszałek Senatu, ponownie Zgromadzenie Narodowe dla odebrania przysięgi od nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej według art. 54 Konstytucji.

W tym celu wezwie Przewodniczący jednocześnie ze zwołaniem Zgromadzenia nowoobranego Prezydenta do stawienia się w Zgromadzeniu dla złożenia przepisanej przysięgi.

Art. 23. W razie gdyby nowoobрани Prezydent odmówił przyjęcia urzędu, albo na wezwanie Przewodniczącego przepisanej przysięgi nie złożył, należy niezwłocznie przystąpić do ponownego wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 24. Po złożeniu przysięgi w Zgromadzeniu Narodowym, o czym sporządza się protokół według przepisów art. 25, nowoobрани Prezydent Rzeczypospolitej przejmuje władzę od ustępującego Prezydenta w obecności Marszałków Sejmu i Senatu i Prezesa Rady Ministrów, który odczyta przytem oba protokoły Zgromadzenia Narodowego, stwierdzające wybór i przyjęcie przysięgi wybranego Prezydenta.

O tym akcie przejęcia władzy będzie sporządzony krótki protokół z powołaniem protokołów obu posiedzeń Zgromadzenia Narodowego.

Rada Ministrów ogłosi ten protokół w Dzienniku Ustaw.

Jeżeliby nowoobрани Prezydent Rzeczypospolitej w chwili swego wyboru piastował jakikolwiek inny urząd lub mandat, złoży go w myśl art. 53 Konstytucji przy akcie przejęcia władzy, a oświadczenie takie będzie w protokole pomienionego aktu stwierdzone.

Art. 25. Z posiedzeń Zgromadzenia Narodowego będzie podczas posiedzenia sporządzany protokół w jednym egzemplarzu.

Do protokołu tego dołączy się wykaz imienny posłów i senatorów, którzy uczestniczyli w głosowaniu oraz nieobecnych i ewentualnie podane w ich usprawiedliwieniach przyczyny ich nieobecności.

Po odczytaniu protokołu bezpośrednio po ogłoszeniu wyniku wyborów, względnie po odebraniu przysięgi, każdy członek Zgromadzenia może zgłosić sprostowanie do protokołu. Nad zgłoszonymi sprostowaniami Zgromadzenie głosuje bez dyskusji.

Według wyniku tych głosowań ewentualnie sprostowany protokół podpisuje Przewodniczący i urzędujący sekretarze.

Art. 26. Po odczytaniu i zatwierdzeniu protokołu Przewodniczący natychmiast zamyka posiedzenie Zgromadzenia Narodowego, a po odebraniu przysięgi od nowoobranego Prezydenta — rozwiązuje Zgromadzenie.

Art. 27. Przy rozstrzyganiu spraw nieunormowanych niniejszą ustawą stosować należy odpowiednie regulaminy Sejmu.

Art. 28. Pierwsze Zgromadzenie Narodowe dla wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej zwoła nowoobрани Marszałek Sejmu imiennymi zaproszeniami i obwieszczeniem w gazecie rządowej natychmiast po ukonstytuowaniu się nowego Sejmu i Senatu w terminie siedmiodniowym (art. 4 ustawy przechodniej z dnia 18 maja 1921 r. do Ustawy Konstytucyjnej, Dz. U. R. P. № 44, poz. 268).

Art. 29. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a wykonanie jej powierza się Prezesowi Rady Ministrów.

Marszałek:

Trampczyński

Prezydent Ministrów:

Juljan Nowak

597.

U s t a w a

z dnia 5 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej.

Art. 1. Część 2, 3 i 4 art. 70 ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnym, obowiązującym w b. zaborze rosyjskim (Dz. U. R. P. № 30, poz. 169) otrzymuje brzmienie następujące:

„W ustawach tych:

- 1) podwyższa się stokrotnie kwoty, od których zawisła jest karygodność przestępstwa;
- 2) podwyższa się pięćdziesięciokrotnie wysokość kaucji kasacyjnych;
- 3) podwyższa się dwustokrotnie najwyższą granicę grzywien i kar pieniężnych, oznaczonych w określonej kwocie pieniężnej;
- 4) podwyższa się dwustokrotnie najniższą i najwyższą granicę kwot, wymienionych w art. 50 k. k., tudzież dwustokrotnie należitości, przewidziane w ustawie postępowania karnego.

Przepis ust. 1, 3 i 4 cz. 2 niniejszego artykułu nie stosuje się do przepisów, wydanych po 1 stycznia 1919 r., a nie wcielonych do kodeksu karnego.

Przepis ust. 3 cz. 2 niniejszego artykułu stosuje się również do dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. № 14 poz. 160).

Art. 2. W art. 71 ustawy z 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnym, obowiązującym w b. zaborze rosyjskim (Dz. U. R. P. № 30 poz. 169) w miejsce: „10,000” wstępuje liczba: „100,000”.

W § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 kwietnia 1921 r. w przedmiocie przepisów karnosądowych na ziemiach przynależnych do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminarjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. U. R. P. № 37 poz. 223) w miejsce „10,000 mk.” wstępuje 40,000 mk.”.

Art. 3. W ust. 5 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (Dz. Urz. Dep. Sprawiedl. Tymcz. Rady St. № 1) po „586” należy wstawić: „591 cz. 2”.

Art. 4. Przepis art. 180⁴ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W sprawach o wykroczenia sędziego pokoju, uznając na zasadzie otrzymanych zawiadomień policji albo innych urzędów lub osób urzędowych, że dowody oskarżenia względem osoby, która popełniła przestępstwo, są wystarczające i nie budzą wątpliwości, może w drodze nakazu karnego wymierzyć karę aresztu do dni 14 lub grzywnę albo karę pieniężną do wysokości 20,000 mk., tudzież orzec konfiskatę przedmiotów, wziętych w przechowanie sądu lub władzy bezpieczeństwa”.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w b. dzielnicy rosyjskiej w 15 dniu po ogłoszeniu.

Sprawy, które wpłynęły do sądów okręgowych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, o ile wyznaczono już w nich termin rozprawy głównej, ukończone będą przez sądy okręgowe, choćby z mocy niniejszej ustawy należały do właściwości sądów pokoju.

Art. 6. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Marszałek: *Trampczyński*

Prezydent Ministrów: *Juljan Nowak*

Minister Sprawiedliwości: *W. Makowski*

598.

U s t a w a

z dnia 5 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie zmiany niektórych postanowień
ustaw karnych, obowiązujących w b. dzielnicy
austriackiej.

Art. 1. Powszechną ustawę karną, obowiązującą
w b. dzielnicy austriackiej, z dnia 27 maja 1852 r.
(Austr. Dz. Ust. P. № 117) zmienia się jak następuje:

- a) w §§ 85 a, 173, 183, 200 w miejsce kwoty
„pięć tysięcy marek” wstępuje kwota „pięć-
dziesiąt tysięcy marek”;
- b) §§ 174 II, 175 II, 176 II, 181 w miejsce kwoty
„tysiąc marek” wstępuje kwota „dziesięć ty-
sięcy marek”;
- c) w §§ 100, 179, 184, 203 w miejsce kwoty
„pięćdziesiąt tysięcy marek” wstępuje kwota
„pięćset tysięcy marek”;
- d) w § 182 w miejsce kwoty „dwadzieścia pięć
tysięcy marek” wstępuje kwota „dwieście
pięćdziesiąt tysięcy marek”;
- e) w § 186 b w miejsce kwoty „pięć tysięcy
marek” wstępuje kwota „pięćdziesiąt tysięcy
marek”; a w § 186 c w miejsce kwoty „tysiąc
marek” kwota „dziesięć tysięcy marek”;
- f) w § 221 w miejsce kwoty „pięć tysięcy ma-
rek” wstępuje kwota „pięćdziesiąt tysięcy
marek”;
- g) w § 522 w miejsce słów „od pięciuset do
pięciuset tysięcy marek” wstępują słowa „od
pięciu tysięcy do miliona marek”;
- h) w § 532 w miejsce kwoty „dwa tysiące pięć-
set”, względnie „dziesięć tysięcy marek”,
wstępują kwoty „dwadzieścia pięć tysięcy”,
względnie „sto tysięcy marek”.

Art. 2. W § 1 ustawy z dnia 25 maja 1883 r.
(Austr. Dz. Ust. P. № 78) o przepisach karnych prze-
ciwko udaremnieniu egzekucji w miejsce kwoty „pięć
tysięcy marek” wstępuje kwota „pięćdziesiąt tysięcy
marek”.

Art. 3. Ustęp 1 art. 2 ustawy z dnia 16 marca
1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień
ustaw karnych, obowiązujących w b. zaborze austriac-
kim (Dz. U. R. P. № 26 poz. 158) otrzymuje brzmie-
nie następujące:

„Najwyższą i najniższą granicę grzywien, prze-
widzianych w powszechnej ustawie karnej, w usta-
wach karnych dodatkowych i w ustawie o postępo-
waniu karnem, tudzież grzywny, oznaczone w tych
ustawach kwotą stałą w koronach — zastępuje się
dwustokrotną liczbą marek polskich, oznaczone zaś
w złotych reńskich czterystokrotną liczbą marek pol-
skich.

Postanowienie niniejsze nie dotyczy przep-
karnych, wydanych przez władze polskie”.

Art. 4. Uchyla się wszystkie przepisy sprzecz-
ne z niniejszą ustawą.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po
upływie dni 14 po ogłoszeniu i stosuje się także do
czynów karygodnych, popełnionych przed wejściem
jej w życie, o ile podsądny wedle przepisów daw-
niejszych podlegałby postanowieniom surowszym.

Art. 6. Wykonanie niniejszej ustawy porucza
się Ministrowi Sprawiedliwości.

Marszałek:

Trąmpczyński

Prezydent Ministrów:

Juljan Nowak

Minister Sprawiedliwości:

W. Makowski

599.

Rozporządzenie Ministra Skarbu

z dnia 28 lipca 1922 r.

w przedmiocie przesunięcia terminu do skła-
dania zeznań o dochodzie z art. 50 ustawy
z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 82, poz. 550)
o państwowym podatku dochodowym i podatku
majątkowym.

Na podstawie części 2 art. 112 ustawy z dnia
16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 82, poz. 550) o pań-
stwowym podatku dochodowym i podatku majątko-
wym zarządza się co następuje:

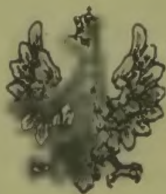
§ 1. Termin do składania przez osoby prawne
zeznań o dochodzie, wyznaczony art. 50 ustawy
z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 82, poz. 550)
o państwowym podatku dochodowym i podatku ma-
jątkowym, a odroczony rozporządzeniem Ministra
Skarbu z dnia 7 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. № 12,
poz. 112) do dnia 1 sierpnia, na rok podatkowy 1922
przesuwa się do dnia 1 września 1922 r. dla tych
towarzystw sprawozdawczych, których rok operacyjny
nie zbiega się z rokiem kalendarzowym.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie
z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu:

Jastrzębski

DZIENNIK USTAW



RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

29 września

№ 81.

Rok 1922.

| | | |
|--------------------|---|------|
| Treść: 723. | Ustawa z dnia 21 września 1922 r. o zmianie ustawy z dnia 28 lipca 1922 r.: Ordynacja wyborcza do Sejmu | 1423 |
| 724. | Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 września 1922 r. w przedmiocie kalendarza wyborczego | 1425 |
| 725. | Rozporządzenie Ministra Poczty i Telegrafów z dnia 11 września 1922 r. w sprawie rozporządzenia z dnia 29 sierpnia 1919 r. w przedmiocie odpowiedzialności Zarządu pocztowego za krajowe przesyłki pocztowe i telegramy | 1426 |

723.

U s t a w a

z dnia 21 września 1922 r.

o zmianie ustawy z dnia 28 lipca 1922 r.: Ordynacja wyborcza do Sejmu (Dz. U. R. P. № 66, poz. 590).

Art. 1. Art. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1922 r.: Ordynacja wyborcza do Sejmu (Dz. U. R. P. № 66, poz. 590) uzupełnia się przez dodanie następującego ustępu:

„4. Wyjątkowo mogą osoby, wchodzące w skład komisji wyborczych, komisarze wyborczy, mężowie zaufania grup wyborczych, oraz zastępcy tych osób, a również osoby, pełniące straż przy komisjach wyborczych, oddać swój głos przy zachowaniu przepisów, zawartych w art. 76 ust. 3 niniejszej ustawy, w obwodzie głosowania, w którym w dniu wyborów urząd swój wykonują, o ile obwód ten jest położony w obrębie tego samego okręgu wyborczego, a względnie, o ile chodzi o mężów zaufania i ich zastępców, w obrębie tej samej gminy”.

Art. 2. W art. 12 dodać należy na końcu, jako osobny ustęp 5 następujący:

„5. Przy podziale na obwody głosowania włącza się obszary dworskie do gminy, stanowiącej z obszarem dworskim jedną miejscowość, względnie do najbliższej gminy sąsiedniej: W b. dzielnicy pruskiej nie ma przepisu ten zastosowania co do obszarów dworskich, liczących więcej niż 1000 mieszkańców”.

Art. 3. W art. 16 ust. 1 dodaje się drugie zdanie:

„Oдноśnie do obwodowych komisji wyborczych sprawuje on ten nadzór za pośrednictwem komisarzy wyborczych, ustanowionych stosownie do art. 21 niniejszej ustawy”.

Art. 4. W art. 21 ust. 5 otrzymuje brzmienie następujące:

„5. Komisarzowi wyborczemu przysługuje prawo obecności na posiedzeniach komisji wyborczych oraz prawo przeglądania wszelkich aktów zarówno okręgowych komisji wyborczych, jak i obwodowych komisji wyborczych”.

Art. 5. W art. 22 ust. 3 dodaje się na końcu zdanie:

„Do obwodowej komisji wyborczej, ustanowionej w b. dzielnicy pruskiej, dla obwodu, obejmującego wyłącznie obszar dworski lub jego część, — 3 członków i tyluż ich zastępców wyznacza właściwy wydział powiatowy”.

Art. 6. W art. 26 ust. 1 oznaczoną wysokość grzywny podnosi się na 200.000 mk.

W tymże artykule ust. 5 otrzymuje brzmienie następujące:

„Przeciw orzeczeniom karnym, tudzież przeciw zarządzeniu wykreślenia z listy członków komisji przysługuje dotkniętemu odwołanie w ciągu dwóch dni od chwili doręczenia mu orzeczenia do pełnej komisji, która orzeka ostatecznie”.

Art. 7. W art. 76 numerację ustępu 3 zmienia się, oznaczając go liczbą 4.

34

Dodaje się, jako trzeci, następujący ustęp:

„3. Również komisja wpisze do spisu wyborców i dopuści do głosowania osoby, wchodzące w skład komisji, komisarza wyborczego, męża zaufania grupy wyborców, lub osobę, pełniącą straż przy komisji, o ile to jest dopuszczalne na mocy art. 2 niniejszej ordynacji wyborczej i o ile osoba ta przedstawi zaświadczenie od przewodniczącego komisji tego obwodu, w którym w myśl art. 33 jest wpisana do spisu wyborców, że nie będzie głosować w tym obwodzie. Wydanie takiego zaświadczenia uwiódźni przewodniczący w spisie wyborców. Zaświadczenie takie winno być zatrzymane i dołączone do protokołu komisji wyborczej obwodu, w którym dany wyborca głosuje”.

Art. 8. Ustęp 2 art. 100 otrzymuje brzmienie następujące:

„2. Gmina ponosi również koszt sporządzenia spisu wyborców wraz z kosztem formularzy (art. 32) i koszt djet (art. 28) członków komisji obwodowych, wybranych przez radę gminną”.

Art. 9. Tytuł „Rozdział XV” zmienia się na „Rozdział XVI”.

Dodaje się nowy rozdział:

„ROZDZIAŁ XV.

Przepisy przechodnie.

Art. 115 a. Przy pierwszych wyborach mają zastosowanie przepisy następujących artykułów 115 b. do 115 g.

Art. 115 b. 1. Gdyby dwóch lub więcej członków komisji wyborczej obwodowej oraz zastępcy tychże pomimo dwukrotnego wezwania przez przewodniczącego nie stawili się na zebranie komisji, względnie uchylali się od spełnienia swoich obowiązków, to przewodniczący komisji powoła do niej dwie osoby piśmienne z pośród wyborców, które urzędować będą w charakterze członków do czasu podjęcia czynności przez stałych członków komisji. W razie wykreślenia jakiegokolwiek osoby z listy członków komisji (art. 115 c), osoba, spełniająca za nią zastępczo czynności, staje się stałym członkiem komisji.

2. Gdyby uzupełnienie komisji do kompletu w powyższy sposób było niemożliwe, wszelkie uprawnienia komisji przechodzą na pozostałych członków komisji, względnie na samego przewodniczącego komisji wyborczej.

3. Gdyby przewodniczący obwodowej komisji wyborczej oraz jego zastępcę uchylili się od spełniania swoich obowiązków, lub z jakichkolwiek powodów nie mogli ich spełnić, to okręgowa komisja wyborcza mianuje niezwłocznie nowego przewodniczącego oraz zastępcę tegoż. Nowomianowany przewodniczący w razie uchylecia się członków komisji sam załatwia wszystkie jej czynności.

4. W razie gdyby tego rodzaju wypadek zaszedł w kilku sąsiednich obwodach, to okręgowa komisja wyborcza może kilka obwodów połączyć w jeden obwód i ustanowić dla niej jednego przewodniczącego i zastępcę.

5. Co do osób, powołanych na przewodniczącego lub na członków komisji na mocy niniejszego artykułu, nie mają zastosowania przepisy ust. 5 art. 22”.

Art. 115 c. W obwodach, w których 2 lub więcej członków komisji wyborczych, względnie zastępców tychże, zostało skazanych na mocy art. 26 niniejszej ordynacji wyborczej, może przewodniczący okręgowej komisji wyborczej orzec wykreślenie ich z listy członków komisji również przy pierwszym, względnie drugim skazaniu.

Art. 115 d. W art. 35 numerację ust. 2, 3, 4, 5 i 6 zmienia się, oznaczając je kolejno numerami 3, 4, 5, 6 i 7. Jako ustęp drugi dodaje się następujące przepisy:

„2. Gdyby w przepisany terminie wskutek okoliczności, przewidzianych w art. 115 b, lub z jakichkolwiek innych powodów wyłożenie spisu wyborców w lokalu komisji nie mogło nastąpić, to spis winien być wyłożony do przeglądania we właściwym urzędzie gminnym; przy pierwszej możliwości jednak spis winien być wyłożony w lokalu komisji. O wyłożeniu spisu w urzędzie gminnym naczelnik gminy winien ogłosić w sposób, zwykle w danej gminie praktykowany”.

W dotychczasowym ust. 4 tegoż artykułu dodaje się na końcu zdanie:

„W czasie wyłożenia spisu wyborców w urzędzie gminnym w myśl przepisu, zawartego w ust. 2 niniejszego artykułu, reklamacje winny być wnieszone na ręce naczelnika gminy, który je przy pierwszej możliwości przekaże do rozstrzygnięcia właściwej obwodowej komisji wyborczej”.

Art. 115 e. Art. 77 otrzymuje brzmienie następujące:

„Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek wydarzeń siły wyższej lub też wskutek okoliczności, przewidzianych w art. 115 b ust. 3 i 4, czynności wyborcze były na czas przejściowy wręcz uniemożliwione, głosowanie może być przedłużone lub odroczone do jednego z najbliższych 5 dni. Zarządzenie takie winno być natychmiast ogłoszone publicznie w sposób, w danym miejscu praktykowany”.

Art. 115 f. W art. 87 ust. 1 zamiast „najpóźniej na trzeci dzień” ma być „najpóźniej na ósmy dzień”.

Art. 115 g. Terminy, ustalone w art. 31 ust. 1 i 2, art. 32 ust. 1, art. 34 ust. 1 i 3, art. 35 ust. 1 i 4, art. 37 ust. 1, art. 39 ust. 2 i 3, art. 40 i art. 43 ust. 1 przedłuża się o 7 dni. Po tym terminie dopuszczalne jest jednak sprostowanie, względnie uzupełnienie poprzedniego ogłoszenia.”

Art. 10. Przepisy niniejszej ustawy odnoszą się zarówno do wyborów do Sejmu, jak i do wyborów do Senatu.

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości. Jednocześnie upoważnia się Ministra Spraw Wewnętrznych do

35

opublikowania kalendarza wyborczego ze zmianami, wynikającymi z niniejszej ustawy.

Art. 12. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Marszałek:

Trąpczyński

Prezydent Ministrów:

Juljan Nowak

Minister Spraw Wewnętrznych:

A. Kamiński

Minister Sprawiedliwości:

W. Makowski

724.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 27 września 1922 roku
w przedmiocie kalendarza wyborczego.

Na zasadzie art. 11 ustawy z dnia 21 września 1922 r. o zmianie ustawy z dnia 28 lipca 1922 r.: Ordynacja wyborcza do Sejmu (Dz. U. R. P. № 66, poz. 590), (Dziennik Ustaw R. P. № 81 poz. 723), ogłaszam dołączony do niniejszego rozporządzenia kalendarz wyborczy, zawierający preluzyjne terminy dla poszczególnych czynności wyborczych przy wyborach do Sejmu i Senatu.

Minister Spraw Wewnętrznych:

A. Kamiński

Załącznik do rozp. Min. Spr.
Wewn. z d. 27. IX. 1922 r. poz. 724.

KALENDARZ WYBORCZY.

(Uwaga: daty wymienione oznaczają ostateczne terminy dla poszczególnych czynności wyborczych.

Wszystkie terminy przed dniem głosowania do Sejmu dotyczą zarówno wyborów do Sejmu jak i Senatu.

26 sierpnia. 8 najliczniejszych Klubów Poselskich przedstawia Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu 8 członków Państwowej Komisji Wyborczej i tyluż ich zastępców (art. 17 ust. 1 i art. 18).

28 sierpnia. Generalny Komisarz Wyborczy na wniosek prezesa właściwego Sądu Apelacyjnego mianuje przewodniczących okręgowych Komisji Wyborczych (art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1).

Wojewoda (Komisarz Rządu) mianuje po jednym członku okręgowych komisji wyborczych (art. 19 ust. 2 i art. 20 ust. 1).

Władza administracyjna I instancji ogłasza we wszystkich gminach o ich podziale na obwody głosowania, o lokalu wyborczym i lokalu urzędowym obwodowych komisji wyborczych; jednocześnie o powyższym też władza zawiadamia przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej i Główny Urząd Statystyczny (art. 29).

Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza w „Monitorze Polskim” o składzie osobowym i lokalu urzędowym Państwowej Komisji Wyborczej tudzież o miejscu, czasie, sposobie i ostatnim terminie zgłaszania państwowych list kandydatów (art. 30).

30 sierpnia. Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym nominacje przewodniczących okręgowych komisji wyborczych i ich zastępców (art. 20 ust. 1).

Wojewoda (Komisarz Rządu) ogłasza nominacje członków okręgowych komisji wyborczych przez niego mianowanych (art. 20 ust. 1).

Rady miejskie i sejmiki względnie zgromadzenie przelożonych gmin dokonywują wyboru członków okręgowej komisji wyborczej o czym zawiadamia się okręgową komisję wyborczą (art. 19 ust. 3, 4, 5, 6, 7 i art. 20 ust. 2, 3, 4).

1 września. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej ogłasza skład osobowy komisji w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 20 ust. 10).

2 września. Rada gminna wybiera trzech członków obwodowej komisji wyborczej (art. 22 ust. 7).

8 września. Okręgowa komisja wyborcza ogłasza we wszystkich gminach okręgu o dniu wyborów, godzinach głosowania, liczbie posłów, którzy mają być wybrani w okręgu, miejscu, czasie, sposobie i ostatnim terminie zgłaszania kandydatur i oświadczeń o przyłączeniu listy okręgowej do listy państwowej oraz składzie osobowym i lokalu urzędowym okręgowej komisji wyborczej (art. 31 ust. 1 i art. 115 g).

14 września. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej zawiadamia naczelnika gminy o składzie odnośnych obwodowych komisji wyborczych i podaje o tem do publicznej wiadomości (art. 31 ust. 2 i 3 i art. 115 g).

Naczelnicy gmin (prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, zarządcy obszarów dominjalnych) sporządzają dla każdej miejscowości spis wyborców w trzech egzemplarzach (art. 32 ust. 1 i art. 115 g).

15 września. Naczelnik gminy przesyła trzy egzemplarze spisu wyborców przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej (art. 34 ust. 1 i art. 115 g).

21 września. Obwodowa komisja wyborcza przesyła jeden egzemplarz spisu wyborców okręgowej komisji wyborczej (art. 34 ust. 3 i art. 115 g).

22 września. Obwodowa komisja wyborcza wyklada spisy wyborców do publicznego przeglądu (art. 35 ust. 1 i art. 115 g).

26 września. Zgłaszanie państwowych list kandydatów (art. 58 ust. 1).

4 października. Kandydaci z list państwowych składają na ręce przewodniczącego państwowej komisji wyborczej oświadczenia o zgodzie na ubieganie się o mandat oraz stwierdzenie że kandydat uważa się za obywatela polskiego i że wedle swej najlepszej wiedzy posiada bierne prawo wyborcze (art. 59 ust. 1).

36
5 października. Ostatni dzień wyłożenia spisów wyborców do przeglądu (art. 35 ust. 1 i art. 115g).

6 października. Ostateczny termin wnoszenia reklamacji do obwodowych komisji wyborczych przeciwko pominięciu w spisie lub wpisaniu kogokolwiek nieuprawnionego (art. 35 ust. 4 i art. 115g).

Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza w „Monitorze Polskim” państwowe listy kandydatów (art. 60 ust. 1).

Zgłaszanie okręgowych list kandydatów (art. 44 ust. 1).

12 października. Ostateczny termin zgłaszania sprzeciwów przeciwko reklamacjom o wykreślenie ze spisu (art. 37 ust. 1 i art. 115g).

14 października. Kandydaci z list okręgowych składają na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej oświadczenia o zgodzie na ubieganie się o mandat oraz stwierdzenie, że kandydat uważa się za obywatela Państwa Polskiego i że wedle swej najlepszej wiedzy posiada bierne prawo wyborcze (art. 44 ust. 2).

Pełnomocnicy okręgowej listy kandydatów składają na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej oświadczenie o przyłączeniu listy okręgowej do listy państwowej (art. 57 ust. 1 i 2).

16 października. Obwodowe komisje wyborcze przesyłają okręgowym komisjom wyborczym 2 egzemplarze spisów wyborców (art. 39 ust. 2 i art. 115 g).

20 października. Obwodowe komisje wyborcze przyjmują napływające sprzeciwy przeciwko wykreśleniu ze spisu wyborców i przesyłają je dodatkowo do okręgowych komisji wyborczych (art. 39 ust. 3 i art. 115 g).

24 października. Okręgowe komisje wyborcze dostarczają obwodowym komisjom wyborczym afisze z listami kandydatów, celem rozplakatowania (art. 56 ust. 3).

26 października. Okręgowe komisje wyborcze przesyłają obwodowym komisjom wyborczym 2 egzemplarze ostatecznie zatwierdzonego spisu wyborców i jednocześnie przesyłają 3-e egzemplarze spisu właściwym naczelnikom gmin (art. 40 i art. 115 g).

30 października. Przewodniczący obwodowych komisji wyborczych wykładają ostatecznie zatwierdzony spis wyborców do publicznego przeglądu (art. 43 ust. 1 i art. 115 g).

3 listopada. Ostatni dzień powtórnego wyłożenia spisu wyborców (art. 43 ust. 1 i art. 115 g).

5 listopada. Głosowanie do Sejmu.

12 listopada. Głosowanie do Senatu.

13 listopada. Posiedzenie okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku wyborów do Sejmu (art. 87 ust. 1 i art. 115 f).

20 listopada. Posiedzenie okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku wyborów do Senatu (art. 87 ust. 1 i art. 115 f).

725.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów

z dnia 11 września 1922 r.

w sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 29 sierpnia 1919 r. w przedmiocie odpowiedzialności Zarządu pocztowego za krajowe przesyłki pocztowe i telegramy.

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu (Dz. P. P. P. № 44, poz. 310) i w porozumieniu z Ministrem Skarbu zarządza się co następuje:

§ 1. Ustęp 1 artykułu 1 rozporządzenia z dnia 29 sierpnia 1919 r. w przedmiocie odpowiedzialności Zarządu pocztowego za krajowe przesyłki pocztowe i telegramy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 441) otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy poleconych przesyłkach listowych tylko w razie zaginięcia i wypłaca odszkodowanie 500 mk. w każdym poszczególnym wypadku zaginięcia poleconej przesyłki listowej bez względu na rzeczywistą wartość zaginionej przesyłki”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 1922 r. i ma zastosowanie do przesyłek listowych, za które zaistniała odpowiedzialność Zarządu pocztowego poczynawszy od 1 października 1922 roku.

Kierownik Ministerstwa
Poczt i Telegrafów:

Moszczyński

Minister Skarbu:

Jastrzębski

c) Sprawdzanie praw wyborczych.

Art. 28.

Naczelnicy gmin, względnie Naczelnicy byłych obszarów dworskich, sporządza w porządku alfabetycznym spis wyborców (według wzoru dodatek Nr. 1), zamieszkających w przeddzień zarządzenia wyborów w poszczególnych miejscowościach. Do tego spisu dołącza Naczelnik gminy, względnie Naczelnik b. obszaru dworskiego, spis osób, które nie mają prawa głosowania w myśl art. 5. niniejszej ustawy. W miastach spisy te przygotowuje magistrat według obwodów.

Art. 29.

Najpóźniej 20-go dnia od ogłoszenia wyborów Naczelnik Gminy, względnie burmistrz miasta, spisy te dostarcza Komisjom Miejscowym.

Art. 30.

Natychmiast po otrzymaniu tych spisów Komisja Miejskowa przystępuje do ich zbadania oraz zatwierdza listę wyborców.

Art. 31.

Komisja ma prawo żądać okazania materiałów, na których podstawie sporządzone zostały spisy mieszkańców i udzielania przez Naczelnika gminy wyjaśnień.

Art. 32.

Komisja Miejskowa najpóźniej 25-go dnia od ogłoszenia wyborów przesyła zatwierdzoną przez siebie listę wyborców Głównej Komisji Wyborczej.

Jednocześnie drugie egzemplarze listy wyborców wyłożone będą do przejrzania w lokalu komisji miejscowej na 8 godzin dziennie przez dni ośm.

Art. 33.

Każdy obywatel, stale zamieszkały na obszarze Województwa Śląskiego ma prawo wnieść reklamację przeciwko liście wyborców zarówno o wykreślenie jak i wpisanie na listę siebie lub kogokolwiek. Reklamacje należy poprzeć dowodami.

Art. 34.

Reklamacje mogą być wnoszone piśmiennie lub ustnie do Komisji miejscowej, która ustne reklamacje protokółuje.

Reklamacje są uważane za poufne, lecz nie mogą być bezimiennne.

Art. 35.

Komisja miejscowa zawiadomi piśmiennie osoby, co do których wniesiono reklamację o ich wykreślenie, najpóźniej nazajutrz po otrzymaniu reklamacji. W zawiadomieniu tem będzie przytoczony art. 36 ordynacji wyborczej.

Art. 36.

Osoby, których prawo głosowania podano w wątpliwość, mogą wnieść obronę na ręce komisji miejscowej w przeciągu 3-ch dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

Art. 37.

Komisja miejscowa rozstrzyga reklamacje w ciągu 3 dni. Od postanowień komisji miejscowej można się odwołać do komisji głównej za pomocą reklamacji, złożonych do Komisji miejscowej w ciągu 4^{ch} godzin od daty doręczenia decyzji Komisji miejscowej, przeciw-reklamacje mogą być składane Komisji miejscowej ustnie, do protokołu, albo piśmiennie.

Reklamacje o wykreślenie zatrzymuje komisja miejscowa do upływu terminu obrony, poczem wraz z przeciw-reklamacjami przesyła Głównej Komisji Wyborczej.

Art. 38.

Komisja główna bada spisy, listy, protesty, reklamacje i przeciw-reklamacje, ustala ostatecznie listy wyborców i rozsyła poprawione i podpisane listy komisjom miejscowym najpóźniej w czterdziestym piątym dniu od ogłoszenia wyborów.

Art. 39.

Orzeczenia głównej komisji wyborczej mogą być zaskarżone do Sądu Apelacyjnego w Katowicach tylko z powodu przekroczenia prawa.

d) zgłaszanie kandydatur poselskich.

Art. 40.

Kandydatury poselskie będą zgłaszane piśmiennie na ręce przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej nie później jak trzydziestego czwartego dnia od ogłoszenia wyborów.

Art. 41.

Zgłoszenie winno być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach co najmniej przez pięćdziesięciu wyborców zamieszkających w okręgu wyborczym.

Art. 42.

Zgłoszone listy kandydatów będą oznaczone przez główną komisję wyborczą numerem porządkowym w kolejności ich składania i w tym samym porządku zostaną wydrukowane na afiszach wyborczych.

Art. 43.

Zgłaszający listę kandydatów winni wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego wyłącznie do składania w imieniu grupy oświadczeń w sprawie wad zgłoszenia.

Art. 44.

Grupy, które zgłosiły listy kandydatów, mogą przez swoich pełnomocników wyrazić do tego w zgłoszeniu upoważnionych oświadczyć najpóźniej trzydziestego siódmego dnia od ogłoszenia wyborów, że tworzą związek wyborczy, a wówczas będą miały wobec innych grup prawa jednej grupy, a zgłoszenia ich będą stanowiły jedno zgłoszenie.

Art. 45.

W zgłoszeniu kandydaci winni być wymienieni w porządku pierwszeństwa, w jakim wybrani wchodzić do Sejmu.

Art. 46.

W zgłoszeniu powinno być podane imię i nazwisko zawód, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.

Art. 47.

Ta sama osoba może kandydować w wielu okręgach wyborczych.

Art. 48.

Główna komisja wyborcza bada zgłoszenia i oświadczenia, a o dostrzeżonych brakach i wadach zawiadamia właściwego pełnomocnika trzydziestego ósmego dnia od ogłoszenia wyborów.

Art. 49.

Jeżeli wady nie zostaną usunięte w przeciągu trzech dni Główna Komisja Wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatów, których wady dotyczą.

Art. 50.

W razie zgłoszenia w terminie jednej tylko listy kandydatów jak również w razie zgłoszenia paru list z ogólną ilością kandydatów nie większą od liczby posłów, przypadający na dany okręg, głosowania nie odbywa się; natomiast Główna Komisja Wyborcza ogłasza o wyborze na posłów kandydatów zgłoszonych.

Art. 51.

W razie zgłoszenia więcej niż jednej listy o łącznej ilości kandydatów większej od liczby posłów, których okrąg ma wybrać, komisja główna ogłosi najpóźniej czterdziestego drugiego dnia od ogłoszenia wyborów listy kandydatów — wszystkie równocześnie w kolejnym porządku ich zgłoszenia.

e) Głosowanie.

Art. 52.

Głosowanie rozpoczyna się o godzinie ósmej rano i trwa bez przerwy do godziny ósmej wieczorem.

Art. 53.

Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili zakończenia winni być obecni w lokalu wyborczym bez przerwy co najmniej trzej członkowie komisji wyborczej. Przewodniczący komisji i członek komisji, wybrany do pisania protokołu, nie mogą równocześnie oddalić się z lokalu wyborczego.

Art. 54.

Głosowanie raz rozpoczęte nie może być przerwane. Gdyby wskutek siły wyższej czynności wyborcze były wręcz uniemożliwione komisja wyborcza może przedłużyć głosowanie o kilka godzin lub odroczyć do dnia następnego.

Art. 55.

W razie przerwania głosowania, — Komisja Wyborcza winna opieczętować akta wyborcze i urnę wyborczą i przechować je pod osobistą odpowiedzialnością przewodniczącego.

Art. 56.

Protokół głosowania winien być spisany według wzoru (patrz dodatek Nr. 2.)

Art. 57.

Wyborca po oddaniu głosu, winien opuścić lokal. Wstęp do miejsca wyborów mają tylko wyborcy i członkowie komisji oraz osoby, wskazane w art. 59.

Art. 58.

Osoby, któreby zakłócały spokój albo agitowały, przewodniczący może usunąć z lokalu wyborczego; w razie zaś usiłowania ponownego wejścia, skazać je na grzywnę do 1000 mk. niem. względnie 10.000 mk. polskich.

Art. 59.

Prawo obecności w lokalu wyborczym, od chwili rozpoczęcia czynności aż do zakończenia głosowania, mają przedstawiciele grup wyborczych, zgłoszeni przez pełnomocników po jednym do każdej komisji z pośród miejscowych wyborców.

Art. 60.

Przedstawicieli grup wyborczych komisja wyborcza może wydaląć z lokalu wyborczego w wypadkach, przewidzianych w art. 58 dopiero po bezskuteczności uprzedniego upomnienia. Fakt wydalenia z lokalu wyborczego i powody wydalenia muszą być zaznaczone w protokole komisji.

Art. 61.

W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym, ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, wygłaszać przemów do wyborców i w jakikolwiek sposób agitować.

Art. 62.

W razie gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do budynku lub do lokalu wyborczego, przewodniczący komisji poczyni potrzebne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp.

Art. 63.

W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, oddana będzie do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

Art. 64.

Przed rozpoczęciem głosowania komisja i przedstawiciele grup wyborczych powinni się przekonać, czy urna jest próżna. Od tej chwili aż do skończenia głosowania urna w żadnym razie nie może być otwierana.

Art. 65.

Przewodniczący komisji wyborczej może żądać dokumentów od osoby głosującej w celu ustalenia tożsa-

mości. Od decyzji przewodniczącego można się odwołać do komisji, która orzeka większością głosów ostatecznie. W razie niejednoznaczności orzeczenia, należy wnieść to do protokołu. Zarzuty co do tożsamości osoby mogą być wnoszone ustnie lub piśmiennie, ale tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi, nie oddała głosu.

Art. 66.

Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania. Karta zawierać ma jedynie numer listy kandydatów, na którą wyborca odda swój głos.

Numer może być drukowany albo pisany.

Art. 67.

Głosowanie odbywa się w sposób następujący: wyborca wchodząc do lokalu wyborczego, udaje się do stołu, przy którym siedzi komisja wyborcza i wymienia swe nazwisko. Po sprawdzeniu przez członka prowadzącego protokół, czy nazwisko wyborcy znajduje się na liście wyborców, wyborca otrzymuje ostemplowaną kopertę do głosowania, udaje się następnie do celi izolowanej, gdzie wkłada w kopertę kartę do głosowania i wręcza potem kopertę przewodniczącemu komisji. Ten, sprawdzwszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej; jednocześnie inny członek komisji obok nazwiska wyborcy czyni adnotację, że głos swój już oddał, poczem wyborca oddala się z sali.

Art. 68.

Przewodniczący nie przyjmuje karty do głosowania, którą wyborca pragnąłby oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej, również nie przyjmuje kopert oznaczonych jakimkolwiek znakiem poza stemplem urzędowym.

Art. 69.

Z uderzeniem godziny ósmej wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy jeszcze przed uderzeniem godziny ósmej znajdują się w lokalu wyborczym.

Art. 70.

Po ogłoszeniu przez przewodniczącego, że głosowanie jest ukończone, przewodniczący pomiesza koperty złożone do urny wyborczej, poczem liczy je, nie otwierając.

Jednocześnie ustala się na podstawie notatek na liście wyborców liczbę wyborców, którzy głosowali.

Gdyby liczba ta mimo kilkakrotnego liczenia, różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to w protokole zaznaczyć, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę niezgodności.

f) Stwierdzenie wyniku głosowania w komisji miejscowej.

Art. 71.

Natychmiast po ukończeniu głosowania komisja przystępuje do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów.

Art. 72.

Nieważne są: 1) karty do głosowania, włożone nie do urzędowo ostemplowanej koperty lub też koperty oznaczonej znakiem odróżniającym, 2) karty do głosowania puste, 3) karty do głosowania, nie wypełnione w sposób właściwy, w myśl art. 66.

Art. 73.

Nieważność oddanych kart sprawdza Główna Komisja Wyborcza. Orzeczenie jej sprawdza w razie wniesienia protestu przeciwko wyborowi Sąd, wyznaczony przez Sejm Śląski.

Art. 74.

Karty do głosowania, które na podstawie art. 72 zostały przez komisję miejscową unieważnione, należy oznaczyć numerami porządkowymi i dołączyć do protokołu wraz z kopertami.

Art. 75.

Protokół musi być podpisany przez wszystkich członków komisji i przedstawicieli poszczególnych grup wyborców i łącznie z kartami do głosowania oraz z listami wyborców, po starannym zapieczętowaniu i ostemplowaniu, odesłany natychmiast do głównej komisji wyborczej.

Każdy członek komisji, jeżeli uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, ma prawo swoje oświadczenie podyktować i załączyć na piśmie do protokołu.

g) Stwierdzenie wyniku głosowania w całym okręgu wyborczym.

Art. 76.

Posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej w celu ustalenia wyniku głosowania, odbywa się najpóźniej na trzeci dzień po głosowaniu w poszczególnych obwodach głosowania. O miejscu i czasie tego posiedzenia powinni być zawiadomieni, co najmniej na 24 godziny przed terminem członkowie komisji i pełnomocnicy grup wyborczych.

Art. 77.

Główna komisja wyborcza po obliczeniu głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów, przystępuje do rozdzielania mandatów poselskich między poszczególne listy.

Sposób wyliczeń wykazuje dodatek Nr. 3.

Art. 78.

Z czynności Głównej Komisji Wyborczej spisuje się protokół. W protokole powinny być umieszczone wszystkie obliczenia dokonane przy obrachowywaniu głosów.

Art. 79.

Po ustaleniu treści protokołu przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej ogłasza wynik głosowania i podaje do wiadomości w dzienniku miejscowym lub w inny sposób, używany zwykle w tej miejscowości.

Art. 80.

Dla każdego z wybranych posłów przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej wystawi bezzwłocznie list wierzitelny, podpisany przez członków komisji wyborczej, a zawierający: 1) nazwę okręgu wyborczego, 2) dzień wyborów, 3) imię i nazwisko, zawód, miejsce zamieszkania i wiek wybranego.

Art. 81.

Po wystawieniu listów wierzitelnych protokół zostaje odczytany i podpisany przez członków komisji wyborczej.

Art. 82.

Protokół wraz z aktami wyborczymi poszczególnych komisji wyborczych i kartami do głosowania powinien być opieczętowany, opatrzone napisem, oznaczającym wartość i odesłany do prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Odpis uwierzytelniony protokołu przewodniczący przesyła do kancelarii Sejmu Śląskiego.

h) Koszta wyborcze.

Art. 83.

Wszystkie wydatki połączone z przeprowadzeniem wyborów, ponosi skarb śląski z wyjątkiem kosztu kart do głosowania.

Dostarczenie urny, lokalu, sprzętów i przyborów do pisania dla komisji wyborczej jest obowiązkiem gminy, w obrębie której komisja urzęduje.

Rozdział V.

Sprawdzanie ważności mandatów.

Art. 84.

W ciągu 14 dni po ogłoszeniu wyniku głosowania przez Główną Komisję Wyborczą każdy obywatel uprawniony do głosowania może wnieść protest przeciwko wyborowi. Protest winien być wniesiony w dwóch egzemplarzach na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej.

Art. 85.

Przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej ogłasza natychmiast w Gazecie Urzędowej Województwa i w dziennikach miejscowych, że protest został wniesiony, wyznaczając dziesięciodniowy termin do wnoszenia zarzutów przeciwko treści protestu. Przed upływem tych dziesięciu dni wolno każdemu wyborcy przeglądać protesty w lokalu komisji i czynić z niego odpisy, poczem protest wraz z zarzutami są przesłane do kancelarii Sejmu Śląskiego.

Art. 86.

O ważności wyborów, zaprotestowanych według art. 84 rozstrzyga Sąd wyznaczony przez Sejm Śląski stosownie do art. 16 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15. lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 73; poz. 197). — bez kosztów dla stron w przeciągu 6 miesięcy od dnia wyborów.

Art. 87.

Jeżeli wskutek pogwałcenia obowiązku urzędowego przez członka Komisji Wyborczej głosowania, zostało w całości lub w niektórych obwodach głosowanie unieważnione, winny może być skazany na zapłacenie kosztów ponownego głosowania lub też części tych kosztów. Koszta te płaci skazany w kwocie przez Sąd oznaczonej, do kasy wojewódzkiej względnie gminnej. Do orzekania w tych sprawach powołany jest Miejskowy Sąd Powiatowy.

Art. 88.

Posiedzenia Sądu stanowiącego o ważności wyborów odbywają się publicznie.

Art. 89.

Ważność wyborów niezaprotestowanych rozstrzyga Sejm najpóźniej w przeciągu dwóch miesięcy. W wypadku zakwestjonowania wyboru posła, mimo braku protestu, Sejm oddaje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi przezeń wyznaczonemu.

Rozdział VI.

Utrata i zastąpienie mandatu.

Art. 90.

Mandat posła wygasa w razie:

1) śmierci posła, 2) zrzeczenia się mandatu, 3) utraty prawa wybieralności, 4) objęcia przez posła płatnej służby państwowej, z wyjątkiem stanowiska ministra, podsekretarza stanu lub profesora wyższej uczelni, 5) przyjęcia lub zatrzymania przez posła stanowiska odpowiedzialnego redaktora, 6) zajęcia wypadków przewidzianych w art. 22 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17. marca 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 44; poz. 267).

Korzystanie z reformy rolnej przez nabycie działki gruntu nie podpada pod przepisy art. 22 Ustawy Konstytucyjnej.

Art. 91.

W razie zajścia okoliczności powodującej wygaśnięcie mandatu poselskiego stosownie do art. 90 władze stwierdzające te okoliczności obowiązane są o tem zawiadomić Marszałka Sejmu Śląskiego.

Wygaśnięcie mandatu poselskiego stwierdza Sejm Śląski.

Art. 92.

Wyznaczony przez Sejm Śląski Sąd może unieważnić wybór: 1) jeżeli zostanie stwierdzone, że w danym okręgu wyborczym mandat poselski został uzyskany przy użyciu przekupstwa, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podstępów, 2) jeżeli w postępowaniu wyborczym przepisy niniejszej ordynacji wyborczej nie były przestrzegane.

Art. 93.

Jeżeli ten sam kandydat będzie wybrany więcej niż w jednym okręgu, powinien oświadczyć, z którego okręgu wybór przyjmuje, najpóźniej na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu. W przeciwnym razie losowanie, dokonane przez Marszałka Sejmu Śląskiego na publicznym posiedzeniu, rozstrzyga, z którego okręgu poseł ma mandat zatrzymać.

Art. 94.

W razie unieważnienia wyboru według art. 92 o ile Sąd wyznaczony przez Sejm orzeczy, że nie może mieć zastosowania art. 95, Wojewoda zarządzi wybór ponowny w okręgu lub w obwodzie, gdzie prawo zostało przekroczone, w ciągu 15 dni od unieważnienia.

Wybór ten może być przeprowadzony przez te same komisje wyborcze i na podstawie tych samych list wyborców, co wybór poprzedni.

Art. 95.

W pozostałych wypadkach unieważnienia lub ustania mandatu posła Główna Komisja Wyborcza ogłosi o wystąpieniu na jego miejsce kolejnego kandydata z tej samej listy kandydatów i wystawi mu list wierzitelny.

Dodatek Nr. 1.

Lista wyborców do Sejmu Śląskiego.

z obwodu głosowania
z okręgu wyborczego

| Nr. porządkowy | Nazwisko w porządku alfabetycznym | Imię | Data urodzenia, wiek | Zawód | Adres. Miejsce stałego zamieszkania | otrzymał kopertę | oddal kartkę głosowania |
|----------------|-----------------------------------|------|----------------------|-----------|-------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1 | A | | 54 | piekarnik | | | |
| 2 | A | | 27 | rolnik | | | |
| 3 | A | | 39 | kowal | | | |
| 51 | B | | | | | | |
| 52 | B | | | | | | |
| 53 | B | | | | | | |
| 101 | C | | | | | | |
| 102 | C | | | | | | |
| 103 | C | | | | | | |

i. t. d.

Dodatek Nr. 2.

Protokół głosowania.

w obwodzie głosowania okręgu wyborczego.

Działo się dnia w lokalu miejscowej komisji wyborczej w

Obecni członkowie komisji wyborczej:

Przewodniczący

Prowadzący protokół

Członkowie

Maż zaufania

Przy udziale przedstawicieli grup wyborczych

Otwarcie głosowania nastąpiło o godz. 8 rano.

W trakcie głosowania usunięto przedstawicieli grup wyborczych

z powodu

w trakcie obliczania głosów usunięto

z powodu

Głosowanie przerwano z powodu na czas od do

Głosowanie skończono o godz. wieczorem.

Liczba uprawnionych do głosowania

Ilość głosujących wyborców wynosiła

Ilość kartek znalezionych w urnie

Niezgodność ilości głosujących i kartek głosowania tłumaczy się

Kartek unieważniono

W tem z powodu wad koperty Nr. Nr.

Przypadło kartek:

Na listę 1.

Na listę 2.

Na listę 3.

Obliczanie głosów skończono o godz.

Przewodniczący Komisji Miejskowej

Prowadzący Protokół

Członkowie

Przedstawiciele grup wyborczych

Dodatek Nr. 3.

Szczegóły obliczeń głosowania.

Przypuśćmy, że okręg wyborczy wysłał 18 posłów. List kandydatów na posłów zgłoszono pięć.

Pierwsza lista zawiera 10 kandyd., druga pięciu kandyd., trzecia pięciu kandydatów, czwarta trzech kandydatów, wreszcie piąta lista zawiera dwóch kandydatów.

Lista pierwsza, czyli oznaczona numerem 1-szym, otrzymała głosów 89 964, lista Nr. 2. otrzymała 59 389

głosów, lista Nr. 3. otrzymała 32 383 głosów, lista Nr. 4. otrzymała 24 185, wreszcie lista Nr. 5. otrzymała 10 178

głosów.

Aby otrzymać dzielnik wyborczy dzielimy te liczby przez 1, 2, 3 itd.

Uwidoczni to przykład następujący:

| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|----------------|----------|--------|--------|--------|--------|
| Dzielimy przez | 1 89,964 | 59,389 | 32,383 | 24,185 | 10,178 |
| " | 2 44,982 | 29,694 | 16,191 | 12,092 | |
| " | 3 29,988 | 19,796 | 10,794 | 8,061 | |
| " | 4 22,491 | 14,847 | 8,095 | | |
| " | 5 17,992 | 11,877 | | | |
| " | 6 14,994 | 9,898 | | | |
| " | 7 12,852 | | | | |
| " | 8 11,245 | | | | |
| " | 9 9,996 | | | | |

Z otrzymanych przez ten podział liczb szeregujemy liczby według wielkości, poczynając od najwyższej, a kończąc na osiemnastej z kolei, gdyż dany okręg wyborczy wybiera 18-tu posłów.

Ostatnia, czyli osiemnasta liczba nazywa się dzielnikiem wyborczym (le diviseur electoral). Ile razy dzielnik wyborczy pomieści się w liczbie głosów oddanych na poszczególną listę, tyle mandatów otrzyma lista. Dzielnik wyborczy w danym przykładzie wynosi 10 794 bowiem, zaczawszy szeregować od 89 964 na osiemnastym miejscu otrzymamy 10 794.

Wobec tego otrzyma:

| | | |
|-------------|-------------------|---------------------|
| lista Nr. 1 | 8 mandatów, gdyż | 89,964 : 10,794 = 8 |
| " | z resztą | 3,612 |
| " | 2 5 " " " | 59,389 : 10,794 = 5 |
| " | z resztą | 5,419 |
| " | 3 3 mandaty " " " | 32,383 : 10,794 = 3 |
| " | z resztą | 1 |
| " | 4 2 " " " | 24,185 : 10,794 = 2 |
| " | z resztą | 2,597 |
| " | 5 0 " " " | 10,178 : 10,794 = 0 |
| " | z resztą | 10,178 |

Tę samą manipulację uwidoczni jeszcze wyraźniej kolejne szeregowanie dzielników, a łącznie z tem podział mandatów między poszczególne listy.

Z listy Nr. 1 wzięty dzielnik 89,964 Mand. I przyp. liście Nr. 1

| | | | |
|---|---------|----------------------|---|
| " | 2 " " " | 59,389 " II " " " | 2 |
| " | 1 " " " | 44,982 " III " " " | 1 |
| " | 3 " " " | 32,383 " IV " " " | 3 |
| " | 1 " " " | 29,988 " V " " " | 1 |
| " | 2 " " " | 29,694 " VI " " " | 2 |
| " | 4 " " " | 24,185 " VII " " " | 1 |
| " | 1 " " " | 22,491 " VIII " " " | 4 |
| " | 2 " " " | 19,796 " IX " " " | 2 |
| " | 1 " " " | 17,992 " X " " " | 1 |
| " | 3 " " " | 16,191 " XI " " " | 3 |
| " | 1 " " " | 14,994 " XII " " " | 1 |
| " | 2 " " " | 14,847 " XIII " " " | 2 |
| " | 1 " " " | 12,852 " XIV " " " | 1 |
| " | 4 " " " | 12,092 " XV " " " | 4 |
| " | 2 " " " | 11,877 " XVI " " " | 2 |
| " | 1 " " " | 11,245 " XVII " " " | 1 |
| " | 3 " " " | 10,794 " XVIII " " " | 3 |

Gdyby zamiast podanych przez nas liczb, przypadających na poszczególne listy kandydatów, zdarzyło się, że na listę Nr. 1. padło 80 000 głosów, na listę Nr. 2. 60 000 głosów, na listę Nr. 3. 30 000 głosów, na listę Nr. 4. 20 000 głosów, oraz na listę Nr. 5. 10 000 głosów, wówczas dzielnik wyborczy wynosiłby 10 000. Liczbę tę tj. 10 000 odnaleźlibyśmy na 8-mem miejscu listy Nr. 1., na 6-tym miejscu listy Nr. 2., na 3-im miejscu listy Nr. 3. na 2-gim miejscu listy Nr. 4. oraz na 1-szem miejscu listy Nr. 5.

Tymczasem 15 mandatów byłoby już obsadzonych, pozostałe zaś do obsadzenia tylko trzy, a jednakowych dzielników jest pięć.

W podobnym więc wypadku przyznajemy mandaty tym listom, które otrzymały największą ilość głosów, a więc listom Nr. 1, 2 i 3. listy Nr. 4 i 5 mandatu tego nie otrzymają. W końcowym więc rezultacie lista Nr. 1. otrzymałaby 8 mandatów, lista Nr. 2. 6 mandatów, lista Nr. 3. 3 mandaty, lista Nr. 4. 1 mandat, lista Nr. 5. nie otrzymałaby żadnego mandatu.

3.

Kwestja czynnego prawa wyborczego przy pierwszych wyborach do Sejmu Śląskiego.

Według art. 1. ordynacji wyborczej do Sejmu Śląskiego przysługuje czynne prawo wyborcze każdej osobie bez różnicy płci, która

a) w dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (2. sierpnia 1922 r.) ukończyła 21 lat wieku,

b) zamieszkała na Śląsku w dniu objęcia kraju przez władze polskie,

c) posiada obywatelstwo polskie.

Co się tyczy interpretacji ustępu b), to należy uważać dzień 3. lipca 1922 za ostateczny dzień objęcia całego Województwa (także i Śląska Cieszyńskiego), ponieważ w tym dniu ukończono przejęcie w ostatniej strefie (Rybnik), całego obszaru wojewódzkiego. Jako miejsce zamieszkania należy w myśl ustaw prawa cywilnego uważać tę miejscowość, w której wyborca się stale osiedla, t. zn. chce stale, chociaż nie na zawsze lub bez przerwy, pozostać w danej miejscowości.

Sprawa obywatelstwa jako najważniejsza przedstawia się następująco:

Następujące grupy dotychczasowych obywateli niemieckich zyskują obywatelstwo polskie ze samego prawa bez jakiegokolwiek formalności.

Grupa I. Obywatele niemieccy, jeżeli urodzili się na polskim Górnym Śląsku z rodziców w chwili urodzenia także na polskim Górnym Śląsku mieszkających, i jeżeli w chwili zmiany suwerenności (15. czerwca 1922) mieli zamieszkanie na polskim Górnym Śląsku. (Art. 26. § 1. Konwencji Genewskiej).

Przykład: Osoba A urodziła się w Rybniku, gdzie mieszkali także rodzice, dnia 15. czerwca 1922 r. posiadała osobą A mieszkanie w Katowicach. A jest polskim obywatelem.

Grupa II. Obywatele niemieccy, którzy wprawdzie nie mieli swego zamieszkania na polskim Górnym Śląsku w dniu zmiany suwerenności (15. czerwca 1922) ale urodzili się na polskim Górnym Śląsku z rodziców w chwili urodzenia na polskim Górnym Śląsku zamieszkałych, jeżeli oni sami lub ich żony

a) mają krewnych wstępnych (rodziców, dziadków) lub zstępnych (dzieci, wnuków), którzy w chwili zmiany suwerenności mają zamieszkanie na obszarze plebiscytowym ustanowione, jeszcze przed 15. kwietnia 1921 r. lub

Wybory do Sejmu Śląskiego.

1. Dekret

o zarządzeniu wyborów do Sejmu Śląskiego.

Na mocy art. 13. Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15. lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 73; poz. 497), oraz art. 11. i art. 12. Dekretu z dnia 28. listopada 1918 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego w brzmieniu obowiązującym przy wyborach do Sejmu Śląskiego (Dz. Ust. Nr. 59; poz. 528), zarządzam wybory poselskie do Sejmu Śląskiego. Dzień głosowania oznaczam na 24. września 1922 r.

Dan w Warszawie, dnia 29. lipca 1922 r.

Naczelnik Państwa:

(—) J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów:

(—) Artur Śliwiński.

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) Antoni Kamiński.

Minister Sprawiedliwości:

(—) Makowski.

(Przedruk z Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59; poz. 529, z dnia 2. sierpnia 1922 r. — i z Dz. U. Śl. Nr. 11; poz. 39 z dnia 2. sierpnia 1922 r.)

2.

Rozporządzenie

Rady Ministrów z dnia 25. lipca 1922 r. w przedmiocie ordynacji wyborczej do Sejmu Śląskiego.

Na zasadzie art. 13. Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15. lipca 1920 roku, zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. Rz. P. Nr. 73; poz. 497) zarządza się co następuje:

§ 1.

Wybory do pierwszego Sejmu Śląskiego przeprowadzone będą według przepisów:

1) dekretu z dnia 28. listopada 1918 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. Pr. P. P. Nr. 18; poz. 46);

2) dekretu z dnia 9. grudnia 1918 r. o przedłużeniu niektórych terminów prekluzyjnych przy wyborach do Sejmu (Dz. Pr. P. P. Nr. 20; poz. 63) oraz

3) dekretu z dnia 26. grudnia 1918 r. o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. Pr. P. P. Nr. 21, poz. 74) — ze zmianami wyszczególnionymi w § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 2.

Art. 1 dekretu z dnia 28. listopada 1918 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 18, poz. 46) ma brzmienie:

„Wyborcą do Sejmu Śląskiego jest każda osoba, posiadająca obywatelstwo polskie i zamieszkała na Śląsku w dniu objęcia kraju przez władze polskie t. j. 3 lipca 1922 r. bez różnicy płci, która w dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ma ukończonych 21 lat wieku.”

Art. 2. ma brzmienie:

„Każdy wyborca ma prawo wybierania tylko w tym okręgu wyborczym, w którym zamieszkuje przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Każdy wyborca ma prawo oddania jednego głosu w jednym tylko obwodzie głosowania, w którym zostaje wpisany do spisu wyborców.”

Art. 3. skreśla się.

Art. 5. ma brzmienie:

„Prawo wybierania nie przysługuje:

- 1) pozbawionym całkowicie lub częściowo własności, tudzież upadłym dłużnikom w czasie trwania tego stanu;
- 2) pozbawionym z mocy orzeczenia sądowego władzy ojowskiej, względnie rodzicielskiej w czasie trwania tego stanu;
- 3) prawomocnie skazanym wyrokiem sądowym, jeśli zarazem orzeczono oddanie, względnie dopuszczalność oddania pod dozór policyjny lub do domu pracy — na czas trwania dozoru lub pobytu w domu pracy — w każdym razie przez lat 3 po prawomocności wyroku, o ile w myśl innych przepisów pozbawienie praw wyborczych nie rozciąga się na czas dłuższy;
- 4) Nadto w górnośląskiej części Województwa Śląskiego:

- a) pozbawionym prawomocnym wyrokiem sądowym obywatelskich praw honorowych, a to na czas trwania tego stanu,
- b) prawomocnie skazanym za kradzież i sprzeniewierzenie (Cz. 2. rozdział XIX Kodeksu Karnego, obowiązującego w b. Dzielnicy pruskiej), oszustwo i nieuczciwość (cz. 2. rozdz. XXII Kodeksu) lichwiarski wyzysk, kuplerstwo, tudzież za zbrodnie i występki, odnoszące się do wykonywania praw obywatelskich (cz. 2. rozdz. V. Kodeksu), a to w braku innych przepisów prawnych na przeciąg lat trzech po odbyciu kary;

- 5) Na Śląsku Cieszyńskim prawomocnie skazanym:
 - a) za zbrodnie przewidziane w austriackiej ustawie karnej tudzież za przekroczenia kradzieży, sprzeniewierzenia i uczestnictwa w tychże, oszustwa i kuplerstwa (§§ 460, 461, 463, 464, 512 Ustawy Karnej).
 - b) za przestępstwa, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 28. maja 1881 r. o środkach zaradczych przeciw nierzetelnemu postępowaniu w czynnościach kredytowych (Dz. U. P. Nr. 47), względnie w §§ 2, 3 i 4 ces. roz. z dnia 12 października 1914 r. (Dz. U. P. Nr. 275).

c) za przestępstwa, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 25. maja 1883 r. o przepisach karnych przeciwko udaremnieniu egzekucji (Dz. U. P. Nr. 78).

d) za występki, przewidziane w ustawie z dnia 26 stycznia 1907 r. w przedmiocie postanowień karnych, mających na celu ochronę wyborów (Dz. U. P. Nr. 18), a to na czas określony w § 14 tejże ustawy.

e) za przestępstwa przewidziane w ustawie z dnia 2. lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. Ust. Rz. Polsk. Nr. 67, poz. 449), względnie poprzednio obowiązujących w tym przedmiocie przepisach, jeśli ze skazaniem łączą się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie oszustwa.

Pozbawienie prawa wybierania, o ile skutków karno-sądowych skazania nie uchylono wcześniej, ustaje przy zbrodniach wymienionych w § 6 ust. 1—10 ustawy z dnia 15 listopada 1867 roku (Dz. P. P. Nr. 131), z chwilą odbycia kary, przy zbrodniach, za które orzeczono karę co najmniej pięcioletniego pozbawienia wolności — po dziesięciu latach po odbyciu kary, przy innych zbrodniach po latach pięciu po odbyciu kary, zaś przy występkach i przekroczeniach po upływie lat trzech po odbyciu kary;

6) w b. dzielnicy rosyjskiej prawomocnie skazanym za zbrodnie tudzież na kary, z którymi łączy się pozbawienie lub ograniczenie praw (art. 25—30 K. K.), tudzież pozbawionym praw w myśl kodeksu kar głównych i poprawczych;

7) prawomocnie skazanym przez sądy wojskowe za przestępstwa pospolite, wyszczególnione powyżej w ustępach 4, 5 i 6 oraz za przestępstwa wojskowe w armii polskiej, jeśli orzeczono utratę obywatelskich praw honorowych lub postąpiono w myśl art. 23, 24, 42 i 43. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10. maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego kodeksu karnego (Dz. U. P. Nr. 59; poz. 369).

W art. 7 dodać na końcu: „o ile do dnia ogłoszenia wyborów w Dz. Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ukończył 25 lat”. W tymże artykule dodaje się nowy ustęp: „O zakwestjonowaniu prawu wybieralności rozstrzyga wyłącznie Sąd Apelacyjny w Katowicach”.

Art. 8 ma brzmienie: „Państwowi urzędnicy administracyjni wszelkich dyktacji oraz sędziowie i urzędnicy sądowi nie mogą być wybierani w tych okręgach wyborczych, w których pełnią swą służbę.

Przepis ten nie dotyczy urzędników państwowych i wojewódzkich oraz wojskowych tych władz, których kompetencja rozciąga się na całe Województwo”.

Art. 9 ma brzmienie:

„Pracownicy państwowi i samorządowi z wyjątkiem ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni z chwilą wyboru na posła otrzymują na czas trwania kadencji Sejmu bezpłatny urlop.

Wojewodzie w razie wyboru na posła zostają na czas trwania mandatu poselskiego przeniesieni w stan nieczynny ze zwolnieniem od wszelkiej zależności służbowej bez prawa noszenia mundur.

Lata spędzone na wykonywaniu mandatu poselskiego liczą się do lat służby”.

Art. 11 ma brzmienie:

„Dla przeprowadzenia wyborów obszar województwa Śląskiego dzieli się na trzy okręgi wyborcze jak następuje:

Okręg Nr. 1. z siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w Cieszynie, obejmuje powiaty: Cieszyn, Bielsko miasto i powiat, Pszczyna i Rybnik. — Okręg ten wybiera 18 posłów.

Okręg Nr. 2. z siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w Katowicach, obejmuje powiaty: Katowice miasto i powiat, oraz powiat Ruda. Okręg ten wybiera 15 posłów.

Okręg Nr. 3. z siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w Królewskiej Hucie, obejmuje powiaty: Królewska Huta, Świętochłowice, Tarnowskie Góry i Lubliniec. Okręg ten wybiera 15 posłów”.

Art. 12 skreśla się.

Art. 15 ma brzmienie: „W zarządzeniu wyborów oznaczony będzie dzień głosowania, na który wybrać należy niedzielę lub święto. Głosowanie odbywa się w jednym dniu w całym Województwie. Głosowanie powinno być wyznaczone najwcześniej na 50. dzień a najpóźniej na 60. dzień po dniu zarządzenia wyborów.

Zarządzenie wyborów winno być ogłoszone w „Dzienniku Ustaw Rzeczyp. Polskiej” oraz w „Dzienniku Ustaw Śląskich”.

Dzień ogłoszenia wyborów w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” uważa się za dzień zarządzenia wyborów”.

W art. 18 zdania drugie i trzecie otrzymują brzmienie:

„Wojewoda kontroluje normalne powstanie Komisji. Nadzór nad czynnościami Komisji będzie pełnił w każdym okręgu Komisarz wyborczy, rianowany przez Wojewodę i pozostający pod bezpośrednią kontrolą Generalnego Komisarza Wyborczego mianowanego przez Wojewodę w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką”.

Art. 21. ma brzmienie:

„Pozostałych trzech członków Głównej Komisji Wyborczej i tyluż ich zastępców wybiera zgromadzenie naczelników gmin wiejskich i miejskich”.

W art. 22. zamiast „wójci i członkowie Rady Miejskiej” ma być „Naczelnicy gmin wiejskich i miejskich”. W art. 23. zamiast: „Każdy z członków Rady Miejskiej lub każdy Wójt” ma być: „Każdy Naczelnik gminy wiejskiej i miejskiej”.

W art. 24. zamiast „Sąd Najwyższy” ma być: „Sąd Apelacyjny w Katowicach” i zamiast „wójci, ewentualnie Rada Miejska” ma być: „Naczelnik gmin wiejskich i miejskich”.

W art. 29. zamiast: „karze grzywny od jednej do stu marek, lub od dwóch do dwustu koron” ma być:

„karze grzywny od 100 do 1000 mk. niem., względnie na Śląsku Cieszyńskim od 1000 do 10.000 mk. polskich”.

W art. 30. zamiast: „10 marek (dwadzieścia koron)” ma być: „150 mk. niem., wzgl. 1500 mk. polsk.” i zamiast „15 mk. (30 koron)” ma być: „250 mk. niem., względnie 2500 mk. polsk.”.

W art. 31. pierwsze zdanie ma brzmienie: „Naczelnicy gmin, względnie naczelnicy byłych obszarów dworskich sporządzą w porządku alfabetycznym spis wyborców (według wzoru załącznika Nr. 1) zamieszkających w przeddzień zarządzenia wyborów w poszczególnych miejscowościach.”

W drugim zdaniu po wyrazach: „naczelnik gminy” należy dodać: „względnie naczelnik b. obszaru dworskiego”.

W art. 35 zamiast końcowego słowa „pięć” ma być „ośm”.

W art. 36 po słowie „obywatel” dodać: „stałe zamieszkały na obszarze Województwa Śląskiego”.

W art. 41. zamiast „trzydziestym drugim” ma być: „czterdziestym piątym”.

W art. 42. zamiast: „Sądu Najwyższego” ma być: „Sądu Apelacyjnego w Katowicach”.

W art. 55. zamiast: „dziesiątej wieczorem” ma być: „ósmej wieczorem”.

W art. 61 zamiast: „do stu marek (dwieście koron)” ma być: „do 100 mk. niem., względnie 10.000 mk. polskich”.

W art. 64. skreślić słowa: „ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów”.

W art. 70. drugie zdanie ma brzmienie: „Po sprawdzeniu przez członka prowadzącego protokół, czy nazwisko wyborcy znajduje się na liście wyborców, wyborca otrzymuje ostateczną kopertę do głosowania, udaje się następnie do celi izolowanej, gdzie wkłada w kopertę kartę do głosowania i wręcza potem kopertę przewodniczącemu Komisji”.

W art. 73. Zamiast „dziesiątej” w pierwszym i drugim zdaniu ma być „ósmej”.

W art. 77 zamiast „Sąd Najwyższy” ma być: „Sąd wyznaczony przez Sejm Śląski”.

W art. 86. zamiast „do pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego ma być „do Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach” i zamiast końcowych słów: naczelnikowi kancelarii Izby Poselskiej” ma być: „do Kancelarii Sejmu Śląskiego”.

W art. 87. Ust. I. zamiast: „państwowo” ma być: „skarbowo”.

W art. 88 po słowach: „każdy obywatel” dodaje się: „uprawniony do głosowania”.

W art. 89 zamiast „w dzienniku urzędowym państwa i w dzienniku miejscowym” ma być: „w Gazecie Urzędowej Województwa i w dziennikach miejscowych”, a słowa: „do Sądu Najwyższego drugi zaś egzemplarz Komisja Główna przesyła” — skreśla się.

W art. 90. zamiast „Sąd Najwyższy” ma być: „sąd wyznaczony przez Sejm Śląski stosownie do art. 16 ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. Ust. 73, poz. 497)”.

Art. 91 i Art. 92 skreśla się.

W art. 93. zamiast „Kasy Państwowej” ma być: „Kasy Wojewódzkiej”.

Ostatnie zdanie ma brzmienie: „Do orzekania w tych sprawach powołany jest miejscowy sąd powiatowy”.

W art. 94. zamiast: „Sądu Najwyższego” ma być: „Sądu, stanowiącego o ważności wyborów”.

Art. 95. — skreśla się.

W art. 96. zamiast „Sądu Najwyższego” ma być: „sądowi przezeń wyznaczonemu”.

Art. 97 ma brzmienie: „Mandat posła wygasa w razie:

- 1) śmierci posła, 2) zrzeczenia się mandatu, 3) utraty prawa wybieralności, 4) objęcia przez posła płatnej służby państwowej, z wyjątkiem stanowiska ministra, podsekretarza stanu lub profesora wyższej uczelni, 5) przyjęcia lub zatrzymania przez posła stanowiska odpowiedzialnego redaktora, 6) zajścia wypadków, przewidzianych w art. 22. ustawy Konstytucyjnej z dnia 17. marca 1921 r. (Dz. Ust. Rz. Polsk. 44, poz. 267).

Korzystanie z reformy rolnej przez nabycie działki gruntu nie podpada pod przepisy art. 22 ustawy konstytucyjnej.

Dodaje się nowy artykuł 97 a treści następującej: „W razie zajścia okoliczności, powodujących wygaśnięcie mandatu poselskiego stosownie do art. 97, władze stwierdzające te okoliczności obowiązane są o tem zawiadomić Marszałka Sejmu Śląskiego”.

Wygaśnięcie mandatu poselskiego stwierdza Sejm Śląski.

W art. 98. zamiast: „Sąd Najwyższy” ma być: „wyznaczony przez Sejm Śląski sąd”.

W art. 99. zamiast: „nowowyzbranej Izby” ma być: „nowowyzbranego Sejmu”. W drugim zdaniu zamiast „Marszałka Izby” ma być: „Marszałka Sejmu Śląskiego”.

W art. 100. w pierwszym zdaniu zamiast wyrazów: „O ile Sąd Najwyższy orzecze” ma być: „o ile sąd wyznaczony przez Sejm Śląski orzecze”.

W tymże zdaniu wyrazy: „Minister Spraw Wewnętrznych” zastąpić wyrazem: „Wojewoda”.

We wzorze protokołu głosowania (dodatek Nr. 4) wstawia się przed rubryką: „Ilość głosujących wyborców” nową rubrykę: „Liczba uprawnionych do głosowania”.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc prawną z dniem ogłoszenia w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”.

§ 4.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Sprawiedliwości; jednocześnie upoważnia się Ministra Spraw Wewnętrznych do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej tekstu dekretu o ordynacji wyborczej w brzmieniu, obowiązującym dla wyborów do Sejmu Śląskiego.

Prezydent Ministrów:

(—) Artur Śliwiński.

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) Antoni Kamiński.

Minister Sprawiedliwości:

(—) Makowski.

(Przedruk z Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59; poz. 527, z dnia 2. sierpnia 1922 — i z Dz. U. Śl. Nr. 11; poz. 40 z dnia sierpnia 1922.)

3.

Rozporządzenie

Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 29. lipca 1922 r.

(Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59; poz. 528 z 2. sierpnia 1922 r.) w przedmiocie tekstu dekretu o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego w brzmieniu obowiązującym przy wyborach do Sejmu Śląskiego.

Na mocy § 4. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. lipca 1922 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu Śląskiego (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59; poz. 527, z dnia 2. sierpnia 1922 r.), ogłaszam dołączony do niniejszego rozporządzenia tekst dekretu o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego w brzmieniu obowiązującym przy wyborach do Sejmu Śląskiego.

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) Antoni Kamiński w. r.

Warszawa, dnia 29. lipca 1922 r.

4.

Dekret

z dnia 28. listopada 1918 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego w brzmieniu obowiązującym przy wyborach do Sejmu Śląskiego.

R o z d z i a ł I.

Prawo wybierania.

Art. 1.

Wyborcą do Sejmu Śląskiego jest każda osoba, posiadająca obywatelstwo polskie i zamieszkała na Śląsku w dniu objęcia kraju przez władze polskie, t. j. 3. lipca 1922 r., bez różnicy płci, która w dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ma ukończonych 21 lat wieku.

Art. 2.

Każdy wyborca ma prawo wybierania tylko w tym okręgu wyborczym, w którym zamieszkuje przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Każdy wyborca ma prawo oddania jednego głosu w jednym tylko obwodzie głosowania, w którym zostanie wpisany do spisu wyborców.

Art. 3.

Wojskowi wszystkich stopni i wszystkich rodzajów broni, w służbie czynnej nie biorą udziału w głosowaniu.

Art. 4.

Prawo głosowania winno być wykonywane osobiście.

Art. 5.

Prawo wybierania nie przysługuje:

1. pozbawionym całkowicie lub częściowo własności, tudzież upadłym dłużnikom — w czasie trwania tego stanu;

2. pozbawionym z mocy orzeczenia sądowego władzy ojcowskiej względnie rodzicielskiej — w czasie trwania tego stanu;

3. prawomocnie skazanym wyrokiem sądowym, jeśli zarazem orzeczono oddanie względnie dopuszczalność oddania pod dozór policyjny lub do domu pracy — na czas trwania dozoru lub pobytu w domu pracy — w każdym razie przez lat 3 po prawomocności wyroku, o ile w myśl innych przepisów pozbawienie praw wyborczych nie rozciąga się na czas dłuższy;

4. nadto w górnośląskiej części Województwa Śląskiego:

a) pozbawionym prawomocnym wyrokiem sądowym obywatelskich praw honorowych, a to na czas trwania tego stanu;

b) prawomocnie skazanym za kradzież i sprzeniewierzenie (cz. 2. rozdział XIX. Kodeksu Karnego, obowiązującego w byłej dzielnicy pruskiej), oszustwo i nieuczciwość (cz. 2. rozdział XXII Kodeksu), lichwiarski wyzysk, kuplerstwo, tudzież za zbrodnie i występki odnoszące się do wykonywania praw obywatelskich (Cz. 2. rozdział V. Kodeksu), a to w braku innych przepisów prawnych na przeciąg lat trzech po odbyciu kary;

5. na Śląsku Cieszyńskim prawomocnie skazanym: a) za zbrodnie, przewidziane w austriackiej ustawie karnej, tudzież za przekroczenia kradzieży, sprzeniewierzenia i uczestnictwa w tychże, oszustwa i kuplerstwa (§§ 460, 461, 463, 464, 512 Ust. Karn.);

b) za przestępstwa przewidziane w § 1. ustawy z dnia 28. maja 1881 r. o środkach zaradczych przeciw nierzetelnemu postępowaniu w czynnościach kredytowych (Dz. Ust. P. Nr. 47), wzgl. w §§ 2., 3. i 4. ces. roz. z dnia 12. października 1914 r. (Dz. Ust. P. Nr. 275);

c) za przestępstwa, przewidziane w § 1. ustawy z dnia 25. maja 1883 r. o przepisach karnych przeciwko udaremnieniu egzekucji (Dz. U. P. Nr. 78);

d) za występki, przewidziane w ustawie z dnia 26. stycznia 1907 r. w przedmiocie postanowień karnych, mających na celu ochronę wyborów (Dz. U. P. Nr. 18), a to na czas określony w § 14. tejże ustawy;

e) za przestępstwa, przewidziane w ustawie z dnia 2. lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. Rz. P. Nr. 67; poz. 449), względnie poprzednio obowiązujących w tym przedmiocie przepisach, jeśli ze skazaniem łączy się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie oszustwa.

Pozbawienie prawa wybierania, o ile skutków karnosądowych skazania nie uchylono wcześniej, ustaje przy zbrodniach wymienionych w § 6. ust. 1—10 ustawy z dnia 15. listopada 1867 roku (Dz. P. P. Nr. 131), z chwilą odbycia kary, przy zbrodniach, za które orzeczono karę co najmniej pięcioletniego pozbawienia wolności — po dziesięciu latach po odbyciu kary, przy innych zbrodniach po latach pięciu po odbyciu kary, zaś przy występkach i przekroczeniach po upływie lat trzech po odbyciu kary;

6. w b. dzielnicy rosyjskiej prawomocnie skazanym za zbrodnie tudzież na kary, z którymi łączy się pozbawienie lub ograniczenie praw (art. 25.—30. K. K.), tudzież pozbawionym praw w myśl kodeksu kar głównych i poprawczych;

7. prawomocnie skazanym przez sądy wojskowe za przestępstwa pospolite, wyszczególnione powyżej w ustępach 4., 5. i 6. oraz za przestępstwa wojskowe w armii polskiej, jeśli orzeczono utratę obywatelskich praw honorowych, lub postąpiono w myśl art. 23., 24., 42. i 43. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10. maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego kodeksu karnego (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59; poz. 369).

R o z d z i a ł II.

Wybieralność.

Art. 6.

Wybieralni do Sejmu są wszyscy obywatele (i) państwa, posiadający czynne prawo wyborcze, niezależnie od miejsca zamieszkania, jak również wojskowi, o ile do dnia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ukończyli 25 lat.

O zakwestjonowanym prawie wybieralności rozstrzyga wyłącznie Sąd Apelacyjny w Katowicach.

Art. 7.

Państwowi urzędnicy administracyjni wszelkich dyktasterji oraz sędziowie i urzędnicy sądowi nie mogą być wybierani w tych okręgach wyborczych, w których pełnią swą służbę.

Przepis ten nie dotyczy urzędników państwowych i wojewódzkich oraz wojskowych tych władz, których kompetencja rozciąga się na całe Województwo.

Art. 8.

Pracownicy państwowi i samorządowi z wyjątkiem Ministrów, Podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni z chwilą wyboru na posła otrzymują na czas trwania kadencji Sejmu bezpłatny urlop.

Wojskowi w razie wyboru na posła zostają na czas trwania mandatu poselskiego przeniesieni w stan nieczynny ze zwolnieniem od wszelkiej zależności służbowej bez prawa noszenia munduru.

Lata spędzone na wykonywaniu mandatu poselskiego liczą się do lat służby.

R o z d z i a ł III.

Okręgi wyborcze i obwody głosowania.

Art. 9.

Dla przeprowadzenia wyborów obszar Województwa Śląskiego dzieli się na trzy okręgi wyborcze jak następuje:

Okręg Nr. 1. z siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w Cieszynie obejmuje powiaty: Cieszyn, Bielsk miasto, i powiat, Pszczyna i Rybnik. Okręg ten wybiera 18 posłów.

Okręg Nr. 2. z siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w Katowicach obejmuje powiaty: Katowice miasto i powiat oraz powiat Ruda. Okręg ten wybiera 15 posłów.

Okręg Nr. 3. z siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w Królewskiej Hucie, obejmują powiaty: Królewska Huta, Świętochłowice, Tarnowskie Góry i Lubliniec. Okręg ten wybiera 15 posłów.

Art. 10.

Główna Komisja Wyborcza podzieli okręg wyborczy na obwody głosowania.

R o z d z i a ł IV.

Wybory poselskie.

a) Zarządzenie wyborów, dzień i miejsce wyborów.

Art. 11.

Wybory poselskie będą zarządzane przez Naczelnika Państwa.

Art. 12.

W zarządzeniu wyborów oznaczony będzie dzień głosowania, na który wybrać należy niedzielę lub święto. Głosowanie odbywa się w jednym dniu w całym Województwie.

Głosowanie powinno być wyznaczone najwcześniej na pięćdziesiąt dzień, a najpóźniej na sześćdziesiąt dzień po dniu zarządzenia wyborów.

Zarządzenie wyborów winno być ogłoszone w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” oraz w „Dzienniku Ustaw Śląskich”.

Dzień ogłoszenia wyborów w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” uważa się za dzień zarządzenia wyborów.

Art. 13.

Najpóźniej w dwudziestym dniu po dniu zarządzenia wyborów Główna Komisja Wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów poselskich, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur poselskich według przepisów rozdziału IV. d), a wreszcie skład i lokal urzędowy Głównej Komisji Wyborczej.

Równocześnie będzie ogłoszony w każdej gminie lub mieście podział danej gminy lub miasta na obwody głosowania, wyznaczony lokal wyborczy dla każdego obwodu oraz skład i lokal urzędowy oraz godziny urzędowania miejscowych Komisji Wyborczych.

Ogłoszenie to nastąpić winno w sposób zwykły w danej gminie używany przy ogłaszaniu rozporządzeń.

Art. 14.

W razie zmiany lokalu wyborczego, względnie lokalu urzędowania Głównej lub miejscowej Komisji Wyborczej, zmiana ta musi być natychmiast podana do publicznej wiadomości.

b) Komisje Wyborcze.

Art. 15.

Dla każdego okręgu wyborczego ustanawia się Główną Komisję Wyborczą, dla każdego obwodu głosowania Miejscową Komisję Wyborczą. Wojewoda kontroluje normalne powstanie Komisji. Nadzór nad czynnościami Komisji będzie pełnił w każdym okręgu Komisarz Wyborczy, mianowany przez Wojewodę i pozostający pod bezpośrednią kontrolą Generalnego Komisarza Wyborczego, mianowanego przez Wojewodę w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką.

Art. 16.

Główna Komisja Wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków. Przewodniczącym Głównej Komisji jest Prezes Sądu Okręgowego, lub też sędzia przez niego powołany.

Art. 17.

Prezes Sądu Okręgowego powołuje zastępcę przewodniczącego z grona sędziów.

Art. 18.

Pozostałych trzech członków Głównej Komisji Wyborczej i tyluż ich zastępców, wybiera zgromadzenie Naczelników gmin wiejskich i miejskich.

Art. 19.

Naczelnicy gmin wiejskich i miejskich będą zawiadomieni o wyborach na trzy dni przed posiedzeniem. W razie niemożności zawiadomienia osobistego, należy wybory ogłosić w dzienniku miejscowym.

Art. 20.

Każdy Naczelnik gminy wiejskiej i miejskiej pisze na swej kartce do głosowania jedno nazwisko. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali największą ilość głosów. W razie równości głosów, otrzymanych przez poszczególnych kandydatów, rozstrzyga los, wycofany przez przewodniczącego.

Art. 21.

Przewodniczący zawiadomi zebranych bezzwłocznie o wynikach głosowania i prześle odpis protokołu wyboru z dokładnym adresem wybranych przewodniczącemu Głównej Komisji Wyborczej. Ewentualne protesty przeciwko wyborowi w ciągu czterech dni od dnia głosowania należy wnosić do przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej. Protesty rozstrzyga niezwłocznie Sąd Apelacyjny w Katowicach. W razie unieważnienia wyboru Naczelnicy gmin wiejskich i miejskich przystępują do ponownych wyborów.

Art. 22.

Miejscowa Komisja Wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków; wszystkich powołuje Główna Komisja Wyborcza.

Art. 23.

Do powzięcia uchwały w Głównej i Miejscowej Komisji Wyborczej niezbędna jest obecność przynajmniej trzech członków.

Uchwały Komisji zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 24.

Jeden z członków Komisji prowadzi protokoły obrad Komisji. Protokoły winny być podpisane przez obecnych na zebraniu członków Komisji.

Art. 25.

Kandydat na posła nie może brać udziału w pracach Komisji Wyborczych.

Art. 26.

Osoby powołane na członków Komisji Wyborczych, które uchylają się po przyjęciu wyborów od spełnienia swoich obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegną karze grzywny od 100 do 1000 mk. niem., względnie na Śląsku Cieszyńskim od 1000 do 10 000 mk. polsk.; skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków Komisji.

Kary te na członków Miejskowych i Głównych Komisji Wyborczych nakłada Komisja Główna.

Art. 27.

Członkowie Głównych i Miejskowych Komisji Wyborczych otrzymują diety. Członkowie, urzędujący w miejscu swego zamieszkania, otrzymują 150 mk. niem., względnie 1500 mk. polskich dziennie, członkowie urzędujący poza miejscem swego zamieszkania, 250 marek niem. względnie 2 500 mk. polsk. dziennie i zwrot kosztów podróży.

Ogłoszenie.

Na zasadzie dekretu Naczelnika Państwa z dnia 29. lipca 1922 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59, poz. 529) odbędą się

Wybory do pierwszego Sejmu Śląskiego

we wszystkich obwodach głosowania Województwa Śląskiego

w niedzielę 24. września 1922 r.

Głosowanie rozpoczyna się o godz. 8. rano i trwa bez przerwy do godz. 8. wieczorem.

Województwo Śląskie jest podzielone na trzy okręgi wyborcze.

Okręg I. który wybiera 18-tu posłów, obejmuje powiaty: Cieszyn, Bielsko miasto, Bielsko powiat, Pszczyna i Rybnik.

Okręg II. który wybiera 15-tu posłów, obejmuje powiaty: Katowice miasto i powiat, oraz powiat Ruda.

Okręg III. który wybiera 15-tu posłów, obejmuje powiaty: Królewska Huta, Świętochłowice, Tarnowskie Góry i Lubliniec.

Kandydatury poselskie w każdym poszczególnym okręgu wyborczym powinny być zgłoszone piśmiennie na ręce przewodniczącego właściwej Głównej Komisji Wyborczej najpóźniej do 5. września 1922 r. w myśl poniżej przytoczonych artykułów ordynacji wyborczej (art. 40—51). Siedzibą Głównej Komisji Wyborczej w okręgu Nr. I. jest Cieszyn, w okręgu Nr. II. Katowice a w okręgu Nr. III. Królewska Huta.

Skład i lokal urzędowy Głównej Komisji Wyborczej jakoteż podział gmin i obszarów dworskich na obwody głosowania oraz skład i lokal urzędowy, godziny urzędowe miejscowych Komisji Wyborczych i lokal wyborczy dla każdego obwodu będą opublikowane w osobnym ogłoszeniu.

Naczelnicy gmin i przełożeni obszarów dworskich sporządzą najpóźniej do 21. sierpnia r.b. w porządku alfabetycznym spis wyborców, zamieszkałych w przeddzień zarządzenia wyborów (1. sierpnia) w poszczególnych miejscowościach. Do tego spisu dołączy naczelnik gminy, wzgl. naczelnik byłego obszaru dworskiego spis osób, które nie mają prawa głosowania w myśl art. 5. ordynacji wyborczej

Najpóźniej 22. sierpnia 1922 dostarczy naczelnik gminy lub obszaru dworskiego wzgl. burmistrz miasta spisy wyborców Komisjom miejscowym. Komisja miejscowa przystąpi natychmiast do zbadania oraz zatwierdzenia list wyborców i prześle najpóźniej do 25. sierpnia włącznie 1 egzemplarz Głównej Komisji Wyborczej.

Dnia 10-go sierpnia 1922 r.

Począwszy od 26 sierpnia do 2. września włącznie (8-ma godz. wieczorem) będą listy wyborców wyłożone do przejrzania w lokalu komisji miejscowej na 8 godzin dziennie. (Skład i lokal urzędowy miejscowych Komisji Wyborczych będzie podany do wiadomości w osobnym ogłoszeniu).

Reklamacje przeciwko liście wyborczej zarówno o wykreślenie jak i wpisanie na listę siebie lub kogokolwiek może wnosić piśmiennie lub ustnie do Komisji Miejskowej każdy obywatel, stale zamieszkały na obszarze Województwa Śląskiego, najpóźniej do 2. września 1922 r. 8-ej godziny wieczorem. Komisja Miejskowa rozstrzyga reklamacje w ciągu trzech dni, to znaczy do 5-go września 1922 r. włącznie. Przeciwko orzeczeniom Komisji Miejskowej przysługuje prawo odwołania się do Komisji Głównej za pomocą reklamacji, złożonej do Komisji Miejskowej, w ciągu 48-miu godzin od daty doręczenia decyzji Komisji Miejskowej: przeciw-reklamacje mogą być składane Komisji Miejskowej ustnie do protokołu albo piśmiennie.

Reklamacje o wykreślenie zatrzymuje Komisja Miejskowa do upływu terminu obrony t. j. 6. września włącznie, poczem wraz z przeciw-reklamacjami przesyła Głównej Komisji Wyborczej, najpóźniej do 9. września 1922 r.

Najpóźniej do 16. września włącznie bada Komisja Główna spisy, listy, protesty, reklamacje i przeciw-reklamacje i ustala ostatecznie listy wyborców, rozsyła je poprawione i podpisane Miejscowym Komisjom.

Główna Komisja Wyborcza.

U W A G A:

- Art. 1. Wyborcą do Sejmu Śląskiego jest każda osoba, posiadająca obywatelstwo polskie i zamieszkała na Śląsku w dniu objęcia kraju przez władze polskie, tj. 3. lipca 1922 r. bez różnicy płci, która w dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ma ukończonych 21 lat wieku.
- Art. 40. Kandydatury poselskie będą zgłaszane piśmiennie na ręce przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej nie później jak trzydziestego czwartego dnia od ogłoszenia wyborów.
- Art. 41. Zgłoszenia winne być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach conajmniej przez pięćdziesięciu wyborców zamieszkałych w okręgu wyborczym.
- Art. 12. Zgłoszone listy kandydatów będą oznaczone przez Główną Komisję Wyborczą numerem porządkowym w kolejności ich składania i w tym samym porządku zostaną wydrukowane na afiszach wyborczych.
- Art. 13. Zgłaszający listę kandydatów winni wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego wyłącznie do składania w imieniu grupy oświadczeń w sprawie wad zgłoszenia.
- Art. 14. Grupy, które zgłosiły listy kandydatów, mogą przez swoich pełnomocników wyraźnie do tego w zgłoszeniu upoważnionych oświadczyć najpóźniej trzydziestego ósmego dnia od ogłoszenia wyborów, że tworzą związek wyborczy, a wówczas będą miały wobec innych grup prawa jednej grupy, a zgłoszenia ich będą stanowiły jedno zgłoszenie.

- Art. 45. W zgłoszeniu kandydaci winni być wymienieni w porządku pierwszeństwa, w jakim wybrani wchodzić do Sejmu.
- Art. 46. W zgłoszeniu powinno być podane imię i nazwisko, zawód, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.
- Art. 47. Ta sama osoba może kandydować w wielu okręgach wyborczych.
- Art. 48. Główna Komisja Wyborcza bada zgłoszenia i oświadczenia a o dostrzeżonych brakach i wadach zawiadamia właściwego pełnomocnika trzydziestego ósmego dnia od ogłoszenia wyborów.
- Art. 49. Jeżeli wady nie zostaną usunięte w przeciągu trzech dni, Główna Komisja Wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatów, których wady dotyczą.
- Art. 50. W razie zgłoszenia w terminie jednej tylko listy kandydatów jak również w razie zgłoszenia paru list z ogólną ilością kandydatów nie większą od liczby posłów, przypadających na dany okręg, głosowanie nie odbywa się; natomiast Główna Komisja Wyborcza ogłasza o wyborze na posłów kandydatów zgłoszonych.
- Art. 51. W razie zgłoszenia więcej niż jednej listy o łącznej ilości kandydatów większej od liczby posłów, których okręg ma wybrać, Komisja Główna ogłosi najpóźniej czterdziestego drugiego dnia od ogłoszenia wyborów listy kandydatów — wszystkie równocześnie w kolejnym porządku ich zgłoszenia.

Bekanntmachung.

42

Auf Grund des Dekretes des Staatsoberhauptes vom 29. Juli 1922 (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59, poz. 529) finden die

Wahlen zum ersten schlesischen Sejm

in allen Abstimmungskreisen der Wojewodschaft Schlesien

am Sonntag, den 24. September 1922

Die Abstimmung beginnt des Morgens um 8 Uhr
und dauert ohne Unterbrechung bis 8 Uhr abends.

Zur Durchführung der Wahlen teilt sich das Gebiet der Wojewodschaft Schlesien in drei Wahlbezirke und zwar:

Der Wahlbezirk Nr. 1 mit dem Sitze der Hauptwahlkommission in **Cieszyn** umfasst die Kreise: **Cieszyn, Bielsko, Stadt und Land, Pszczyna und Rybnik**. Dieser Bezirk wählt 18 Abgeordnete.

Der Wahlbezirk Nr. 2 mit dem Sitze der Hauptwahlkommission in **Katowice**, umfasst die Kreise: **Katowice, Stadt und Land, sowie den Kreis Ruda**. Dieser Bezirk wählt 15 Abgeordnete.

Der Wahlbezirk Nr. 3 mit dem Sitze der Hauptwahlkommission in **Królewska Huta** umfasst die Kreise: **Królewska Huta, Świątobowice, Tarnowskie Góry und Lublinitz**. Dieser Bezirk wählt 15 Abgeordnete.

Die Abgeordneten kandidaturen müssen im Sinne der unten angeführten Artikel der Wahlordnung schriftlich zu Händen des Vorsitzenden der bezüglichen Hauptwahlkommission spätestens bis zum 5. September 1922 angemeldet werden. Der Sitz der Hauptwahlkommission im Bezirke Nr. 1 ist Cieszyn, im Bezirke Nr. 2 Katowice, im Bezirke Nr. 3 Królewska Huta.

Die Zusammensetzung und das Amtlokal der Hauptwahlkommission, die Aufteilung der Gemeinden und Gutsbezirke auf die Abstimmungskreise, die Zusammensetzung, das Amtlokal, die Amtsstunden der Ortswahlkommissionen sowie das Wahllokal für jeden Kreis werden in einer besonderen Bekanntmachung veröffentlicht werden.

Die Gemeindevorsteher und Vorsteher der Gutsbezirke bereiten bis spätestens zum 21. September ein alphabetisches Verzeichnis der am Vortage der Anordnung der Wahlen (1. August) in den einzelnen Ortschaften wohnhaften Wähler vor. Diesem Verzeichnis legt der Gemeindevorsteher bzw. Vorsteher des ehemaligen Gutsbezirkes ein Verzeichnis jener Person bei, denen das Recht zur Stimmabgabe gemäss Art. 5 der Wahlordnung nicht zusteht.

Spätestens am 22. August 1922 händigt der Gemeindevorsteher bzw. der Vorsteher des ehemaligen Gutsbezirkes oder Bürgermeister der Stadt die Wählerverzeichnisse den Ortskommissionen ein. Die Ortskommission schreitet sogleich zur Ueberprüfung sowie Bestätigung der Wählerlisten und übersendet bis spätestens einschliesslich zum 25. August ein Exemplar derselben der Hauptkommission.

Beginnend vom 26. August bis einschliesslich 2. September, 8 Uhr abends, werden die Wählerlisten zur allgemeinen Einsicht im Amts-

lokale der Ortskommission durch 8 Stunden täglich aufgelegt. Die Zusammensetzung und das Amtlokal der Ortswahlkommissionen werden in einer besonderen Bekanntmachung veröffentlicht werden.

Reklamationen gegen die Wählerliste und zwar sowohl bezüglich der Streichung als auch der Eintragung in die Liste im Hinblick auf seine eigene Person oder welcher Person immer kann jeder Staatsangehörige einbringen, welcher bis spätestens 2. September 1922, 8 Uhr abends, auf dem Gebiete der Wojewodschaft Schlesien ständig wohnhaft ist.

Die Ortskommission entscheidet über die Reklamationen binnen 3 Tagen, das ist bis zum 5. September einschliesslich. Gegen die Entscheidung der Ortskommission kann bei der Hauptkommission mittels einer bei der Ortskommission binnen 48 Stunden vom Zustellungstage der Entscheidung derselben eingebrachten Reklamation Berufung eingelegt werden. Gegenreklamationen können bei der Ortskommission mündlich zu Protokoll gegeben oder schriftlich eingebracht werden.

Reklamationen betreffs Streichung einer Person hält die Ortskommission bis zum Ablauf des Termins zur Einbringung der Verteidigungsschrift, das ist bis zum 6. September einschliesslich, zurück, worauf sie dieselben zugleich mit den Gegenreklamationen der Hauptwahlkommission spätestens bis zum 9. September übersendet.

Bis spätestens zum 16. September einschliesslich überreicht die Hauptkommission die Verzeichnisse, Listen, Proteste, Reklamationen und versendet die besichtigten und unterfertigten Listen an die Ortskommissionen.

11. August 1922.

Die Hauptwahlkommission.